

**ΕΝΕΡΓΕΙΑ 3: ΈΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΕΣΗ
ΒΕΛΤΙΣΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΣΕ
ΠΑΡΕΜΦΕΡΕΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΕ**

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ – ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ
ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ**

&

ΕΥΡΩΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΑΕ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

ΚΡΙΣΤΗΣ ΚΟΝΝΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	5
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΕΥΝΑΣ	5
ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΈΡΕΥΝΑΣ	6
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΈΡΕΥΝΑΣ	7
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΕΠΙΛΟΓΗΣ «ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ»	9
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΗ «ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ»	23
ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΠΙΛΟΓΩΝ 1 ^{ΗΣ} ΚΑΙ 2 ^{ΗΣ} ΟΜΑΔΑΣ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ	24
ΤΟΠΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	25
ΆΡΘΡΟ 6	34
ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ 1 ^{ΗΣ} ΚΑΙ 2 ^{ΗΣ} ΟΜΑΔΑΣ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ	48
ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΠΙΛΟΓΩΝ 3^{ΗΣ} ΟΜΑΔΑΣ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ	54
ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΠΙΛΟΓΩΝ	54
ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΕΛΙΚΩΝ ΕΠΙΛΟΓΩΝ	54
ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΠΙΛΟΓΩΝ 4^{ΗΣ} ΟΜΑΔΑΣ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ	57
ΤΟΠΙΚΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	57
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ «ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ»	66

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο πλαίσιο του προγράμματος ORPHEAS και με στόχο την έγκυρη τεκμηρίωση και ορθή πρόβλεψη των παρεμβάσεων που θα στοιχειοθετήσουν το Στρατηγικό Σχέδιο για την Απασχόληση της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, εκπονήθηκε έρευνα και επιλογή παραδειγμάτων πολιτικών για την απασχόληση σε ευρωπαϊκό επίπεδο με τη χρήση αναζήτησης στο διαδίκτυο. Η δράση αυτή αποτελεί την Ενέργεια 3 («Έρευνα στο διαδίκτυο (INTERNET) για καλές πρακτικές σε παρεμφερείς περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης») της παρούσας εγκεκριμένης πρότασης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και συνιστά απαραίτητη προϋπόθεση για τον εντοπισμό και την υιοθέτηση επιτυχημένων μεθόδων και ενεργειών για την υλοποίηση του προγράμματος.

Η παρούσα αναφορά περιλαμβάνει την εξέταση προγραμμάτων και πρωτοβουλιών, που υλοποιήθηκαν στο πρόσφατο παρελθόν σε κράτη-μέλη και χρηματοδοτήθηκαν τόσο από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο αλλά και συναφή προγράμματα της Διεύθυνσης Απασχόλησης, με αντικείμενο τις πολιτικές απασχόλησης και καταπολέμησης της ανεργίας σε τοπικό-περιφερειακό επίπεδο. Για τον εντοπισμό και την επιλογή των «καλών πρακτικών» εξετάστηκαν μια σειρά από εκθέσεις και αναφορές καθώς και ερευνητικά προγράμματα, τα οποία είχαν ως βασικό αντικείμενο τη δημιουργία βάσεων δεδομένων με «καλές πρακτικές» στους τομείς της απασχόλησης και της ανεργίας. Σε γενικές γραμμές, η μελέτη και των δύο τομέων δράσεων και παρεμβάσεων, βασίστηκε σε μια πολυδιάστατη προσέγγιση, η οποία περιελάμβανε την εξέταση οικονομικών, κοινωνικών και πολιτειακών παραμέτρων, που χαρακτηρίζουν το Βόρειο Αιγαίο και σε διαφορετικό βαθμό άλλες περιοχές σε διάφορα κράτη μέλη της ΕΕ.

Στην επόμενη επιχειρησιακή φάση του προγράμματος εκπρόσωποι των εταίρων του ORPHEAS, θα επισκεφτούν τις τρεις περιοχές που θα επιλεγθούν με βάση τα συμπεράσματα της παρούσας έκθεσης και γνώμονα τα κριτήρια που αναπτύσσονται στο κεφάλαιο 2. Μέσα από αυτές τις επιτόπιες επισκέψεις, οι εκπρόσωποι του προγράμματος θα προσπαθήσουν να αντλήσουν εμπειρίες και στοιχεία που θα καθορίσουν το πλαίσιο ανάπτυξης των τοπικών απασχόλησης της ΠΒΑ αλλά και να αποκτήσουν τεχνογνωσία σε θέματα μεθοδολογικής προσέγγισης και κινητοποίησης ανθρώπινων και οικονομικών πόρων για την επίτευξη των στόχων αυτών. Σε συνέχεια των παραπάνω, μέρος του υλικού της παρούσας έκθεσης και οι αναφορές των στελεχών που θα συμμετέχουν στα εκπαιδευτικά ταξίδια, θα χρησιμοποιηθούν από την ομάδα έργου σύνταξης του Στρατηγικού Σχεδίου για την επιλογή και ένταξη των καταλληλότερων στοιχείων στα επιχειρησιακά σχέδια δράσης. Τέλος, το παρόν υλικό θα χρησιμοποιηθεί για την ενημέρωση των στελεχών του Φόρουμ Απασχόλησης, που θα αποτελέσει το τοπικό δίκτυο παρακολούθησης και υποστήριξης του στρατηγικού σχεδίου.

ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Αντικείμενο έρευνας

Το αντικείμενο της παρούσας έρευνας έχει τέσσερις βασικούς άξονες:

- n τον εντοπισμό «καλών πρακτικών» με γνώμονα τη γεωγραφική, κοινωνική, οικονομική και πολιτειακή μεγαλύτερη δυνατή ομοιότητα της υπό εξέταση περιοχής εφαρμογής με την ΠΒΑ
- n τον εντοπισμό «καλών πρακτικών» με γνώμονα την ομοιότητα των δράσεων και των μεθόδων εφαρμογής των προγραμμάτων, με αυτές που υλοποιούνται στο πλαίσιο του προγράμματος ORPHEAS
- n τον εντοπισμό «καλών πρακτικών» με γνώμονα την παρουσία τεχνογνωσίας σε θέματα που παρουσιάζονται ιδιαίτερες αδυναμίες σε ότι αφορά το πλαίσιο εφαρμογής του προγράμματος ORPHEAS, ώστε να διασφαλιστεί η υψηλή ποιότητα στη μεταφορά τεχνογνωσίας προς την ΠΒΑ και τους φορείς της
- n τον εντοπισμό «καλών πρακτικών» με γνώμονα το περιεχόμενο δράσεων που θα πλαισιώσουν το Στρατηγικό Σχέδιο για την Απασχόληση της ΠΒΑ σε επίπεδο Σχεδίων Δράσης

Σημειώνεται ότι η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου αποτελεί μια περιοχή με ιδιαίτερα και μοναδικά χαρακτηριστικά τόσο σε εθνικό όσο και ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτό συμβαίνει κυρίως λόγω του νησιωτικού και συνοριακού της χαρακτήρα, δεδομένα που την καθιστούν ως μία από τις πλέον ιδιόμορφες περιοχές της ΕΕ. Η επιλογή λοιπόν των κριτηρίων για τον εντοπισμό των κοινών βασικών χαρακτηριστικών βασίστηκε σε μια πολυδιάστατη αναγνώριση η οποία συμπεριλάμβανε παράγοντες όπως κοινά γεωγραφικά χαρακτηριστικά δηλαδή νησιώτικες και ημιορεινές περιοχές, περιφερειακές περιοχές όπου οι αγροτικές δραστηριότητες συμμετέχουν σε μεγάλο βαθμό στην τοπική οικονομία, περιοχές οι οποίες γειτνιάζουν με 'σκληρά' σύνορα τα οποία επηρεάζουν αρνητικά την ελεύθερη διακίνηση καθώς και περιοχές με παρόμοια προβλήματα όσο αφορά την δομή της αγοράς εργασίας και τα ποσοστά ανεργίας, με ιδιαίτερη έμφαση στην γυναικεία και νεανική ανεργία καθώς επίσης και άλλων ομάδων του πληθυσμού, τον μεγάλο ρόλο της ημιαπασχόλησης αλλά και της εποχικής εργασίας, την αδυναμία του κοινωνικού κεφαλαίου και του θεσμικού-πολιτικού πλαισίου να στηρίξουν την διαδικασία προσαρμογής στα νέα οικονομικά δεδομένα και να εκμεταλλευτούν πλήρως τις δυνατότητες που πηγάζουν από τις αλλαγές στη σύγχρονη οικονομία.

Αξίζει ακόμη να αναφερθεί το γεγονός ότι λήφθηκαν υπόψη οι παράμετροι για μεταφορά της εμπειρίας από την εφαρμογή μιας πολιτικής σε μια τοπική κοινωνία σε κάποια άλλη, οι όροι της μεταφοράς αυτής καθώς επίσης και τα γενικότερα χαρακτηριστικά όπως δημογραφικά, κοινωνικά, πολιτιστικά και πολιτικά των υπό εξέταση περιοχών. Ο στόχος ήταν να εντοπιστούν οι περιοχές εκείνες, των οποίων η εμπειρία να μπορεί σε κάποιο βαθμό να αποτελέσει τη βάση για την εφαρμογή παρόμοιας πρωτοβουλίας στο Βόρειο Αιγαίο, αναγνωρίζοντας βεβαίως

τα όρια που θέτουν η ιδιομορφία και τα επιμέρους ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε περιοχής.

Εργαλεία Έρευνας

Η έρευνα εκπονήθηκε μέσα από αναλυτικές αναζητήσεις στο διαδίκτυο με τη χρήση όρων. Ταυτόχρονα χρησιμοποιήθηκαν εξειδικευμένες ιστοσελίδες που αποτέλεσαν τα σημεία αναφοράς της έρευνας:

- n Η ιστοσελίδα της Διεύθυνσης Απασχόλησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με ιδιαίτερη έμφαση στα πεδία που αφορούν και στην παρουσίαση σχετικών με την τοπική ανάπτυξη προγραμμάτων και πρωτοβουλιών και στα θέματα «καλών πρακτικών» (Url: http://europa.eu.int/comm/employment_social/index_el.html)
- n Η ιστοσελίδα της δράσης Peer Review Programme of the European Employment Strategy, που αποτελεί μια πρωτοβουλία της ΕΕ συνεργασία με ειδικούς συνεργάτες (ÖSB-Consulting Ltd & IES). Στο διαδικτυακό αυτό χώρο παρουσιάζονται περιπτώσεις «καλών πρακτικών» στα θέματα προώθησης ενεργών πολιτικών για την απασχόληση και την ανεργία από όλες τις χώρες της ΕΕ. Αναλυτικότερα, βασικοί στόχοι του προγράμματος είναι η αναγνώριση, η αξιολόγηση και η διάχυση επιτυχημένων ενεργητικών πολιτικών, η έρευνα γύρω από ζητήματα ανταλλαγής και μεταφοράς των εμπειριών σε άλλα κράτη μέλη, η προώθηση και εφαρμογή των στόχων της Ευρωπαϊκής στρατηγικής για την Απασχόληση αλλά και η δημιουργία και σύνταξη μεθοδολογικών κριτηρίων για την επιλογή και αναγνώριση των «καλών πρακτικών». (Url: <http://www.peerreview.almp.org/>)
- n Η ιστοσελίδα του προγράμματος EULEAP, το οποίο υλοποιείται στο πλαίσιο των Πιλοτικών Δράσεων για την απασχόληση σε τοπικό επίπεδο (budget line: B5 – 5030 – VP/2001/015), με αντικείμενο τον εντοπισμό και τη διάδοση των αποτελεσμάτων προηγούμενων πρωτοβουλιών που αφορούν δράσεις τόνωσης της απασχόλησης και καταπολέμησης της ανεργίας σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. (Url: <http://www.euleap.org/>)
- n Η ιστοσελίδα του προγράμματος Euro-nexus, το οποίο υλοποιείται στο πλαίσιο των Πιλοτικών Δράσεων για την απασχόληση σε τοπικό επίπεδο (budget line: B5 – 5030 – VP/2001/015), με αντικείμενο τη δημιουργία ηλεκτρονικής πλατφόρμας για τη διασύνδεση της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής και των τοπικών δράσεων για την απασχόληση μέσα από διάθεση περιεχομένου και πληροφορίας στο διαδίκτυο. (Url: <http://www.euro-nexus.org>)
- n Η ιστοσελίδα παρουσίασης των Τοπικών Συμφώνων Απασχόλησης. Στο διαδικτυακό αυτό χώρο γίνεται μια αναλυτική παρουσίαση των πρωτοβουλιών των ΤΣΑ με υλικό που αφορά στα επιμέρους σχέδια, στην αξιολόγηση των παρελθόντων ΤΣΑ και στην παρουσίαση προεπιλεγμένων περιπτώσεων «καλών πρακτικών» (Url: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/innovation/innovating/pacts/en/index.html)

Μεθοδολογία Έρευνας

Η λογική της ολοκληρωμένης προσέγγισης αποτελεί την ουσία του προγράμματος ORPHEAS και κατ' επέκταση, αποτέλεσε το βασικό κριτήριο επιλογής των υπό εξέταση περιπτώσεων σε δύο βασικά επίπεδα: Πρώτον, την ολοκληρωμένη προσέγγιση σε επίπεδο συνεργιών και αλληλεξάρτησης των επιμέρους δράσεων της υπό εξέταση παρέμβασης και κατά δεύτερο λόγο την ολοκληρωμένη παρέμβαση σε επίπεδο θεσμικών συνεργιών και εταιρικότητας. Η έρευνα τήρησε τα δύο παραπάνω επίπεδα ως αρχές πάνω στις οποίες ανέπτυξε τους άξονες που αναφέρθηκαν στην παράγραφο 2.1. Αυτοί είναι:

- n **Άξονας 1:** ο εντοπισμός «καλών πρακτικών» με γνώμονα τη γεωγραφική, κοινωνική, οικονομική και πολιτειακή μεγαλύτερη δυνατή ομοιότητα της υπό εξέταση περιοχής εφαρμογής με την ΠΒΑ
- n **Άξονας 2:** ο εντοπισμός «καλών πρακτικών» με γνώμονα την ομοιότητα των δράσεων που υλοποιήθηκαν ή υλοποιούνται στην υπό εξέταση περιοχή με αυτές που υλοποιούνται στο πλαίσιο του προγράμματος ORPHEAS
- n **Άξονας 3:** ο εντοπισμός «καλών πρακτικών» με γνώμονα την παρουσία τεχνογνωσίας σε θέματα που παρουσιάζονται ιδιαίτερες αδυναμίες σε ότι αφορά το πλαίσιο εφαρμογής του προγράμματος ORPHEAS, ώστε να διασφαλιστεί η υψηλή ποιότητα στη μεταφορά τεχνογνωσίας προς την ΠΒΑ και τους φορείς της
- n **Άξονας 4:** ο εντοπισμός «καλών πρακτικών» με γνώμονα το περιεχόμενο δράσεων που θα πλαισιώσουν το Στρατηγικό Σχέδιο για την Απασχόληση της ΠΒΑ σε επίπεδο Σχεδίων Δράσης

Για την εξειδίκευση των παραπάνω σε επίπεδο κριτηρίων κρίθηκε απαραίτητο:

- n Για τον Άξονα 1 να μελετηθούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ΠΒΑ σε επίπεδο τόσο πολιτικών αλλά και δεδομένων, ώστε να επιλεγούν οι παράμετροι που συνιστούν τους δείκτες αξιολόγησης των υπό εξέταση περιπτώσεων. Η εξειδίκευση οργανώθηκε γύρω από τα συμπεράσματα των Ενεργειών 1 και 6 του προγράμματος ORPHEAS. Στο πλαίσιο της Ενέργειας 1 διεξήχθη έρευνα με θέμα την «Ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης της Απασχόλησης σε περιφερειακό επίπεδο» και αντικείμενο την καταγραφή των κοινωνικών, οικονομικών και θεσμικών δεδομένων της ΠΒΑ, που αφορούν στον ευρύτερο χώρο της απασχόλησης και της ανεργίας. Στο πλαίσιο της Ενέργειας 6 ολοκληρώθηκε έρευνα πεδίου με δύο αντικείμενα: α) την υφιστάμενη κατάσταση της απασχόλησης και της ανεργίας σε περιφερειακό επίπεδο («Έρευνα Απασχόλησης, Κινητικότητας και Εργασιακής Ικανοποίησης στην ΠΒΑ») και β) τις απόψεις στελεχών της τοπικής κοινωνίας που λόγω της επαγγελματικής τους ιδιότητας εμπλέκονται με τα θέματα των πολιτικών απασχόλησης και καταπολέμησης της ανεργίας («Καταγραφή απόψεων φορέων της ΠΒΑ για την Απασχόληση»). - **1^η Ομάδα Κριτηρίων: κριτήρια χωρικών και θεσμικών δεδομένων**

- n Για τον Άξονα 2 να κωδικοποιηθούν οι ενέργειες που υλοποιούνται στο πλαίσιο του ΟΡΦΕΑΣ, ώστε με βάση αυτή τη θεματική κατηγοριοποίηση να προσδιοριστούν αποσαφηνιστούν οι δράσεις των υπό εξέταση προγραμμάτων που θεωρούνται επιλέξιμες. Η εξειδίκευση οργανώθηκε ομαδοποιώντας τις κατηγορίες των Ενεργειών του προγράμματος στα 3 πεδία που αποτελούν τα βασικά χαρακτηριστικά του προγράμματος. Αυτά είναι: α) το πεδίο των ειδικών επιχειρησιακών στόχων, που περιλαμβάνει ενέργειες με αντικείμενο την έρευνα των συνθηκών για την κατάσταση της απασχόλησης και το σχεδιασμό ολοκληρωμένης πολιτικής για τη βελτίωση της και την παράλληλη καταπολέμηση της ανεργίας μέσα από το πρίσμα της αειφόρου ανάπτυξης, β) το πεδίο των διαδικασιών, που περιλαμβάνει ενέργειες που χαρακτηρίζονται ιδιαίτερα από χρήση καινοτόμων μεθόδων και εργαλείων για την υλοποίηση των δράσεων του προγράμματος και την προώθηση της πολιτικής και γ) το πεδίο της εταιρικότητας και της δικτύωσης, που περιλαμβάνει ενέργειες που επικεντρώνονται στην ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων και δικτύων για την υλοποίηση και διάδοση των δράσεων του προγράμματος και τη διασφάλιση της βιωσιμότητας των αποτελεσμάτων του.
- 2η Ομάδα Κριτηρίων: κριτήρια επιχειρησιακού σχεδιασμού και διαδικασιών

- n Για τον Άξονα 3 να εντοπισθούν οι θεματικές και επιχειρησιακές «περιοχές» όπου εμφανίζονται ιδιαίτερες αδυναμίες σε σχέση με τα επιθυμητά αποτελέσματα του προγράμματος και κρίνεται απαραίτητη η μεταφορά τεχνογνωσίας από θεσμούς ή δομές που παρουσιάζουν αριστεία σε επίπεδο υλοποίησης δράσεων, διαχείρισης ανάλογων αδυναμιών και ικανότητα μετάδοσης της τεχνογνωσίας αυτής σε ανομοιογενή περιβάλλοντα - **3^η Ομάδα Κριτηρίων: κριτήρια τεχνογνωσίας**

- n Για τον Άξονα 4 να εντοπισθούν τα ειδικά θέματα και πεδία παρέμβασης που προκύπτουν από τις συνθήκες και τις ανάγκες της ΠΒΑ, ως τα πεδία εφαρμογής πιλοτικών δράσεων για την τόνωση της απασχόλησης και την καταπολέμηση της ανεργίας, μέσα από το πρίσμα της αειφόρου ανάπτυξης – **4η Ομάδα Κριτηρίων: κριτήρια ανάπτυξης περιεχομένου για το Στρατηγικό Σχέδιο Απασχόλησης**

Η ερευνητική ομάδα έκρινε ότι η εφαρμογή των παραπάνω δεσμών κριτηρίων θα γίνει διακριτά, δηλαδή οι υπό εξέταση περιπτώσεις θα κατηγοριοποιηθούν ανά ομάδα κριτηρίων κατά την πρώτη φάση ελέγχου της επιλεξιμότητάς τους. Η κατάταξη τους θα γίνει σύμφωνα με το περιεχόμενό τους και τη σχέση του με την τυπολογία των παραμέτρων εξειδίκευσης των κριτηρίων. Στη συνέχεια θα αξιολογηθούν μόνο κάθετα, δηλαδή μόνο στο πλαίσιο της Ομάδας Κριτηρίων που έχουν καταταγεί. Η παραπάνω μεθοδολογική επιλογή κρίνεται σκόπιμη λόγω των πολλαπλών και διακριτών διαστάσεων αναζήτησης «καλών πρακτικών» για τις ανάγκες του παρόντος προγράμματος. Ακόμη γίνεται για να εξασφαλίσει τη διαθεσιμότητα πολλών επιλογών «καλών πρακτικών», διότι μια οριζόντια αξιολόγηση επιλεξιμότητας θα αποκλείσει σημαντικές περιπτώσεις, χωρίς αυτές να έχουν αξιολογηθεί εύστοχα ως προς το χαρακτήρα τους και το περιεχόμενό τους.

Εξειδίκευση και εφαρμογή κριτηρίων επιλογής «καλών πρακτικών»

1η Ομάδα Κριτηρίων: κριτήρια χωρικών και θεσμικών δεδομένων

Διαμόρφωση Κριτηρίων

Η διαμόρφωση των κριτηρίων της 1^{ης} Ομάδας αφορά στον εντοπισμό βασικών εννοιών που μπορούν να χαρακτηριστούν ως αντιπροσωπευτικές για τις συνθήκες που περιγράφουν την ΠΒΑ. Η χρήση εννοιών (keywords & key-phrases) αποτελεί βασικό εργαλείο έρευνας στο διαδίκτυο και υποβοηθά στον άμεσο και αποτελεσματικό εντοπισμό αντίστοιχων χαρακτηριστικών στις υπό εξέταση περιπτώσεις. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα που αποκόμισε η ερευνητική ομάδα του ΟΡΦΕΑΣ κατά τη φάση υλοποίησης των Ενεργειών 1 και 6, τα βασικά χαρακτηριστικά της ΠΒΑ που μπορούν να λειτουργήσουν ως **κριτήρια χωρικών και θεσμικών δεδομένων**¹ είναι:

I. Χωρικά² χαρακτηριστικά: Στην ομάδα των χωρικών χαρακτηριστικών περιλαμβάνονται οι παρακάτω παράμετροι:

Γεωγραφία – Υποδομές

- n Νησιωτικότητα
- n Περιφερειακότητα
- n Ενδοπεριφερειακές ανισότητες σε επίπεδο υποδομών
- n Γεωγραφική Απομόνωση
- n Εξωτερικό σύνορο ΕΕ
- n Μέτριο σύστημα μεταφορών – επικοινωνιών

¹ Οι παράμετροι που αναφέρονται παρακάτω (I-II) προέρχονται από τα συμπεράσματα των μελετών και ερευνών που εκπονήθηκαν στο πλαίσιο των Ενεργειών 1 και 6 του προγράμματος ΟΡΦΕΑΣ.

² Η έννοια «χωρικό» χρησιμοποιείται εδώ με την ευρύτερη της σημασία, συμπεριλαμβάνοντας χαρακτηριστικά που αφορούν την οικονομία, κοινωνία και τη γεωγραφία της ΠΒΑ

- n Ημι-αστικές και αγροτικές περιοχές
- n Έντονη δραστηριότητα στην αναβάθμιση των «βαρέων» υποδομών, χωρίς όμως να έχει ακόμη επιτευχθεί υψηλός βαθμός εκσυγχρονισμού
- n Σημαντική επενδυτική δραστηριότητα στον κατασκευαστικό κλάδο, ιδιαίτερα στις αστικές και τουριστικές περιοχές

Οικονομία - Κοινωνία

- n Ενδοπεριφερειακές ανισότητες σε επίπεδο οικονομίας και δημογραφικής συρρίκνωσης
- n Δημογραφική Συρρίκνωση
- n Χαμηλά ποσοστά υψηλά εκπαιδευμένου πληθυσμού
- n Εσωστρεφής οικονομία που βασίζεται στον πρωτογενή (γεωργία, αλιεία) και τριτογενή τομέα (υπηρεσίες, τουρισμός)
- n Χαμηλή δραστηριοποίηση στον δευτερογενή τομέα (μεταποίηση)
- n Έλλειψη σύγχρονης επιχειρηματικής κουλτούρας
- n Χαμηλή αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών δικτύωσης και μεταφοράς τεχνολογίας σε θέματα επιχειρηματικότητας και καινοτομίας
- n Χαμηλή ποιότητα συμβουλευτικών υπηρεσιών και υποστηρικτικών δομών
- n Χαμηλή επενδυτική δραστηριότητα
- n Εποχικός και μη-ανταγωνιστικός (σε επίπεδο εξειδίκευσης και παροχής υπηρεσιών) τουρισμός
- n Ύπαρξη ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων, που όμως δεν έχουν ακόμη αξιοποιηθεί συστηματικά (παραδοσιακά προϊόντα, τουριστικοί προορισμοί υψηλού περιβαλλοντικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος, ανθρώπινοι πόροι)

- n Έντονη δραστηριοποίηση των τοπικών συνεταιρισμών (γεωργικών, γυναικείων) με παράλληλη ανάπτυξη της μικρο-επιχειρηματικότητας
- n Μικρή τοπική αγορά και χαμηλή διείσδυση των τοπικών προϊόντων σε άλλες αγορές
- n Ύπαρξη δυναμικής, αλλά με χαμηλή μέχρι σήμερα εκμετάλλευση, του κοινωνικού κεφαλαίου
- n Έντονη δραστηριότητα στην αναβάθμιση των «βαρέων» υποδομών, χωρίς όμως να έχει ακόμη επιτευχθεί υψηλός βαθμός εκσυγχρονισμού
- n Χαμηλός βαθμός διείσδυσης των νέων τεχνολογιών στην οικονομία, διοίκηση και την εκπαίδευση. Σημειώνεται όμως η παρουσία δυναμικής τάσης για την αναστροφή των παραπάνω δεδομένων λόγω της ύπαρξης και πρόσφατης έναρξης υλοποίησης του Επιχειρησιακού Σχεδίου για την ΚτΠ της ΠΒΑ, με Π/Υ 12,5Μ€

II. Θεσμικά χαρακτηριστικά: Η ομάδα των θεσμικών χαρακτηριστικών αναφέρεται στα παρακάτω δεδομένα:

- n Διοικητικός Κατακερματισμός
- n Έντονα γραφειοκρατικές δομές στο δημόσιο τομέα
- n Απουσία νέων μεθόδων και τεχνολογιών στη διοίκηση και στη διαχείριση της πληροφορίας και της γνώσης
- n Χαμηλό επίπεδο συνεργασιών μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου τομέα
- n Μικρή συμμετοχή των μη-κυβερνητικών και μη-κερδοσκοπικών οργανισμών στο σχεδιασμό και την υλοποίηση πολιτικών για την ανάπτυξη
- n Δημόσιες υπηρεσίες στήριξης της απασχόλησης σε μεταβατικό στάδιο (αναβάθμιση)
- n Χαμηλή συμμετοχή όλων των βαθμίδων διοίκησης (περιφερειακό και αυτοδιοικητικό) στη χάραξη πολιτικών για την απασχόληση
- n Ανάγκη δικτύωσης και συνεργασίας όλων των βαθμών διοίκησης για το σχεδιασμό πολιτικών περιφερειακής ανάπτυξης. Σημειώνεται ότι την τελευταία πενταετία γίνονται μεγάλες προσπάθειες πολυσυλλεκτικής συμμετοχής των τοπικών φορέων στις αποφάσεις και την υλοποίηση τοπικών αναπτυξιακών δράσεων μέσα από συμπράξεις και συλλογικές διαδικασίες.

Δεν έχει όμως ακόμη επιτευχθεί υψηλός βαθμός ωριμότητας στις διαδικασίες αυτές, και κατά συνέπεια, ούτε τα επιθυμητά αποτελέσματα.

- n Σύγκλιση απόψεων, σε επίπεδο θεσμικών οργάνων και τοπικών φορέων, για την ανάγκη σύγκλισης και τήρησης μιας περιφερειακής στρατηγικής με στόχο την αειφόρο ανάπτυξη
- n Ύπαρξη Πανεπιστημιακού Ιδρύματος με χαμηλή όμως συμμετοχή στην τοπική ανάπτυξη και ανύπαρκτη διασύνδεση με την τοπική παραγωγή (Πανεπιστήμιο Αιγαίου)
- n Ύπαρξη υψηλών χρηματοδοτικών πόρων για την τοπική ανάπτυξη (διαρθρωτικά ταμεία και κοινοτικές πρωτοβουλίες)
- n Έντονη δραστηριοποίηση τοπικών φορέων του δημόσιου και ημι-δημόσιου τομέα για συμμετοχή σε αναπτυξιακά προγράμματα, χωρίς όμως να έχουν ωριμάσει οι συνθήκες αποδοχής και χρήσης των οφελών τους από το κοινωνικό σύνολο και την τοπική οικονομική κοινότητα, αλλά ούτε και έχει παρέλθει το απαραίτητο για την αντικειμενική τους αξιολόγηση χρονικό διάστημα (15-10 έτη). Πρέπει όμως να σημειωθεί η συνεχώς αυξανόμενη συμμετοχή φορέων και το ενδιαφέρον τους για συμπληρωματικές και ολοκληρωμένες δράσεις σε όλα τα επίπεδα της αναπτυξιακής διαδικασίας

Δεδομένου ότι η παρούσα έρευνα έχει ως αντικείμενο τα θέματα τόνωσης της απασχόλησης και καταπολέμησης της ανεργίας, στην 1η Ομάδα Κριτηρίων συμπεριλαμβάνονται τα βασικά ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά της ΠΒΑ, που αφορούν τους δύο αυτούς τομείς³. Αυτά είναι:

III. Αγορά εργασίας και απασχόληση:

- n Ποσοστό πλήρως απασχολουμένων 68.2%
- n Εποχικότητα και περιστασιακή απασχόληση (κυρίως λόγω του χαρακτήρα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, της αλιείας αλλά και του τουρισμού)
- n Χαμηλή κινητικότητα εργαζομένων (τόσο γεωγραφικά όσο και κλαδικά)
- n Υψηλά ποσοστά ημι-απασχόλησης

³ τα ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα προέρχονται από τις έρευνες που εκπονήθηκαν στο πλαίσιο της Ενέργειας 6 του προγράμματος ΟΡΦΕΑΣ.

- n Χαμηλή απασχόληση των γυναικών
- n Πολλαπλή απασχόληση
- n Έλλειψη θέσεων υψηλής εξειδίκευσης παρά τις σημαντικές ανάγκες σε αντίστοιχο προσωπικό
- n Αναζήτηση εργασίας στο δημόσιο τομέα (για λόγους μονιμότητας και εξασφάλισης)
- n Χαμηλά ποσοστά κατάρτισης και δια βίου μάθησης του εργατικού δυναμικού
- n Έλλειψη συστηματικού μηχανισμού παρακολούθησης της εξέλιξης της αγοράς εργασίας
- n Έλλειψη στελεχών με ανταγωνιστικές δεξιότητες για το σύνολο του ιδιωτικού τομέα

IV. Ανεργία:

- n Υψηλά ποσοστά ανεργίας σε περιφερειακό επίπεδο (12% σύμφωνα με την έρευνα που εκπονήθηκε από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου στο πλαίσιο του ORPHEAS, παρά το γεγονός ότι τα στοιχεία της ΕΣΥΕ δίνουν 7%)
- n Τα ποσοστά ανεργίας πλήττουν τις κυρίως τις ευπαθείς ομάδες – νέους, γυναίκες, ανειδίκευτους μεσήλικες, ΑΜΕΑ
- n Έλλειψη μηχανισμών διασύνδεσης της προσφοράς και ζήτησης εργασίας
- n Χαμηλή χρήση (20-25% επί του συνόλου των ανέργων) των δημόσιων υπηρεσιών υποστήριξης των ανέργων, με έντονο χαρακτηριστικό την έλλειψη γνώσης αλλά και εμπιστοσύνης για τα αποτελέσματα που μπορούν να προσφέρουν
- n Χαμηλή ποιότητα υπηρεσιών κατάρτισης των ανέργων
- n Αδυναμία προώθησης των καταρτιζομένων σε μόνιμες θέσεις εργασίας
- n Λειτουργία άτυπων (προσωπικών, οικογενειακών) δικτύων για την εύρεση απασχόλησης

- n Χαμηλά ποσοστά αυταπασχόλησης παρά την ύπαρξη κινήτρων και χρηματοδοτικών σχημάτων υποστήριξης ανάλογων δραστηριοτήτων από εθνικά και κοινοτικά κονδύλια
- n Έλλειψη εξατομικευμένων μεθόδων υποστήριξης ανέργων για την απόκτηση πρόσβασης και την προώθησή τους στην αγορά εργασίας
- n Χαμηλή αναγνωρισιμότητα των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης από πλευράς ανέργων
- n Χαμηλός βαθμός προθυμίας των γυναικών να εισέλθουν στην αγορά εργασίας λόγω του παραδοσιακού τους ρόλου

Διαδικασία επιλογής

Το σύνολο των παραπάνω κατηγοριών χαρακτηριστικών (I-IV) αποτελούν, τις παραμέτρους αναζήτησης των περιοχών όπου εφαρμόζονται προγράμματα, δράσεις και πρωτοβουλίες που συνιστούν «καλές πρακτικές» για τις θεματικές του προγράμματος ΟΡΦΕΑΣ. Η παρουσία των παραπάνω παραμέτρων εξετάστηκε κυρίως ποσοτικά αλλά και -σε μικρότερο βαθμό- ποιοτικά για κάθε υποψήφια περίπτωση, έτσι ώστε να διασφαλιστεί ικανοποιητικός βαθμός ομοιότητας χαρακτηριστικών στις τελικές επιλογές [τουλάχιστον >50% ανά κατηγορία (I-IV) παραμέτρων].

2η Ομάδα Κριτηρίων: κριτήρια επιχειρησιακού σχεδιασμού και διαδικασιών

Διαμόρφωση Κριτηρίων

Η διαμόρφωση των κριτηρίων της 2^{ης} Ομάδας αφορά στην οργάνωση των επιχειρησιακών παραμέτρων του προγράμματος ΟΡΦΕΑΣ σε θεματικές κατηγορίες που αντιπροσωπεύουν τους 3 βασικούς επιχειρησιακούς στόχους του προγράμματος. Η αναγωγή αυτή λειτούργησε ως η βάση για την παραγωγή προτύπων που θα οριοθετήσουν την επιλεξιμότητα των υπό εξέταση περιπτώσεων. Η κατανομή αυτή δεν είναι σε καμία περίπτωση αποκλειστική. Η κάθε μία από τις 12 ενέργειες του προγράμματος μπορεί να εμφανίζεται σε περισσότερες από μία κατηγορίες, καθώς, δεδομένου του ολοκληρωμένου χαρακτήρα του προγράμματος, όλες οι δράσεις εμπεριέχουν κοινή φιλοσοφία ως προς τους στόχους αλλά και τις μεθόδους υλοποίησής τους. Παρόλα αυτά, κάθε ενέργεια αντιπροσωπεύει σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό τους τρεις βασικούς στόχους του προγράμματος. Αυτοί είναι:

- n η ανάπτυξη ειδικών επιχειρησιακών στόχων για την τοπική στρατηγική για την απασχόληση με έμφαση στην αειφόρο ανάπτυξη

- n η χρήση καινοτόμων διαδικασιών και μεθόδων για την υλοποίηση των δράσεων

- n η δημιουργία εταιρικών σχέσεων και τοπικών και υπερτοπικών δικτύων για τη διασφάλιση της αντιπροσωπευτικότητας και της βιωσιμότητας του σχεδίου , καθώς και της επιτυχημένης διάδοσης των αποτελεσμάτων του.

Αναλυτικά, οι ενέργειες που συνιστούν τον επιχειρησιακό ιστό του προγράμματος είναι:

Ενέργεια 1: Ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης της Απασχόλησης σε περιφερειακό επίπεδο

Ενέργεια 2: Ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων σε τοπικό επίπεδο – Δημιουργία Φόρουμ Απασχόλησης

Ενέργεια 3: Έρευνα στο διαδίκτυο (INTERNET) για καλές πρακτικές σε παρεμφερείς περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ενέργεια 4: Εκπαιδευτικά ταξίδια για εύρεση βέλτιστων πρακτικών σε παρεμφερείς περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ενέργεια 5: Σχέδιο Επικοινωνίας για τη διάδοση των αποτελεσμάτων του προγράμματος

Ενέργεια 6: Έρευνα για την προετοιμασία της τοπικής στρατηγικής για την απασχόληση

Ενέργεια 7: Στρατηγικό Σχέδιο για την Ενίσχυση της Απασχόλησης στην Περιφέρεια Β. Αιγαίου

Ενέργεια 8: Ανάπτυξη Μηχανισμού καταγραφής αναγκών και δυνατοτήτων επιχειρηματικών πράξεων και αξιοποίησης τοπικών πόρων

Ενέργεια 9: Πρόγραμμα Κατάρτισης Εξειδικευμένου Προσωπικού στην Αειφορία

Ενέργεια 10: Προγράμματα Προσανατολισμού και Συμβουλευτικής στον τομέα της Αειφορίας

Ενέργεια 11: Πρόγραμμα Τηλεκπαίδευσης για την προώθηση της επιχειρηματικότητας στον τομέα της Προστασίας, Ανάδειξης και Αξιοποίησης της βιολογικής και πολιτιστικής ποικιλότητας.

Ενέργεια 12: Ανταλλαγή και διάδοση πληροφοριών και εργασία σε δίκτυο

Με βάση τη συνεισφορά της κάθε ενέργειας στην επίτευξη των τριών βασικών στόχων, δημιουργήθηκαν 3 θεματικές κατηγορίες προτύπων:

Πρότυπο ειδικών επιχειρησιακών στόχων. Αφορά τις ενέργειες του προγράμματος που αναφέρονται σε δράσεις που υποστηρίζουν τον κεντρικό στόχο του προγράμματος, δηλαδή την ανάπτυξη στρατηγικού σχεδίου:

- n Έρευνας και καταγραφής των κοινωνικών, οικονομικών και επιχειρησιακών δεδομένων που αφορούν στην απασχόληση και την ανεργία (1, 3, 6)
- n Παραγωγής στρατηγικού σχεδιασμού για την απασχόληση σε περιφερειακό επίπεδο (3, 6, 7)
- n Κατάρτισης για την υλοποίηση του στρατηγικού σχεδίου και τη διασφάλιση της ποιότητας και του αειφόρου χαρακτήρα του (9-11)

Πρότυπο καινοτόμων διαδικασιών και μεθόδων. Αφορά τις ενέργειες του προγράμματος που εμπεριέχουν στοιχεία καινοτομίας ως προς την υλοποίηση τους και αναφέρονται σε δράσεις:

- n Τήρησης προδιαγραφών για την αειφόρο ανάπτυξη σε επίπεδο μεθοδολογικής προσέγγισης (7, 9-11)
- n Ανάπτυξης καινοτόμων εργαλείων για την παρακολούθηση των στοιχείων και των δράσεων για την απασχόληση (8)
- n Ανάπτυξης καινοτόμων εργαλείων για την κατάρτιση (11)
- n Χρήσης νέων τεχνολογιών στις μεθόδους υλοποίησης (8, 11, 12)

Πρότυπο εταιρικής και δικτύωσης. Αφορά στις ενέργειες δημιουργίας εταιρικών σχέσεων, δικτύωσης τόσο στο εσωτερικό του προγράμματος όσο και του συνόλου του με τοπικά και υπερτοπικά δίκτυα, διάδοσης και επικοινωνίας των αποτελεσμάτων του και τέλος της βιωσιμότητας του. Αναφέρεται σε δράσεις:

- n Ανάπτυξης εταιρικών σχέσεων για την υλοποίηση και τη βιωσιμότητα του στρατηγικού σχεδίου (2, 5, 12)
- n Δημιουργίας τοπικών και υπερτοπικών δικτύων (2, 4, 12)
- n Διάδοσης των αποτελεσμάτων του έργου (5)

- n Διασφάλισης της βιωσιμότητας των αποτελεσμάτων του προγράμματος (2, 8-11)

Διαδικασία επιλογής

Η παραπάνω ανάλυση συνδέει τα βασικά χαρακτηριστικά των ειδικών επιχειρησιακών στόχων, των μεθόδων και των διαδικασιών του προγράμματος ΟΡΦΕΑΣ με 3 επίπεδα προτύπων έρευνας για την αναζήτηση «καλών πρακτικών». Κατά αυτόν τον τρόπο, το κάθε πρότυπο συνιστά την προϋπόθεση επιλεξιμότητας που πρέπει να εμπεριέχουν οι υπό εξέταση περιπτώσεις. Ειδικότερα, κάθε περίπτωση εξετάστηκε ως προς το βαθμό τήρησης των προτύπων αυτών, με απαραίτητη προϋπόθεση την ικανοποιητική παρουσία των χαρακτηριστικών, που το κάθε πρότυπο αντιπροσωπεύει για το πρόγραμμα ΟΡΦΕΑΣ [τουλάχιστον >50% ανά κατηγορία (I-III) προτύπων]. Η διαδικασία επιλογής είχε κυρίως ποσοτικό, αλλά και -σε μικρότερο βαθμό- ποιοτικό, χαρακτήρα και η έμφαση δόθηκε σε προγράμματα και πρωτοβουλίες που συνδύαζαν τα χαρακτηριστικά όλων των προτύπων στο μέγιστο δυνατό βαθμό και ιδιαίτερα σε όσα είχαν να επιδείξουν αριστεία ως προς την ποιότητα αποτελέσματος του συνδυασμού των χαρακτηριστικών αυτών.

3η Ομάδα Κριτηρίων: κριτήρια τεχνογνωσίας

Διαμόρφωση Κριτηρίων

Η 3η Ομάδα Κριτηρίων αποτελεί την κατηγορία με τη μεγαλύτερη ιδιαιτερότητα, διότι η φιλοσοφία των κριτηρίων επιλογής δεν αφορά υποχρεωτικά στην ταύτιση των υπό εξέταση περιπτώσεων με την ΠΒΑ ή το πρόγραμμα ΟΡΦΕΑΣ ως βασική προϋπόθεση για την επιλογή τους. Το ζητούμενο είναι η επίδειξη ικανότητας και τεχνογνωσίας για την αντιμετώπιση των αδυναμιών που αντιμετωπίζουν οι φορείς και οι θεσμοί της ΠΒΑ στο σχεδιασμό, υλοποίηση και παρακολούθηση των δράσεων τόνωσης της απασχόλησης και καταπολέμησης της ανεργίας, μέσα στο πλαίσιο του προγράμματος. Ο εντοπισμός των κριτηρίων της 3^{ης} Ομάδας βασίστηκε λοιπόν, αρχικά στην αναγνώριση των αδυναμιών σημείων που αφορούν στην υλοποίηση του προγράμματος και διευρύνθηκε στον εντοπισμό των αδυναμιών που αφορούν στο πλαίσιο εφαρμογής του. Σύμφωνα με τα μέχρι τώρα συμπεράσματα της εσωτερικής διαδικασίας αξιολόγησης, αλλά και σύμφωνα με τις εμπειρίες που αποκόμισαν οι συντελεστές από την πορεία υλοποίησης των δράσεων του προγράμματος, τα σημεία όπου εντοπίζονται οι σημαντικότερες αδυναμίες είναι τα ακόλουθα:

- n Η συγκρότηση και αποτελεσματική λειτουργία εταιρικών σχέσεων για την υποστήριξη του στρατηγικού σχεδιασμού και της εφαρμογής του. Η εταιρικότητα αποτελεί βασική αξία του προγράμματος ΟΡΦΕΑΣ, τόσο σε εσωτερικό επίπεδο μεταξύ των φορέων υλοποίησης του, όσο και σε επίπεδο των στόχων του και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων του. Ενώ οι δεσμοί εταιρικότητας στο εσωτερικό του προγράμματος έχουν διασφαλιστεί σε ικανοποιητικό βαθμό, οι διευρυμένες εταιρικές σχέσεις που απαιτούνται δεν έχουν ακόμη θεμελιωθεί. Η δημιουργία Φόρουμ Απασχόλησης με τη

συμμετοχή κοινωνικών εταίρων, θεσμικών οργάνων, διοικητικών θεσμών και αναπτυξιακών φορέων, αποτελεί τη βασικότερη δράση του προγράμματος σε ότι αφορά:

- § στα θέματα αντιπροσωπευτικότητας στη συμμετοχή για τη χάραξη και υλοποίηση ενός περιφερειακού στρατηγικού σχεδίου για την απασχόληση,
- § στην έγκυρη διάδοση των αποτελεσμάτων του έργου σε τοπικό επίπεδο,
- § στην ανάπτυξη συνεργιών και συμπληρωματικών δράσεων ανάμεσα στους φορείς που απαρτίζουν το Φόρουμ,
- § στην ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας σε θέματα απασχόλησης
- § στη δημιουργία μηχανισμού προώθησης των περιφερειακών αιτημάτων για τις πολιτικές απασχόλησης προς τις εθνικές αρχές
- § στην δημιουργία ενός βήματος ανοιχτής επικοινωνίας και διαπραγμάτευσης των αιτημάτων όλων των τοπικών φορέων που εμπλέκονται άμεσα ή έμμεσα με τα θέματα απασχόλησης

Η βασική αδυναμία εντοπίζεται στην αδιαφορία που επιδεικνύουν οι περισσότεροι από τους δυνητικά συμμετέχοντες φορείς, οι οποίοι δεν διαθέτουν την εμπειρία ανάλογων πρωτοβουλιών ώστε να αντιληφθούν τα οφέλη της παρουσίας τους και της ενεργητικής συμμετοχής τους στις διεργασίες και αποφάσεις του Φόρουμ. Είναι λοιπόν απαραίτητο να αποκτηθεί τεχνογνωσία για θέματα ευαισθητοποίησης, ενεργοποίησης και δέσμευσης των εμπλεκόμενων φορέων στις διαδικασίες της εταιρικής σχέσης που απαιτεί το Φόρουμ.

- n *Η αναγνώριση της έννοιας και η συστηματική ενεργοποίηση του κοινωνικού κεφαλαίου.* Η παρατήρηση κινείται στην ίδια λογική με την παραπάνω, αλλά με έμφαση στην ευρύτερη σημασία του κοινωνικού κεφαλαίου για την τοπική ανάπτυξη. Το πρόγραμμα ΟΡΦΕΑΣ βασίζεται σε μια προσέγγιση ολοκληρωμένου χαρακτήρα με στόχο τη βελτίωση της απασχόλησης και την καταπολέμηση της ανεργίας, η οποία όμως δεσμεύεται να τηρήσει τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης. Η τελευταία αυτή διάσταση απαιτεί μια συστηματική συνεργασία για τον εντοπισμό και κατανόηση των όρων που προδιαγράφουν την έννοια της αειφορίας σε σχέση με την απασχόληση και την ανεργία για τις ειδικές συνθήκες της ΠΒΑ. Η μέχρι σήμερα εμπειρία των συντελεστών του προγράμματος δείχνει ότι οι τοπικοί φορείς δεν έχουν αναπτύξει πραγματικά σημεία σύγκλισης σε ότι αφορά μια τέτοια σύνθετη αναπτυξιακή διαδικασία. Είναι όμως ευρύτερα αποδεκτό ότι η ανάπτυξη του κοινωνικού κεφαλαίου αποτελεί την ασφαλιστική δικλείδα για την επίτευξη του στόχου αυτού. Σε αυτή τη λογική, απαιτείται η απόκτηση τεχνογνωσίας σε επίπεδο μεθόδων και ενεργειών με στόχο τη διάδοση της έννοιας του κοινωνικού κεφαλαίου από όλους τους τοπικούς φορείς και η ακόλουθη ενεργοποίηση των ανθρώπινων και επιχειρησιακών πόρων για την επίτευξη μιας κοινής αναπτυξιακής στρατηγικής.

- n Η μεταφορά των προτάσεων του στρατηγικού σχεδίου σε όλα τα επίπεδα εφαρμογής πολιτικής για την απασχόληση και την ανεργία. Παρά το γεγονός ότι το στρατηγικό σχέδιο για την απασχόληση της ΠΒΑ βρίσκεται στα αρχικά του στάδια, διαφαίνεται μια σημαντική αδυναμία μεταφοράς και υιοθέτησης των προτάσεων του σε επίπεδο εφαρμοσμένης πολιτικής. Η αδυναμία αυτή εντοπίζεται κυρίως σε θέματα θεσμικού και νομικού πλαισίου σε ότι αφορά το δημόσιο τομέα και σε θέματα κινητοποίησης και χρηματοδοτικών πόρων σε ότι αφορά τον ιδιωτικό τομέα. Η μεταφορά τεχνογνωσίας προώθησης των προτάσεων αυτών μέσα από ρεαλιστικές λύσεις για την ενσωμάτωση τους σε επίπεδο εθνικής και περιφερειακής πολιτικής, αποτελεί κομβικό σημείο για την επιτυχία και τη βιωσιμότητα του εγχειρήματος. Αντίστοιχα, κρίσιμο παράγοντα επιτυχίας αποτελεί ο εντοπισμός μεθόδων κινητοποίησης και δέσμευσης του ιδιωτικού τομέα, μέσα από τη δημιουργία κινήτρων και άμεσων οφελών για τους εργοδότες.

Διαδικασία επιλογής

Η διαδικασία επιλογής βασίστηκε σε ποιοτική αξιολόγηση των υπό εξέταση φορέων και δομών που παρουσίασαν τεχνογνωσία στην αντιμετώπιση διαχείρισης ανάλογων αδυναμιών και κυρίως στην ικανότητα μετάδοσης της τεχνογνωσίας αυτής σε ανομοιογενή περιβάλλοντα. Έμφαση δόθηκε σε δομές και φορείς που έχουν διεθνή εμπειρία και επιδεικνύουν αριστεία σε:

- n Θέματα κινητοποίησης κοινωνικού κεφαλαίου
- n Δημιουργίας, εδραίωσης και διαχείρισης εταιρικών σχέσεων
- n Θεσμικού πλαισίου για την απασχόληση σε τοπικό και εθνικό επίπεδο
- n Ευαισθητοποίησης και κινητοποίησης του ιδιωτικού τομέα σε θέματα απασχόλησης και προσφοράς εργασίας

Οι επιλογές έγιναν με γνώμονα την ύπαρξη εμπεριστατωμένης τεχνογνωσίας μέσα από ποιοτική αποτίμηση της ωριμότητας των υπό εξέταση φορέων και δομών.

4η Ομάδα Κριτηρίων: κριτήρια ανάπτυξης περιεχομένου για το Στρατηγικό Σχέδιο Απασχόλησης

Διαμόρφωση Κριτηρίων

Η διαμόρφωση των κριτηρίων της 4ης Ομάδας βασίστηκε στον εντοπισμό δράσεων και παρεμβάσεων που θα αποτελέσουν το πρωτογενές υλικό σύνταξης του Στρατηγικού Σχεδίου για την Απασχόληση στην ΠΒΑ. Η επιλογή αφορούσε

στην ποιοτική αναζήτηση και ανάδειξη στοιχείων που συγκλίνουν με τις αναπτυξιακές συνθήκες και ανάγκες της ΠΒΑ και τις απαιτήσεις τους σε επίπεδο περιεχομένου για τα μελλοντικά σχέδια δράσης του στρατηγικού σχεδίου. Αναλυτικά, η έρευνα εστιάστηκε στα ακόλουθα θέματα:

- n Στον τομέα της *οικονομίας και της επιχειρηματικότητας*, η έμφαση δόθηκε στην εξέταση προγραμμάτων που εφαρμόστηκαν σε περιοχές με κοινά δεδομένα σε ότι αφορά την οργάνωση και λειτουργία της περιφερειακής οικονομίας, αλλά και σε πρωτοβουλίες που ασχολήθηκαν με τις παραμέτρους που επηρεάζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα, την τοπική ανάπτυξη και τη σύνδεση τους με την προσφορά εργασίας μέσα από το πρίσμα της αειφόρου ανάπτυξης:
 - § την ανάλυση των κάθετων αλλά και των οριζόντιων δικτύων στα οποία συμμετέχουν οι τοπικές επιχειρήσεις,
 - § τη σύζευξη της αγοράς εργασίας με τις πραγματικές αναπτυξιακές ανάγκες της τοπικής οικονομίας
 - § την καινοτομία τόσο στο σχεδιασμό όσο και στην παραγωγή νέων τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών με στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και την μακροπρόθεσμη ενδυνάμωση της απασχολισιμότητας,
 - § την εφαρμογή μέτρων για την τόνωση της τοπικής οικονομίας με γνώμονα την αειφόρο ανάπτυξη
 - § την προώθηση παραδοσιακών προϊόντων, την ανάπτυξη νέων μορφών τουρισμού,
 - § την εκμετάλλευση της κοινωνικής και της πολιτιστικής οικονομίας καθώς επίσης και
 - § τη διασύνδεση της επαγγελματικής κατάρτισης με την επιχειρηματική κοινότητα.

- n Στο επίπεδο των *πολιτικών και κοινωνικών θεσμών*, η προσοχή δόθηκε σε προσπάθειες που στόχο είχαν:
 - § την βελτίωση των τοπικών συστημάτων διακυβέρνησης,
 - § την εφαρμογή μιας τοπικής στρατηγικής αειφόρου ανάπτυξης
 - § την προώθηση της συμμετοχής του συνόλου των φορέων, συλλόγων και ενώσεων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και πολιτικού σχεδιασμού,

- § την προώθηση της στενής συνεργασίας μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο

 - § την επικοινωνία και συντονισμό προσπαθειών μεταξύ της επιχειρηματικής κοινότητας και των φορέων προσφοράς επαγγελματικής κατάρτισης.
- n Στον τομέα των νέων τεχνολογιών, η έμφαση δόθηκε στην εξέταση προσπαθειών ενσωμάτωσης τεχνολογικών υποδομών και υπηρεσιών, με στόχο τη βελτίωση της ταχύτητας αλλά και της ποιότητας της διακινούμενης πληροφορίας μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων στον σχεδιασμό και εφαρμογή των πολιτικών για την απασχόληση φορέων. Επίσης ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην ανάδειξη του ρόλου των δικτύων υποστήριξης της απασχόλησης, που έχουν αναπτυχθεί μεταξύ φορέων σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και τα οποία βασίζονται στην εκμετάλλευση των νέων τεχνολογιών της επικοινωνίας και της ανταλλαγής πληροφοριών. Τέλος, αναζητήθηκαν δράσεις και προγράμματα που εφαρμόστηκαν σε περιοχές με μικρή διείσδυση των νέων τεχνολογιών ή/και σε περιοχές όπου η εισαγωγή και διάχυση βρίσκεται στο αρχικό τους στάδιο. Επισημαίνεται ότι παρά τα γενικά οφέλη που αναγνωρίζονται ευρέως για την εισαγωγή και τη διάχυση των νέων τεχνολογιών σε πολλές περιφερειακές οικονομίες, σοβαρά προβλήματα μπορούν να προκαλέσουν παράγοντες όπως η άνιση κατανομή των υποδομών και δικτύων πληροφορικής, η έλλειψη τεχνογνωσίας χρήσης τους καθώς και η κακή ποιότητα τεχνικής υποστήριξης των τεχνολογικών υπηρεσιών, ειδικότερα σε περιοχές όπου το εύρος και η ποιότητα των υφιστάμενων υποδομών και υπηρεσιών δεν έχουν ακόμη αναπτυχθεί. Σε αυτό το πλαίσιο και δεδομένου ότι η ΠΒΑ βρίσκεται σε μια μεταβατική περίοδο εισαγωγής και διάδοσης των υποδομών και της χρήσης νέων τεχνολογιών, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να εντοπισθούν περιπτώσεις όπου διασφαλίζονται οι συνθήκες για την ομαλή μετάπτωση των παραδοσιακών κοινωνικών, διοικητικών και οικονομικών δομών στα νέα μοντέλα οργάνωσης τους.

Σχετικά με το *κοινωνικό κεφάλαιο*, το ενδιαφέρον μας επικεντρώθηκε σε προσπάθειες βελτίωσης της συνεργασίας μεταξύ όλων των τοπικών φορέων οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε θέματα που αφορούν στην κοινωνική συνοχή, στην προστασία του περιβάλλοντος, στην ανάδειξη και προστασία του τοπικού πολιτισμού κλπ. Επίσης, ιδιαίτερο ενδιαφέρον αποτελούν προσπάθειες για βελτίωση της ποιότητας της συνεργασίας μεταξύ όλων των κοινωνικών φορέων, της δημιουργίας πυκνών και διευρυμένων δικτύων καθώς επίσης και τη χρήση των νέων τεχνολογιών στην αναβάθμιση της ποιότητας της πληροφόρησης αλλά και στην ταχύτητα μετάδοσης τους.

Τέλος, σε σχέση με τα *θέματα απασχόλησης και καταπολέμησης της ανεργίας*, ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε σε προγράμματα που στοχεύουν:

- n στην εφαρμογή ενεργητικών πολιτικών για την τόνωση της απασχόλησης

- n στη δημιουργία σταθερών θέσεων εργασίας

- n στην καταπολέμηση της μακροχρόνιας ανεργίας και της ανεργίας ευπαθών ομάδων
- n στην αύξηση της απασχόλησης σε τομείς ανταγωνιστικών για την περιοχή πλεονεκτημάτων
- n στην υιοθέτηση εξατομικευμένων μεθόδων υποστήριξης των ανέργων για την εισαγωγή και παραμονή τους εντός αγοράς εργασίας
- n στην διάδοση των οφελών που προσφέρουν οι υπηρεσίες υποστήριξης των ανέργων
- n στην ανάπτυξη κινήτρων για την αποδοχή της έννοιας της γεωγραφικής και κλαδικής κινητικότητας της εργασίας
- n στην τόνωση της αυτοαπασχόλησης και της μικρο-επιχειρηματικότητας
- n στην δημιουργία εξειδικευμένων προγραμμάτων κατάρτισης
- n στην αύξηση της αποτελεσματικότητας της ένταξης και παραμονής στην αγορά εργασίας μέσα από την κατάρτιση και την επανεκπαίδευση

Διαδικασία επιλογής

Η διαδικασία επιλογής βασίστηκε στον εντοπισμό δράσεων που εμπεριέχουν τα βασικά στοιχεία των αναπτυξιακών συνθηκών και αναγκών της ΠΒΑ. Οι υπό εξέταση περιπτώσεις επιλέχθηκαν με βάση την ύπαρξη ικανοποιητικού βαθμού κάλυψης των αναγκών του υπό διαμόρφωση περιεχομένου του Στρατηγικού Σχεδίου για την Απασχόληση της ΠΒΑ. Τηρήθηκε η αρχή της δυνατότητας μεταφοράς της δράσης στις συνθήκες της ΠΒΑ, χωρίς όμως αυτό να αποκλείει δράσεις που υλοποιήθηκαν σε διαφορετικά περιβάλλοντα. Τα κριτήρια της παρούσας ομάδας δεν εξετάστηκαν βαθμολογικά. Οι επιλογές έγιναν με ποιοτικά κριτήρια, με βασικό γνώμονα την καινοτομία των δράσεων και πάντα σε σχέση με τις θεματικές που ορίστηκαν παραπάνω ως κριτήρια επιλεξιμότητας.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΗ «ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ»

Βασικός στόχος της διαδικασίας τελικής επιλογής ήταν να διασφαλιστεί η μέγιστη δυνατή ένταξη περιπτώσεων, ώστε η οριστική επιλογή των 3 προορισμών των εκπαιδευτικών επισκέψεων να αποφασιστεί ύστερα από διεξοδική συζήτηση στο πλαίσιο της Συμβουλευτικής Επιτροπής του προγράμματος και όχι αποκλειστικά από τα συμπεράσματα της παρούσας αναφοράς. Ακόμη, κρίθηκε σημαντικό να επιλεχθούν συμπληρωματικά περιπτώσεις «καλών πρακτικών», οι οποίες μπορούν να υιοθετηθούν χωρίς να προϋποθέτουν την επιτόπια επίσκεψη στελεχών του ΟΡΦΕΑΣ, αλλά μπορούν να ληφθούν υπόψη κατά την υλοποίηση των υπολοίπων δράσεων. Κατά αυτόν τον τρόπο έγινε προσπάθεια για τη μεταφορά του μέγιστου δυνατού αριθμού παραδειγμάτων «καλών πρακτικών» στον επιχειρησιακό πυρήνα του παρόντος προγράμματος.

Η διαδικασία εφαρμογής των κριτηρίων για την επιλογή των «καλών πρακτικών» ολοκληρώθηκε σε δύο διακριτές φάσεις:

n Κατά την πρώτη φάση εξετάστηκαν όλες οι αξιόλογες περιπτώσεις κατά Ομάδα Κριτηρίων. Ακολούθησε η κατάταξη τους στις Ομάδες Κριτηρίων σύμφωνα με τα αντικείμενα τους και το περιεχόμενό τους, για τον έλεγχο των όρων επιλεξιμότητας. Αναλυτικά:

§ 1η Ομάδα Κριτηρίων: εξετάστηκαν συνολικά 156 – άνω των ορίων επιλεξιμότητας 17

§ 2^η Ομάδα Κριτηρίων: εξετάστηκαν συνολικά 96 – άνω των ορίων επιλεξιμότητας 19

§ 3^η Ομάδα Κριτηρίων: εξετάστηκαν συνολικά 10 φορείς και δομές ως προς τις παραμέτρους επιλεξιμότητας. Υπενθυμίζεται ότι η 3^η Ομάδα Κριτηρίων αφορά τον ποιοτικό έλεγχο ύπαρξης αυστηρά συγκεκριμένων προδιαγραφών τεχνογνωσίας, οι οποίες εντοπίζονται κυρίως σε διεθνή ή εθνικά κέντρα αριστείας και όχι σε δομές που υλοποιούν και υποστηρίζουν τοπικά προγράμματα. Η αναζήτηση περιπτώσεων υπήρξε σχετικά ελεύθερη και ο έλεγχος επιλεξιμότητας έγινε με ποιοτικά μέσα. Το αποτέλεσμα της διαδικασίας ανέδειξε 3 περιπτώσεις που πληρούν τους ποιοτικούς όρους επιλεξιμότητας. Οι περιπτώσεις αυτές παρουσιάζονται παρακάτω (παρ.: 3.2)

§ 4^η Ομάδα Κριτηρίων: εξετάστηκαν συνολικά 31 πιλοτικές και καινοτόμες δράσεις που υλοποιήθηκαν σε διαφορετικών τύπων προγράμματα και πρωτοβουλίες, οι οποίες προσέγγιζαν τις παραμέτρους επιλεξιμότητας της 4^{ης} Ομάδας Κριτηρίων. Η αναζήτηση έγινε μέσα από τις βάσεις δεδομένων «καλών πρακτικών» που υλοποιήθηκαν από προγράμματα με σχετικό αντικείμενο. Το αποτέλεσμα της διαδικασίας ανέδειξε 8 περιπτώσεις που πληρούν τους ποιοτικούς όρους επιλεξιμότητας. Οι περιπτώσεις αυτές παρουσιάζονται παρακάτω (παρ.: 3.3).

- n Κατά τη δεύτερη φάση βαθμολογήθηκαν αναλυτικά τα προγράμματα και παρεμβάσεις που κατατάχθηκαν για έλεγχο επιλεξιμότητας στο πλαίσιο της 1ης και 2ης Ομάδας Κριτηρίων και πέρασαν τα βασικά όρια κατά την πρώτη φάση επιλογής. Η ενοποίηση των παραπάνω κριτηρίων στην τελική διαδικασία βαθμολόγησης κρίνεται θεμιτή, καθώς οι δύο αυτές ομάδες αντιπροσωπεύουν το σύνολο των χαρακτηριστικά πλαισίου εφαρμογής και επιχειρησιακού χαρακτήρα του παρόντος προγράμματος. Η αναζήτηση των τελικών περιπτώσεων έγινε αυστηρά μέσα στο πλαίσιο 2 δεσμών προγραμμάτων και δράσεων που παρουσιάζουν κοινά χαρακτηριστικά με το πλαίσιο εφαρμογής του προγράμματος ΟΡΦΕΑΣ. Οι περιπτώσεις αυτές και η τελική τους κατάταξη με βάση τη βαθμολογία τους παρουσιάζονται παρακάτω (παρ. 3.1):

Πλαίσιο και Παρουσίαση Επιλογών 1^{ης} και 2^{ης} Ομάδας Κριτηρίων

Στην παρούσα ενότητα γίνεται μια συνοπτική περιγραφή και παρουσίαση των προγραμμάτων που εξετάστηκαν για την αναζήτηση «καλών πρακτικών» στο πλαίσιο της 1^{ης} και 2^{ης} Ομάδας Κριτηρίων και των αντίστοιχων περιπτώσεων που κατατάχθηκαν στην κατηγορία αυτή μετά την ολοκλήρωση της πρώτης φάσης της επιλογής. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η βαθμολόγηση τους και η τελική βαθμολογική τους κατάταξη. Τα προγράμματα από τα οποία έγιναν οι τελικές επιλογές είναι τα Τοπικά Σχέδια Δράσης για την απασχόληση και οι πρωτοβουλίες του Άρθρου 6. Οι δύο αυτές ομάδες προγραμμάτων και πρωτοβουλιών αναδείχθηκαν ως οι αντιπροσωπευτικότερες σε σχέση με τα χαρακτηριστικά και τις επιδιώξεις του προγράμματος ΟΡΦΕΑΣ. Σημειώνεται ότι η παρουσίαση των ΤΣΔ γίνεται από τα προγραμματικά κείμενα της ΕΕ, ενώ για τις πρωτοβουλίες του Άρθρου 6 γίνεται μια πιο ποιοτική και εκτεταμένη παρουσίαση, δεδομένου ότι το πρόγραμμα ΟΡΦΕΑΣ ανήκει στις πρωτοβουλίες αυτές και συγκεκριμένα στη δέσμη προγραμμάτων της δεύτερης προγραμματικής περιόδου.

Τοπικά Σχέδια Δράσης για την απασχόληση⁴

Πλαίσιο Προγραμμάτων

Τα προπαρασκευαστικά μέτρα για την τοπική συμμετοχή στην απασχόληση χρηματοδοτήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω της γραμμής του προϋπολογισμού Β3-503 και είχαν ως στόχο να αναδείξουν τις δυνατότητες για την πολιτική απασχόλησης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε τοπικό επίπεδο, μέσα στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση (ΕΣΑ). Σε πρώτη φάση χρηματοδοτήθηκαν το 2000 33 πειραματικά προγράμματα. 13 προγράμματα αφορούσαν στη δημιουργία Τοπικών Σχεδίων Δράσης για την απασχόληση (ΤΣΔ) στα πλαίσια της ΕΣΑ. Τα ΤΣΔ είναι στρατηγικές απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο – για παράδειγμα, καλύπτουν μέρος ή ολόκληρη την περιοχή μιας δημοτικής περιφέρειας – τα οποία διαχειρίζονται ή οργανώνουν τοπικοί φορείς. Στοχεύουν στη δημιουργία μιας συγχρονισμένης προσπάθειας μεταξύ των τοπικών παρεμβάσεων στο θέμα της απασχόλησης και των περιφερειακών, εθνικών και ευρωπαϊκών στρατηγικών απασχόλησης, ειδικότερα της ΕΣΑ και των Εθνικών Σχεδίων Δράσης για την Απασχόληση (ΕΣΔΑ).

Τα 13 προγράμματα ΤΣΔ υποστηρίχθηκαν από το 1ο των προπαρασκευαστικών μέτρων. Επτά από αυτά ήταν κρατικά, στη Δανία, την Ισπανία, τη Φινλανδία, τη Γαλλία, την Ελλάδα, την Ιταλία και τη Σκωτία. Τα υπόλοιπα έξι ήταν διακρατικά. Τα προγράμματα ΤΣΔ διερεύνησαν τρία βασικά ζητήματα: τον τρόπο με τον οποίο τα τοπικά σχέδια δράσης για την απασχόληση μέσα στα πλαίσια της ΕΣΑ μπορούν να αναπτυχθούν σε τοπικό επίπεδο, τον τρόπο με τον οποίο οι τοπικές αρχές μπορούν να κατευθύνουν την τοπική δράση για την απασχόληση σε συνεργασία με άλλους τοπικούς φορείς και τον τρόπο με τον οποίο οι τοπικές στρατηγικές για την απασχόληση μπορούν να διαρθρωθούν με άλλες πολιτικές και στρατηγικές σε τοπικό, περιφερειακό και κρατικό επίπεδο. Τα ΤΣΔ της αποτέλεσαν ένα από τα βασικότερα πεδία έρευνας για τον εντοπισμό «καλών πρακτικών» διότι τόσο η επιχειρησιακή τους δομή όσο και οι στόχοι τους συγκλίνουν σημαντικά με τα αντίστοιχα δεδομένα του προγράμματος ORPHEAS. Για το λόγο αυτό εξετάστηκαν αναλυτικά και τα 13 προγράμματα, εκ των οποίων επιλέγησαν τελικά 6 για τη διαδικασία βαθμολόγησης τους με βάση τα κριτήρια επιλεξιμότητας.

Τα υπόλοιπα 20 προγράμματα – που υποστηρίχθηκαν από το 3ο των προπαρασκευαστικών μέτρων – αφορούσαν στον εντοπισμό και τη διάδοση

⁴ Το υλικό παρουσίασης των ΤΣΔ προέρχεται από την αναφορά: Τοπική δράση για την απασχόληση.

Πορίσματα των προπαρασκευαστικών μέτρων για την τοπική δέσμευση για την απασχόληση 2001, Ιούνιος 2002, Contract VC/2001/0016

ορθών πρακτικών σχετικά με την τοπική δράση για την απασχόληση. Αυτά εστίασαν σε άλλες ομάδες φορέων, ιδιαίτερα τις δημόσιες υπηρεσίες για την απασχόληση, τον ιδιωτικό τομέα, τα χρηματοδοτικά ιδρύματα, τους κοινωνικούς εταίρους και τον τριτογενή τομέα. Κάλυψαν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, όπως είναι η κοινωνική οικονομία, η υποστήριξη των επιχειρήσεων, οι ίσες ευκαιρίες, οι ρόλοι των διαφόρων τοπικών φορέων στην τοπική απασχόληση και τα τοπικά δίκτυα και τις υποστηρικτικές δομές. Τα αποτελέσματα των προγραμμάτων αυτών αποτέλεσαν χρήσιμους οδηγούς αναζήτησης στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας, αλλά δεν βαθμολογήθηκαν με βάση τα κριτήρια επιλεξιμότητας λόγω του διαφορετικού τους προσανατολισμού σε επίπεδο επιχειρησιακών στόχων και διαδικασιών.

Στη δεύτερη περίοδο εφαρμογής της πρωτοβουλίας που έγινε το 2001, οι δράσεις χωρίστηκαν στις εξής 3 κατηγορίες:

- n Μέτρο 1: Ενδυνάμωση των τοπικών, περιφερειακών και εθνικών φορέων και μηχανισμών για την υιοθέτηση μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής για την απασχόληση σε τοπικό επίπεδο
- n Μέτρο 2: Παρακολούθηση, αξιολόγηση και θέσπιση κριτηρίων που αφορούν τη δημιουργία υποστηρικτικών εργαλείων για το σχεδιασμό και τη δημιουργία τοπικών στρατηγικών
- n Μέτρο 3: Διάχυση πληροφοριών και ευαισθητοποίηση των τοπικών φορέων για την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση καθώς επίσης και την ενδυνάμωση της συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων σε όλα τα επίπεδα

Εγκρίθηκαν και βρίσκονται σε φάση υλοποίησης 19 προγράμματα. Δεδομένου ότι βρίσκονται ακόμη στην τελική φάση υλοποίησης τους, δεν υπάρχουν τελικές αναφορές των αποτελεσμάτων τους, ούτε στοιχεία για το ποιά από αυτά αποτελούν παραδείγματα «καλών πρακτικών». Καθώς όμως διαπιστώθηκε ότι τα περισσότερα από αυτά οποία εμπεριέχουν στοιχεία των κριτηρίων επιλεξιμότητας σε επίπεδο επιχειρησιακής οργάνωσης, αντικειμένου και περιοχής εφαρμογής, βαθμολογήθηκαν αρχικά και πέρασαν το όριο για την τελική φάση βαθμολόγησης 4 προγράμματα του Μέτρου 1. Παρουσιάζονται ακόμη 2 προγράμματα του Μέτρου 2, τα οποία εμπεριέχουν χρήσιμα στοιχεία για θέματα καινοτόμων μεθόδων και εργαλείων παρακολούθησης και αξιολόγησης των θεμάτων απασχόλησης και ανεργίας. Τέλος, στην παρουσίαση των επιλογών αναφέρονται 3 προγράμματα του Μέτρου 3, τα οποία δεν εντάχθηκαν στη διαδικασία βαθμολόγησης, αλλά χρησιμοποιήθηκαν εκτεταμένα για τον εντοπισμό «καλών πρακτικών», καθώς βασικός τους στόχος ήταν η παραγωγή βάσεων δεδομένων διάδοσης αποτελεσμάτων προηγούμενων παρεμβάσεων.

Σύντομη Παρουσίαση Επιλογών προς Βαθμολόγηση

Πρώτη Προγραμματική Περίοδος

Από τα 13 συνολικά προγράμματα τα οποία εντάχθηκαν του Μέτρο 1 επιλέχθηκαν για το στάδιο τελικής βαθμολόγησης τα προγράμματα TEELA, LANE, LEP-NET, LEAPS, L'ANCILOTTO, PLEYADE.

TEELA (Translating European Employment Strategy at Local level)

Το διακρατικό πρόγραμμα συντονίστηκε από τον φορέα REVES που εδρεύει στις Βρυξέλλες και περιλαμβάνει εταίρους από την Ιταλία, τη Σουηδία, τη Γαλλία, το Βέλγιο και το Ηνωμένο Βασίλειο. Αφορούσε αστικές και αγροτικές περιοχές που έχουν να επιδείξουν υψηλά ποσοστά ανεργίας γύρω στο 20%. Στόχος του ήταν η εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση σε τοπικό επίπεδο και η ανάδειξη και αξιοποίηση της κοινωνικής οικονομίας ως μοχλού καταπολέμησης της ανεργίας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Βασίστηκε στη σύμπραξη όλων των εμπλεκόμενων φορέων, δημόσιων, ιδιωτικών και μη κερδοσκοπικών οργανισμών στις περιοχές εφαρμογής στην προσπάθεια να εκμεταλλευτούν όσο το δυνατό καλύτερα τις προοπτικές για απασχόληση που προκύπτουν από την εκμετάλλευση της παροχής κοινωνικών υπηρεσιών και προϊόντων στη βάση αναλύσεων για την κατάσταση και τις ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής. Επίσης, το πρόγραμμα αυτό αποσκοπούσε στην εξεύρεση νέων και εναλλακτικών μορφών χρηματοδότησης οι οποίες συνεχίστηκαν και μετά το πέρας του. Η υλοποίηση του βασίστηκε σε ένα ειδικό μηχανισμό συνεχιζόμενης παρακολούθησης και καταγραφής των δράσεων της πρωτοβουλίας και τη διαμόρφωση ειδικών δεικτών παρακολούθησης.

Keywords: Κοινωνική οικονομία, Εταιρικές συμπράξεις

LANE (Local Agenda Network for Local Development)

Το διακρατικό αυτό πρόγραμμα συντονίστηκε από το Διεθνές Συμβούλιο για τις Τοπικές Περιβαλλοντικές Πρωτοβουλίες που εδρεύει στη Γερμανία και συμμετείχαν φορείς από τη Γερμανία, την Ελλάδα (Δήμος Καλλιθέας), την Ισπανία και την Σουηδία. Το πρόγραμμα είχε στόχο τον σχεδιασμό και εφαρμογή τοπικών σχεδίων δράσης για την απασχόληση σε όλες τις περιοχές οι οποίες συμμετέχουν στην πρωτοβουλία αυτή. Πιο συγκεκριμένα, αποσκοπούσε στον συνδυασμό μεταξύ των Τοπικών Σχεδίων Δράσης και των δράσεων του ήδη υφιστάμενου Δικτύου της Τοπικής Ατζέντας 21 στην οποία όλοι οι εταίροι ήταν μέλη. Η συνεργασία οργανώθηκε βάση της εφαρμογής της μεθοδολογίας του οργανισμού WorkNet, ενός μη κυβερνητικού οργανισμού ο οποίος εξειδικεύεται στον σχεδιασμό εξειδικευμένων προγραμμάτων υποστήριξης συνεργασιών για την τοπική ανάπτυξη, την τόνωση της απασχόλησης και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού.

Keywords: Ένταξη ΕΣΑ, Διακρατικές Συνεργασίες

LEP-NET (Local Employment Promotion-Net)

Το διακρατικό πρόγραμμα συντονίζεται από το Συμβούλιο Πόλεων και Περιφερειών της Ευρώπης που εδρεύει στη Γερμανία και συμμετέχουν εταίροι από την Ελλάδα (Νομαρχία Μαγνησίας), την Αυστρία, τη Γαλλία, και την Ιρλανδία και αφορά υποβαθμισμένες αγροτικές και αστικές περιοχές. Σκοπός του ήταν ο σχεδιασμός Τοπικών Δράσεων για την Απασχόληση στις περιοχές που συμμετέχουν στην πρωτοβουλία αυτή και η δημιουργία τοπικών δικτύων με τη συμμετοχή κοινωνικών εταίρων. Για την εφαρμογή του, αρχικά διοργανώθηκαν κοινά σεμινάρια πάνω σε κεντρικά ζητήματα που έχουν να κάνουν με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση και στη συνέχεια σχεδιάστηκε μια κοινή μεθοδολογία για τις τοπικές δράσεις απασχόλησης, οποίες και εφαρμόστηκαν σε όλες τις περιοχές που συμμετείχαν. Σε μια προσπάθεια τους να εξασφαλίσουν την καλύτερη δυνατή εφαρμογή του προγράμματος μέσω της ενδυνάμωσης των επαφών μεταξύ των εταίρων, αποφασίστηκε η σύσταση διακρατικής συνεργασίας στα πλαίσια του προγράμματος EQUAL το οποίο υλοποιείται αυτή τη στιγμή.

Keywords: Ένταξη ΕΣΑ, Δικτύωση, Εταιρικές Σχέσεις

Πιλοτική Παρέμβαση για την Προώθηση της Απασχόλησης σε Τοπικό Επίπεδο

Το κρατικό αυτό πρόγραμμα συντονίστηκε από την ΚΕΔΚΕ Ελλάδας και αφορούσε την δημιουργία τοπικών δράσεων για την προώθηση της απασχόλησης σε 5 δήμους της χώρας, και πιο συγκεκριμένα, το Αγρίνιο, την Ηγουμενίτσα, το Νευροκόπι, την Χαλκίδα και την Ορεσιτιάδα, περιοχές που χαρακτηρίζονται από σημαντικές διαφορές στις κοινωνικές και οικονομικές τους δομές. Ο κύριος σκοπός της πρωτοβουλίας αυτής είναι η σύμπραξη και συνένωση των γνώσεων και των εμπειριών των εταίρων στη προσπάθεια τους να σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν τις τοπικές δράσεις έτσι ώστε να συμβαδίζουν με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση. Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε μέσω μιας προγραμματικής συμφωνίας με την οποία οι εταίροι αποφάσισαν τους στόχους τους και τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Λόγω της εφαρμογής του στον ελληνικό χώρο οι συντελεστές του ΟΡΦΕΑΣ θα έρθουν σε επαφή με τους φορείς υλοποίησης του προγράμματος – ανεξάρτητα από την τελική βαθμολόγηση της παρούσας περίπτωσης - για την ανταλλαγή εμπειριών και τη μεταφορά τεχνογνωσίας

Keywords: Ένταξη ΕΣΑ, Εταιρικές σχέσεις

L'ANCILOTTO

Το κρατικό αυτό πρόγραμμα συντονίζεται από τον οργανισμό Italia Lavoro που υπάγεται στο Ιταλικό Υπουργείο Εργασίας στο οποίο συμμετέχει η ANCI, η Ένωση Δήμων της Ιταλίας και αφορά την εφαρμογή Τοπικών Δράσεων για την

Απασχόληση και το συντονισμό τους με την Ευρωπαϊκή πολιτική για την απασχόληση σε 9 δήμους της χώρας στους οποίους περιλαμβάνονται 2 δήμοι από τη Βόρεια Ιταλία, 2 από την Κεντρική και 5 από τη Νότιο Ιταλία. Το πρόγραμμα αφορά αγροτικές και αστικές περιοχές με διαφορετικές οικονομικές δομές και ανάγκες. Στόχος του ήταν η ενίσχυση και ενδυνάμωση των εταίρων για την υλοποίηση μιας ενεργής και δομημένης τοπικής στρατηγικής που να συμβαδίζει με τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση μέσα από τη δημιουργία τοπικών σχεδίων δράσεως προσαρμοσμένων στις ανάγκες του κάθε εταίρου. Υιοθετήθηκε μια μεθοδολογία η οποία βασίστηκε στο ότι όλα τα ζητήματα σχετικά με την απασχόληση θα πρέπει να συμπεριληφθούν στη διαδικασία λήψεως αποφάσεων σε κάθε τομέα παρέμβασης σε τοπικό επίπεδο. Επίσης, βασίστηκε στον σχεδιασμό μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης εφαρμογής πολιτικών η οποία έδωσε έμφαση στην ανάγκη συντονισμού των δράσεων μεταξύ των διαφορετικών δημοτικών διαμερισμάτων που συμμετέχουν στην πρωτοβουλία

Keywords: Ένταξη ΕΣΑ, Εταιρικές σχέσεις

PLEYADE

Το κρατικό πρόγραμμα συντονίστηκε από τον οργανισμό FEMP της Ισπανίας και αφορούσε τη δημιουργία Τοπικών Σχεδίων Δράσης εναρμονισμένων με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση για 5 τοπικά Συμβούλια της Ισπανίας και αφορούσε τόσο αστικές όσο και αγροτικές περιοχές. Σκοπός του ήταν η βελτίωση των πολιτικών απασχόλησης οι οποίες εφαρμόζονται σε τοπικό επίπεδο από διάφορους τοπικούς φορείς σε σχέση με την ΕΣΑ καθώς επίσης και ο συντονισμός των πολιτικών απασχόλησης με διάφορες άλλες πολιτικές. Ο επικεφαλής φορέας είχε την ευθύνη παροχής της κατάλληλης τεχνικής βοήθειας του προγράμματος, της προετοιμασίας και του συντονισμού των Τοπικών Σχεδίων Δράσης για όλα τα τοπικά συμβούλια που συμμετέχουν στην κοινοπραξία. Παρείχε επίσης τα κατάλληλα εργαλεία ανάλυσης και αξιολόγησης των πολιτικών εφαρμογών. Για την ολοκλήρωση του υπογράφηκε προγραμματική συμφωνία συνεργασίας μεταξύ του συντονιστή και των εταίρων με βάση τη δομή και την ανάπτυξη των δράσεων και τον καταμερισμό των αρμοδιοτήτων μεταξύ τους.

Keywords: Ένταξη ΕΣΑ, Εταιρικές σχέσεις

Δεύτερη Προγραμματική Περίοδος

Από τα προγράμματα της δεύτερης περιόδου εφαρμογής του Μέτρου 1, ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει στα προγράμματα ELPEP, ABEA, Local Periphery, και IELE.

1° Μέτρο

ELPEP (Extension of Local Potentials by European Partnership)

Το διακρατικό πρόγραμμα συντονίστηκε από την Εταιρία BBJ Consult AG που εδρεύει στη Γερμανία και περιλαμβάνει εταιίρους από την Φινλανδία, την Πορτογαλία, την Πολωνία και τη Δανία. Ο στόχος του ήταν η ανάπτυξη των δυνατοτήτων των τοπικών φορέων στην προσπάθειά τους να υιοθετήσουν μια πιο στρατηγική προσέγγιση για την απασχόληση σε τοπικό επίπεδο στη βάση της ΕΣΑ. Στόχευε επίσης στον σχεδιασμό νέων εργαλείων ανάλυσης και σχεδιασμού ενεργητικών πολιτικών για την απασχόληση. Στόχος του ήταν επίσης η ανάλυση του περιεχομένου και των μεθοδολογιών των ήδη υφισταμένων σχεδίων δράσης των διαφόρων περιοχών έτσι ώστε να υιοθετηθούν στα νέα σχέδια. Για την επιτυχή εφαρμογή του, ακολουθήθηκε μια κοινή και συντονισμένη ανάλυση των ιδιαιτεροτήτων της κάθε περιοχής και η υποβολή κοινών προτάσεων από όλους τους εταίρους. Επίσης, υιοθετήθηκε η χρήση της νέας τεχνολογίας της πληροφορικής προσαρμοσμένης στις εκάστοτε τοπικές ανάγκες μέσω του σχεδιασμού ενός συστήματος που βοήθησε τους εταίρους στην ενδιάμεση πρόβλεψη τους για την κατάσταση στην αγορά εργασίας, ενώ μια δεύτερη εφαρμογή αποτέλεσε το σύστημα διαχείρισης και παρακολούθησης των δράσεων που υλοποιήθηκαν. Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο του προγράμματος, ήταν η ανάλυση του περιεχομένου και των μεθόδων των τοπικών σχεδίων δράσης όλων των φορέων που συμμετέχουν και η σύνταξη κατευθυντήριων γραμμών για τον ορισμό της «ανάπτυξης» στις διάφορες περιοχές. Αποτέλεσμα του προγράμματος αυτού ήταν η διάθεση μεθοδολογιών και εργαλείων τα οποία επέτρεψαν στους εταίρους να προσαρμοστούν με τις κατευθύνσεις τόσο της ΕΣΑ, όσο και των ιδιαιτέρων αναγκών της κάθε περιοχής, καθώς επίσης και ενός οδηγού για την ανάπτυξη και σχεδιασμό πολιτικών που να επικεντρώνονται στην προώθηση της απασχόλησης σε περιφερειακό επίπεδο.

Keywords: Ένταξη ΕΣΑ, Εταιρικές σχέσεις, Ανάλυση Περιεχομένων

ABEA (Area Based Employment Action)

Το διακρατικό πρόγραμμα συντονίστηκε από την Δημοτική Αρχή του Saracinesco με τη συμμετοχή εταιίρων από την Ιταλία, την Ισπανία, την Ολλανδία, τη Γερμανία, την Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Περιλαμβάνει αγροτικές και

υποβαθμισμένες αστικές περιοχές οι οποίες μαστίζονται από την ανεργία και τη φτώχεια. Σκοπός του ήταν η προώθηση σχεδίων δράσεων σε τοπικό επίπεδο στα πλαίσια της αειφόρου ανάπτυξης, η καταπολέμηση της ανεργίας και η ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής. Επιπρόσθετα, το πρόγραμμα αποσκοπούσε στη δημιουργία μιας δεξαμενής γνώσεων σε ζητήματα καινοτόμων προσεγγίσεων στην αειφόρο ανάπτυξη, όπως επίσης και στην κινητοποίηση του συνόλου του πληθυσμού των τοπικών κοινοτήτων και στην αναπτέρωση της αυτοεκτίμησης των κατοίκων τους. Τα μέσα για την επιτυχή ολοκλήρωση της πρωτοβουλίας περιελάμβαναν μια πολυεπίπεδη δικτύωση και βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των κοινωνικών εταίρων και των δημόσιων υπηρεσιών, το συντονισμό μεταξύ διαφορετικών επιπέδων ευθύνης, εκδήλωση πρωτοβουλιών και λήψης αποφάσεων καθώς επίσης και την ανάπτυξη και διατήρηση ανθρώπινων δικτύων που μοιράζονται αλλά και που δημιουργούν νέα γνώση. Το πρόγραμμα περιελάμβανε την χρήση των νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας για διατομεακή ανταλλαγή πληροφοριών και ενίσχυσης της συνεργασίας, τη δοκιμή διαφορετικών μηχανισμών παρακολούθησης, εφαρμογής και τεχνολογιών όπως και την πιλοτική εφαρμογή τοπικών προγραμμάτων. Επίσης, σημαντικό κομμάτι της πρωτοβουλίας αυτής ήταν το ότι στόχευε στην προώθηση της συνεχιζόμενης καινοτομίας και του πειραματισμού στην ανάπτυξη ποιοτικών προδιαγραφών.

Keywords: Ένταξη ΕΣΑ, Αειφόρος Ανάπτυξη, Καινοτομία

Local Periphery

Η διακρατική πρωτοβουλία συντονίστηκε από την Περιφέρεια της Μάλαγας και ο σκοπός του ήταν η δημιουργία ενός Δικτύου Ευρωπαϊκών Περιφερειακών Τοπικών Περιοχών (NEPLA) και περιλάμβανε εταίρους από την Ισπανία (6 δημοτικά συμβούλια) Ιταλία (4 δημοτικά συμβούλια) την Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Φιλανδία, την Σουηδία, την Ιρλανδία, την Πορτογαλία, τη Σλοβενία, και την Πολωνία. Επικεντρώθηκε σε περιφερειακές περιοχές οι οποίες χαρακτηρίζονται από την ύπαρξη τριών τουλάχιστον κριτηρίων από τα πιο κάτω: κατά κεφαλή εισόδημα κάτω του 75% του ευρωπαϊκού μέσου όρου, ποσοστά ανεργίας πάνω από 10%, αραιοκατοικημένη περιοχή και υψηλά ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας. Οι κύριοι στόχοι της πρωτοβουλίας αυτής ήταν η δημιουργία του δικτύου NEPLA (Network of European Peripheral Local Areas), η κατασκευή ψηφιακής πλατφόρμας τοπικής κατάρτισης, εκπαίδευσης και προβολής της απασχόλησης, η δημιουργική ανάπτυξη των ευρωπαϊκών περιφερειών μέσω της εφαρμογής νέων στρατηγικών κατάρτισης και εκπαίδευσης, η δημιουργία νέων τοπικών φορέων απασχόλησης και τέλος, η διαμόρφωση, για κάθε εταίρο, μιας τοπικής σύμπραξης έτσι ώστε να μεγιστοποιηθούν τα αποτελέσματα του δικτύου στην τοπική αγορά εργασίας. Η μέθοδος που ακολουθήθηκε, βασίστηκε στην παροχή εξωτερικής τεχνικής βοήθειας για την ανάλυση των δεδομένων της κάθε περιοχής, στη δημιουργία δικτυακού γραφείου διαχείρισης για την ανάπτυξη του δικτύου που πρόσφερε νέα εργαλεία για την διαχείριση των τοπικών δράσεων, τη δημιουργία μιας εικονικής αίθουσας διδασκαλίας για κατάρτιση και τη δημιουργία μηχανισμού αναζήτησης συνεργατών και επαφών. Οργανώθηκαν επίσης διεθνείς συναντήσεις όπου καθορίστηκαν οι κύριες ανάγκες ενός διεθνούς δικτύου για την ανάπτυξη των τοπικών αγορών εργασίας στις περιφέρειες της Ευρώπης, έγινε προβολή του δικτύου στις τοπικές κοινωνίες και τέλος, δημιουργήθηκε υποστηρικτικός μηχανισμός ενσωμάτωσης και νέων μελών-περιοχών του δικτύου.

Keywords: Εταιρική Συνεργασία, Χρήση Νέων Τεχνολογιών Πληροφορικής, Καινοτομία

IELE (Integral Encouragement by Local Employment)

Η πρωτοβουλία που συντονίστηκε από τον οργανισμό AFORMAC της Ισπανίας και συμμετείχαν φορείς από την Ελλάδα (εταιρία Ήφαιστος, Ρόδου) , την Ιταλία, την Γαλλία και το Βέλγιο και αφορούσε αστικές κυρίως περιοχές καθώς και μια νησιωτική περιοχή. Σκοπός του ήταν η βελτίωση της απασχολησιμότητας και των συνθηκών εργασίας στους τομείς του πολιτιστικού τουρισμού και της πολιτιστικής οικονομίας και απευθύνθηκε κυρίως σε μειονεκτούσες ομάδες του πληθυσμού, όπως για παράδειγμα γυναίκες, νέους άνεργους καθώς και εργαζόμενους σε αντίξοες συνθήκες εργασίας. Οι δράσεις περιελάμβαναν συμφωνίες πρόσληψης, δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, εξειδικευμένη κατάρτιση, αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, ολοκληρωμένη επιχορήγηση απασχόλησης. Τα θετικά αποτελέσματα από την εφαρμογή του περιελάμβαναν την επαγγελματική δραστηριοποίηση των μειονεκτικών ομάδων που αναφέρθηκαν πιο πάνω, η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, βελτίωση των συνθηκών εργασίας, μείωση της διάρκειας της εποχικής απασχόλησης και βελτίωση των επαγγελματικών προσόντων. Επίσης, δημιουργήθηκε ιστοσελίδα η οποία λειτουργεί ως πλατφόρμα επικοινωνίας μεταξύ των εταιρών και άλλων ενδιαφερομένων.

Keywords: Κατάρτιση, Ένταξη ΕΣΑ, Πολιτιστικός Τουρισμός

2^ο Μέτρο

Semilla Emprendedora- Enterprising Seed

Το πρόγραμμα συντονίστηκε από το Δημοτικό Ινστιτούτο Εργασίας της Μαγιόρκα και συμμετείχαν εταίροι από την Ιταλία, το Βέλγιο, την Πορτογαλία και τη Γαλλία. Ο κύριος στόχος του ήταν να συνεισφέρει στην τόνωση της απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο στα πλαίσια της ΕΣΑ. Πιο συγκεκριμένα, η πρωτοβουλία αποσκοπούσε στην προώθηση και εμπέδωση μιας επιχειρηματικής κουλτούρας μεταξύ νέων ανέργων μέσω της αυτοαπασχόλησης ως μιας επαγγελματικής επιλογής η οποία συμβαδίζει με την περαιτέρω ανάπτυξη της ποιοτικής απασχόλησης. Η επίτευξη των στόχων βασίστηκε στην ανάπτυξη νέων εργαλείων παρακολούθησης και ανάλυσης των επιπτώσεων της οικονομικής αλλαγής στις περιοχές εφαρμογής με βάση τις πληροφορίες που έδωσαν όλα τα μέλη που συνεργάζονται σε αυτή τη πρωτοβουλία. Στη συνέχεια, αφού ο κάθε εταίρος δεσμεύτηκε να εφαρμόσει ένα από αυτά τα εργαλεία τόνωσης της επιχειρηματικής δραστηριότητας σε πραγματικούς χώρους εργασίας, διεξήχθησαν συγκριτικές μελέτες για την βελτίωση των εργαλείων καθώς και την ανταλλαγή τεχνογνωσίας από τις επιτυχημένες εφαρμογές και την προσαρμογή και υιοθέτηση τους σε διάφορα εργασιακά πλαίσια σε άλλες περιοχές που συμμετέχουν στο πρόγραμμα. Έτσι, κάθε εταίρος του προγράμματος, ανέδειξε και εφάρμοσε κάποιες καλές πρακτικές που στην προκειμένη περίπτωση αναφέρονταν σε εργαλεία διάχυσης και εμπέδωσης της επιχειρηματικής κουλτούρας τα οποία στη συνέχεια κλήθηκε να παρουσιάσει στα υπόλοιπα μέλη της σύμπραξης ούτως ώστε να γίνει μια ολοκληρωμένη αξιολόγηση των προοπτικών εφαρμογής τους σε άλλες περιοχές και πλαίσια. Το πρόγραμμα επέτρεψε την ανάδειξη νέων εργαλείων παρέμβασης

και εφαρμογής πολιτικών σε τοπικό επίπεδο στον τομέα της προώθησης διάφορων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων από νέους και νέες άνεργους καθώς επίσης, και τη βελτίωση των στρατηγικών, των δυνατοτήτων και των πόρων των τοπικών κοινωνιών για την στήριξη της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων. Επίσης, επιτεύχθηκε η δημιουργία των κατάλληλων υποστηρικτικών υπηρεσιών και η διάχυση ενός επιχειρηματικού πνεύματος ανάμεσα σε άνεργους νέους και νέες, κάτι που αναμένεται να έχει πολλές μακροχρόνιες θετικές επιδράσεις στις τοπικές οικονομίες.

EMPLOCTOOL Evaluation Tools in Support of Local Commitment for Employment

Στην πρωτοβουλία αυτή την οποία συντόνισε το Κέντρο Μελετών για την Διεθνή Ανάπτυξη της Αυστρίας, συμμετείχαν εταίροι από την Ολλανδία, την Ιταλία, τη Γερμανία, την Ιρλανδία και το Βέλγιο, στην πλειοψηφία τους πανεπιστημιακά ή άλλα ερευνητικά κέντρα. Οι κύριοι στόχοι του προγράμματος περιελάμβαναν την ανάπτυξη ολοκληρωμένων εργαλείων αξιολόγησης κατάλληλα να υποστηρίξουν τα τοπικά σχέδια δράσης για την απασχόληση. Τα εργαλεία αποτελούνταν από ένα εγχειρίδιο λειτουργίας, πληροφοριακούς καταλόγους και προγράμματα Η/Υ όπως cd-rom, και ειδική χρήση του διαδικτύου, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για την αξιολόγηση και αναγνώριση καλών πρακτικών. Τα εργαλεία αυτά εφαρμόστηκαν σε πειραματική φάση σε όλες τις χώρες μέλη της σύμπραξης, κάτι που επέτρεψε την αμφίδρομη ανταλλαγή γνώσεων μεταξύ των τοπικών κοινωνικών φορέων από τη μια και των δημόσιων και εθνικών από την άλλη. Η εφαρμογή αυτή βοήθησε σημαντικά στην αναγνώριση ποσοτικών, αλλά κυρίως ποιοτικών επιπτώσεων από την εφαρμογή των διαφορετικών πολιτικών ή στρατηγικών. Επιπλέον, το πρόγραμμα προχώρησε και στη αναγνώριση και διάχυση των βέλτιστων πρακτικών μοντέλων τοπικής απασχόλησης και την «νομιμοποίηση» τους μέσω διαυγών συγκρίσιμων βάσεων πληροφοριών ενώ επιπρόσθετα, σχεδιάστηκε ένα «κοινωνικό σχέδιο εφαρμογής» το οποίο απευθύνθηκε τόσο στους κοινωνικούς εταίρους, όσο και στους δημόσιους φορείς που δρουν σε τοπικό επίπεδο, όπως Περιφερειακές αρχές, τις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης και διάφορους μη κυβερνητικούς οργανισμούς, με σκοπό να τους παράσχει οδηγίες για τον καταλληλότερο τρόπο εφαρμογής αναπτυξιακών μεθόδων σε περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Σχετικά με την καινοτομία και της επιπρόσθετη αξία, αυτές αναφέρονται στις μεθόδους αξιολόγησης QFD (Quality Function Deployment) που εφαρμόστηκαν και αποτέλεσαν ένα κρίσιμο εργαλείο το οποίο εξασφάλισε τη μέγιστη δυνατή ικανοποίηση από τους τελικούς χρήστες στους οποίους συμπεριλαμβάνονται οι απασχολούμενοι, οι εργοδότες, εκπαιδευτές, υπάλληλοι των δημόσιων υπηρεσιών και εθελοντές που δραστηριοποιούνται σε διάφορες μη κυβερνητικές και εθελοντικές οργανώσεις. Το εργαλείο αυτό αναλύει τις συνολικές απαιτήσεις όλων των ενδιαφερομένων τα οποία συγκρίνει με τα υπάρχοντα μέσα και πόρους για την επίτευξη αυτών των αναγκών. Με τον τρόπο αυτό, οι δυσκολίες και οι ιδιαίτερες απαιτήσεις αναγνωρίστηκαν άμεσα στο τοπικό επίπεδο, ενώ οι τεχνικές εισροών-εκροών αποτέλεσαν μια πολύ καλή ποιοτική μέθοδο παρακολούθησης και ανάλυσης των οικονομικών επιπτώσεων στις εργασιακές σχέσεις σε εθνικό επίπεδο και της προσαρμογής τους στις περιφερειακές και τοπικές στρατηγικές για την απασχόληση.

3^ο Μέτρο

Από το Μέτρο 3 της δεύτερης προγραμματικής περιόδου, εντοπίστηκαν τα προγράμματα EULEAP, Euro-Nexus, SEFES τα οποία επικεντρώθηκαν στην αναγνώριση καλών πρακτικών και των δυνατοτήτων μεταφοράς και εφαρμογής τους σε άλλες περιοχές και ως εκ τούτου, έχουν χρησιμοποιηθεί από την ερευνητική ομάδα ως πηγή πληροφοριών για τη ολοκλήρωση της παρούσας μελέτης. Τα προγράμματα αυτά δεν εντάχθηκαν στη διαδικασία βαθμολόγησης.

Άρθρο 6

Πλαίσιο Προγραμμάτων

Τα προγράμματα του Άρθρου 6 θεσπίστηκαν για πρώτη φορά την περίοδο 1994-1999 με στόχο την καλύτερη προώθηση καινοτόμων ιδεών και πρακτικών στον τομέα της καταπολέμησης της ανεργίας και της τόνωσης της απασχόλησης. Σχετίζεται με τις πρωτοβουλίες οι οποίες λαμβάνονται στα πλαίσια του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης αλλά αποτελούν αυτοτελή πρωτοβουλίες της Επιτροπής για τη χρηματοδότηση καινοτόμων προτάσεων σε κρατικό ή και ευρωπαϊκό επίπεδο και αποτελούν παραδείγματα τα οποία θα αποτελέσουν τις κύριες πολιτικές στο μέλλον.

Κατά την πρώτη προγραμματική περίοδο 1994-1999, το Άρθρο 6 το οποίο διέθετε το 0.5% των ετήσιων πόρων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου για τη συγκεκριμένη περίοδο, υποστήριξε τη δημιουργία και ανάπτυξη μελλοντικών πολιτικών με την εξερεύνηση νέων προσεγγίσεων που αφορούν το περιεχόμενο αλλά και την οργάνωση της εργασίας και της απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων τόσο της επαγγελματικής κατάρτισης όσο και της βιομηχανικής προσαρμογής. Στη μεγάλη τους πλειοψηφία περιελάμβαναν πιλοτικά προγράμματα, μελέτες καθώς και ανταλλαγή πληροφοριών και τεχνογνωσίας. Η επιπρόσθετη αξία των πρωτοβουλιών του Άρθρου 6 έγκειται στην εμπειρία και την τεχνογνωσία οι οποίες μπορούν να αποκομισθούν από την εφαρμογή καινοτόμων προσεγγίσεων. Στο πλαίσιο τους επιτρέπουν τον πειραματισμό με νέες ιδέες και νέες υποθέσεις εργασίας, την αναγνώριση των καλών και βέλτιστων πρακτικών και την ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας, με σκοπό αυτά να επηρεάσουν στο μέλλον τον σχεδιασμό των κυρίων δράσεων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Αυτή η έμφαση σε καινοτόμες εφαρμογές και καινούργιες προσεγγίσεις δημιουργεί επιπρόσθετες ανάγκες, που αφορούν την ανάγκη επίτευξη μιας ισορροπίας μεταξύ του πειραματισμού από τη μία και της αποκόμισης συγκεκριμένων στρατηγικών από την άλλη. Σε αυτό το πλαίσιο, ο κύριος στόχος του Άρθρου 6 είναι να βοηθήσει προς την καλύτερη και αμεσότερη σύνδεση του υφιστάμενου και του μελλοντικού, στην άμεση σύνδεση μεταξύ του σχεδιασμού των πολιτικών και της πρακτικής τους εφαρμογής μέσω της βελτίωσης της επικοινωνίας των σχεδιαστών της πολιτικής και των υπεύθυνων εφαρμογής τους. Επίσης, στοχεύει στην καλύτερη πληροφόρηση των πρώτων από τους δεύτερους έτσι ώστε να επιτευχθεί και μια καλύτερη από κάτω προς τα πάνω προσέγγιση στην διαδικασία σχεδιασμού των πολιτικών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, κατάλληλα προσαρμοσμένες στο περιβάλλον και στο πλαίσιο μέσα στο οποίο καλούνται να εφαρμοστούν.

Το Άρθρο 6 στην περίοδο 1994-1999

Κατά την πρώτη προγραμματική περίοδο, το Άρθρο 6 επικεντρώθηκε σε τρεις βασικούς τομείς ή κατευθύνσεις:

1. Καινοτόμα προγράμματα στο πλαίσιο του κοινωνικού διαλόγου
2. Καινοτόμες προσεγγίσεις στη δημιουργία και τόνωση της απασχόλησης και της επαγγελματικής κατάρτισης
3. Την Περιφερειακή Πρωτοβουλία της Κοινωνίας της Πληροφορίας

Στην πρώτη ενότητα, αυτή για την προώθηση του κοινωνικού διαλόγου υλοποιήθηκαν συνολικά 47 προγράμματα, στη δεύτερη 30 ενώ στην τρίτη κατηγορία υλοποιήθηκαν 10 συνολικά προγράμματα.

I. Καινοτόμα προγράμματα στο πλαίσιο του κοινωνικού διαλόγου

Όσο αφορά τα προγράμματα της πρώτης ενότητας, αυτά χωρίστηκαν σε 4 υποκατηγορίες:

4. Διαεπαγγελματικός κοινωνικός διάλογος
5. Διατομεακός κοινωνικός διάλογος
6. Εργασιακή κινητικότητα
7. Άμεσες υποβολές (spontaneous subventions)

Διαεπαγγελματικός κοινωνικός διάλογος

Οι πρωτοβουλίες που χρηματοδοτήθηκαν στην πρώτη υποκατηγορία περιελάμβαναν την ανάπτυξη μιας Ευρωπαϊκής κουλτούρας εργασιακών σχέσεων στη βιομηχανία, βασισμένης στον κοινωνικό διάλογο και την βελτίωση της γνώσης της γνώσης του ανθρώπινου δυναμικού για τις σύγχρονες εξελίξεις και αλλαγές στα κοινωνικο-οικονομικά δεδομένα της εποχής. Επίσης, περιελάμβαναν την έρευνα και πειραματική ανάπτυξη γύρω από το ζήτημα των επιπτώσεων από την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών, των νέων μορφών οργάνωσης της εργασίας και των εργασιακών σχέσεων καθώς επίσης και τις νέες

μορφές κοινωνικού αποκλεισμού. Οι δράσεις περιελάμβαναν την εκπαίδευση και κατάρτιση, την ανταλλαγή εμπειριών και πληροφοριών με στόχο την καλύτερη κατανόηση των εργασιακών σχέσεων σε επιχειρησιακό, εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Διατομεακός κοινωνικός διάλογος

Οι πρωτοβουλίες της δεύτερης υποκατηγορίας του διατομεακού κοινωνικού διαλόγου, ασχολήθηκαν με μια ευρεία θεματολογία η οποία κάλυπτε θέματα όπως η αγροτική παραγωγή, η εφαρμογή της τηλε-οικονομίας, την αλιεία, τις γραφικές τέχνες, τις νέες τεχνολογίες πληροφορικής, τις μεταφορές κλπ. Η κύρια κατεύθυνση ήταν προς την βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ δύο τομέων σε ζητήματα που εμπíπτουν στους σκοπούς και τους στόχους των κοινωνικών εταιρών όπως η απασχόληση, η επαγγελματική κατάρτιση, οι συνθήκες εργασίας καθώς και το εργασιακό ωράριο. Οι πρωτοβουλίες έδωσαν την δυνατότητα στον πειραματισμό με νέες πολιτικές και προτάσεις και τα αποτελέσματα του ενσωματώθηκαν σε διαφορετικούς βαθμούς ανάλογα και με την περίπτωση, στις συζητήσεις των τομεακών οργανώσεων προώθησης του κοινωνικού διαλόγου ενώ επιπρόσθετα, έδρασαν καταλυτικά ως προς την ανάδειξη συγκεκριμένων κρίσιμων ζητημάτων σχετικών με τις κοινωνικές συνέπειες της βιομηχανικής αλλαγής.

Εργασιακή κινητικότητα

Οι πρωτοβουλίες της τρίτης υποκατηγορίας, αφορούσαν την ενίσχυση των προσπαθειών για την άρση και μείωση των εμποδίων της ελεύθερης διακίνησης και της γεωγραφικής και εργασιακής κινητικότητας και αφορούσαν τα εμπόδια στην κινητικότητα που υπάρχουν σε συγκεκριμένους τομείς, την εκπαίδευση ειδικών στην εργασιακή κινητικότητα με τη βελτίωση της γνώσης των νομικών, θεσμικών, επαγγελματικών και πολιτιστικών παραμέτρων καθώς επίσης και την αμεσότερη ενίσχυση της κινητικότητας συγκεκριμένων ομάδων με τη δημιουργία εξειδικευμένων βάσεων δεδομένων, διαδικτυακών τόπων, κέντρων συμβουλευτικής κλπ. Επιπλέον, τα σχέδια για την κινητικότητα του εργασιακού δυναμικού έδωσαν την ευκαιρία για την ανταλλαγή καλών πρακτικών και την μεταφορά τεχνογνωσίας μεταξύ των διάφορων οργανισμών οι οποίοι απασχολούνται στον συγκεκριμένο τομέα, ενώ παράλληλα, ενίσχυσαν και τις προσπάθειες για την βελτίωση του κοινωνικού διαλόγου στο ζήτημα της κινητικότητας. Όπως έδειξε η υλοποίηση των προγραμμάτων αυτών, η κινητικότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι σχετιζόμενη με διαφοροποίηση στην εφαρμογή των κανόνων και των ρυθμίσεων στα διάφορα κράτη μέλη, την έλλειψη θεσμικής ευελιξίας σε ζητήματα που αφορούν τους μετανάστες καθώς επίσης και έλλειψη ικανοποιητικής συνεργασίας μεταξύ των μελών κρατών για την υπερπήδηση αυτών των εμποδίων.

Άμεσες υποβολές (spontaneous subventions)

Όσο αφορά την τελευταία υποκατηγορία, σε αυτήν εντάχθηκε ένας περιορισμένος αριθμός σχεδίων, τα οποία θεωρήθηκαν ότι συμβάλουν σημαντικά στην προώθηση καινοτόμων ενεργειών ή ότι απευθύνονται σε κρίσιμα ζητήματα που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης.

Ως συμπέρασμα, θα μπορούσαμε να πούμε ότι μέσω των ενεργειών του Άρθρου 6 που αφορούσαν τον κοινωνικό διάλογο, κατέστη δυνατός ο πειραματισμός σε καινούργιες θεματικές ενότητες καθώς επίσης και η χρηματοδότηση προγραμμάτων τα οποία δεν θα μπορούσαν να ολοκληρωθούν μέσω των άλλων υφιστάμενων πρωτοβουλιών. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να αναφέρουμε την σημαντική συνεισφορά τους στην εισαγωγή καινοτόμων ορισμών, εννοιών και πρακτικών στο τομεακό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Μέσω των προγραμμάτων αυτών, κατέστη επίσης δυνατή η πληροφόρηση της Επιτροπής πάνω σε συγκεκριμένους τομείς και ζητήματα αναδεικνύοντας κενά και εμπόδια στη διαδικασία μετατροπής των πολιτικών αποφάσεων σε πρακτικές εφαρμογές. Στο σύνολο τους, οι πρωτοβουλίες του Άρθρου 6 που υλοποιήθηκαν στα πλαίσια του Κοινωνικού Διαλόγου προσέγγισαν σημαντικά θέματα της Ευρωπαϊκής πολιτικής όπως για παράδειγμα τον εκσυγχρονισμό της εργασίας και την εισαγωγή νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας, αποτέλεσαν την βάση για τον πειραματισμό σε νέες μορφές συνεργασίας και την ανάπτυξη νέων δυνατοτήτων. Τέλος, είχαν σημαντική συνεισφορά στην εισαγωγή των νέων εννοιών και ιδεών σχετιζόμενες με την απασχόληση και την βιομηχανική προσαρμογή στον κορμό της Ευρωπαϊκής πολιτικής για αυτά τα ζητήματα.

II. Καινοτόμες προσεγγίσεις στη δημιουργία και τόνωση της απασχόλησης και της επαγγελματικής κατάρτισης

Στη δεύτερη κατηγορία, που αφορούσε τις Καινοτόμες προσεγγίσεις στη δημιουργία και τόνωση της απασχόλησης και της επαγγελματικής κατάρτισης, ο στόχος ήταν η χρηματοδότηση προγραμμάτων προκειμένου να δοκιμαστούν καινοτόμες εφαρμογές που αφορούσαν το περιεχόμενο, τις μεθόδους και την οργάνωση της επαγγελματικής κατάρτισης, καθώς και την προώθηση των ίσων ευκαιριών. Τα σχέδια τα οποία υλοποιήθηκαν και τα οποία αφορούσαν την βελτίωση της αγοράς εργασίας είχαν ως απώτερο σκοπό να αποτελέσουν καινοτόμες πρωτοβουλίες οι οποίες θα μπορούσαν να εφαρμοστούν σε συγκεκριμένες κοινωνικό-οικονομικές συνθήκες, βασιζόμενες σε μια υψηλού επιπέδου συμμετοχής των διαφορετικών κοινωνικών εταίρων.

Στο διάστημα 1994-1995 τα προγράμματα τα οποία χρηματοδοτήθηκαν αφορούσαν τις προσπάθειες για βελτίωση της αγοράς εργασίας και χωρίστηκαν σε τρεις κατηγορίες:

1. Συστήματα της αγοράς εργασίας και επαγγελματικής κατάρτισης
2. Προγράμματα που αφορούσαν συγκεκριμένα προϊόντα ή υπηρεσίες
3. Προγράμματα που αφορούσαν άμεσες παρεμβάσεις σε συγκεκριμένες συνθήκες μιας συγκεκριμένης ομάδας

Στην περίοδο 1996-1997 τα προγράμματα επικεντρώθηκαν στη δημιουργία νέων πηγών εργασίας και η προσπάθεια ήταν προς την κατεύθυνση της δημιουργίας θέσεων εργασίας σε τομείς οι οποίοι για διάφορους λόγους παραμένουν σε μεγάλο τους μέρος ανεκμετάλλετοι, όπως για παράδειγμα στον τομέα του πολιτισμού, του περιβάλλοντος, του τουρισμού και της παροχής προσωπικών

υπηρεσιών. Οι βασικοί στόχοι ήταν η ενδυνάμωση της διαδικασίας δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας μέσω της κινητοποίησης των τοπικών δυνατοτήτων για την κάλυψη τοπικών αναγκών, την υποστήριξη σε επιχειρήσεις οι οποίες βρίσκονται σε αναζήτηση πιο φιλικών μορφών οργάνωσης της εργασίας και της απασχόλησης του ανθρώπινου δυναμικού τους αλλά επίσης και την προαγωγή νέων θεσμικών πλαισίων τα οποία θα υποστηρίζουν περαιτέρω τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Τα πιλοτικά προγράμματα τα οποία χρηματοδοτήθηκαν, χωρίστηκαν σε επτά κύριες κατηγορίες:

1. Πολυτομεακά
2. Νέες τεχνολογίες
3. Τοπικές υπηρεσίες
4. Κοινωνικές υπηρεσίες
5. Περιβάλλον
6. Πολιτισμός
7. Τουρισμός

i. Πολυτομεακά

Στην κατηγορία των πολυτομεακών προγραμμάτων, υλοποιήθηκαν προγράμματα που αφορούσαν νέους τρόπους κατάρτισης και οργάνωσης της εργασίας σε διάφορα επίπεδα, όπως για παράδειγμα τη δημιουργία και ανάπτυξη νέων μικρομεσαίων επιχειρήσεων, την ανάδειξη και καταπολέμηση των νομικών εμποδίων και τη δημιουργία νέων θεσμικών πλαισίων που να στηρίζουν την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, ενώ άλλες πρωτοβουλίες αφορούσαν τον πειραματισμό πάνω σε ενεργές πολιτικές καταπολέμησης της ανεργίας προσπαθώντας να ερευνήσουν τις προοπτικές μετατροπής των επιδομάτων ανεργίας σε μισθούς για τους μακροχρόνια άνεργους, ενώ διάφορα προγράμματα που υλοποιήθηκαν αφορούσαν την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας μέσω της διαδικασίας προσαρμογής και μείωσης του εργασιακού χρόνου.

ii. Νέες τεχνολογίες

Στην κατηγορία των νέων τεχνολογιών οι οποίες και θεωρούνται από τις σημαντικότερες πηγές δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, αυτές προσεγγίστηκαν ως ένα εργαλείο για την οργάνωση ή την διάδοση των παρεχομένων υπηρεσιών και όχι ως ένας ανεξάρτητος και αυτοτελής τομέας. Στα πλαίσια των δράσεων αυτών είχαμε προγράμματα επικεντρωμένα στην βελτίωση

της τηλε-εργασίας και επικοινωνιακών κέντρων τα οποία προσέφεραν νέες θέσεις εργασίας σε αποκλεισμένες ομάδες του πληθυσμού, ενώ άλλα προγράμματα επικεντρώθηκαν στην ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών της πληροφορικής ως εργαλείο προώθησης και ανάπτυξης νέων μορφών επαγγελματικής κατάρτισης.

iii. Τοπικές υπηρεσίες

Στην κατηγορία των τοπικών υπηρεσιών, χρηματοδοτήθηκαν δράσεις οι οποίες αφορούσαν ολοκληρωμένες προσπάθειες για την τοπική ανάπτυξη σε αστικά κέντρα με την δημιουργία νέων συνεταιρισμών και συνεργασιών, βασιζόμενα στην υπόθεση ότι η παροχή κοινοτικών υπηρεσιών παίζει ένα πολύ σημαντικό ρόλο στη βελτίωση της ποιότητας ζωής για όλους τους κατοίκους μέσω της καταπολέμησης της ανασφάλειας και της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας για τους μακροχρόνια ανέργους ή και τους νέους ενδυναμώνοντας έτσι τη διαδικασία κοινωνικής ενσωμάτωσης και καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού.

iv. Κοινωνικές υπηρεσίες

Τα προγράμματα της κατηγορίας των κοινωνικών υπηρεσιών είχαν ως στόχο τη δημιουργία και επέκταση των υπηρεσιών φροντίδας παιδιών και ηλικιωμένων και περιελάμβαναν υπηρεσίες οι οποίες παραδοσιακά προσφέρονταν από την οικογένεια ή τον δημόσιο τομέα. Η εμφάνιση ή ανάδειξη αυτής της αγοράς θεωρήθηκε ιδιαίτερα σημαντική γιατί στο μεγαλύτερο της μέρος βασίζεται στην εθελοντική εργασία και η πλειονότητα των αναγκών καλύπτεται πολύ συχνά από την παράνομη αγορά εργασίας. Τα προγράμματα τα οποία υλοποιήθηκαν αποσκοπούσαν στη δημιουργία νέων εξειδικευμένων μεθόδων κατάρτισης με σκοπό την τόνωση της ανταγωνιστικότητας, τη δημιουργία νέων συνεργασιών μεταξύ των δημόσιων οργανισμών και του ιδιωτικού τομέα έτσι ώστε να τονωθεί η ζήτηση για τέτοιου τύπου υπηρεσίες και να βελτιωθεί το επίπεδο και η ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών.

v. Περιβάλλον

Στον τομέα του περιβάλλοντος ο οποίος θεωρήθηκε ιδιαίτερα σημαντικός ως προς τις δυνατότητες ανάπτυξης του σε διάφορα επίπεδα και την τόνωση της απασχόλησης η οποία μπορεί να προκύψει στο άμεσο μέλλον, τα προγράμματα τα οποία χρηματοδοτήθηκαν αφορούσαν την ανάλυση της συγκεκριμένης αγοράς εργασίας, την ανάπτυξη εξειδικευμένων πακέτων επιμόρφωσης και κατάρτισης πάνω σε περιβαλλοντικά ζητήματα, την διάδοση και διάχυση της γνώσης σε δημόσιες, ιδιωτικές και εθελοντικές οργανώσεις, την ενδυνάμωση και καλύτερη οργάνωση της προσφοράς για περιβαλλοντικές υπηρεσίες, τη δημιουργία δικτύων σε όλα τα επίπεδα και γενικότερα, την εκμετάλλευση των προοπτικών για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στον τομέα της περιβαλλοντικής διαχείρισης και διαφύλαξης.

vi. Πολιτισμός

Στον τομέα των πολιτιστικών υπηρεσιών και προϊόντων, χρηματοδοτήθηκαν δράσεις και προγράμματα τα οποία αφορούσαν τις προσπάθειες για την προώθηση του πολιτισμού ως μέσο οικονομικής ανάπτυξης και δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας. Κάποιες πρωτοβουλίες επικεντρώθηκαν στη τόνωση της ζήτησης αυτών των υπηρεσιών ή και προϊόντων, ενώ κάποια άλλα, επικεντρώθηκαν σε τομείς και περιοχές όπου η προσφορά τέτοιων υπηρεσιών δεν είναι καθόλου ανεπτυγμένη και εμφανής. Και εδώ κρίθηκε ως σημαντικό, η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων τοπικών οργανώσεων και ομάδων οι οποίες δραστηριοποιούνται στον συγκεκριμένο τομέα και οι οποίες δεν είχαν την δυνατότητα αμοιβαίας συνεργασίας μεταξύ τους στο παρελθόν.

vii. Τουρισμός

Τέλος, στον τομέα του τουρισμού, η προσπάθεια έγινε προς την κατεύθυνση της διαφοροποίησης των προσφερόμενων υπηρεσιών και προϊόντων που προσφέρονται στους τουρίστες και τους λοιπούς επισκέπτες και την τόνωση της ζήτησης. Για παράδειγμα, προωθήθηκε η ανάπτυξη του αγρο-τουρισμού σε παραδοσιακές παραθαλάσσιες περιοχές καθώς επίσης και η βελτίωση των ήδη παρεχόμενων υπηρεσιών σε περιοχές με ιστορικό ενδιαφέρον. Μέσω των πρωτοβουλιών αυτών, δόθηκε η ευκαιρία σε τοπικούς φορείς να εκμεταλλευτούν την αυξανόμενη ζήτηση σε αυτούς τους τομείς και να προσφέρουν συγκεκριμένα τοπικά προϊόντα και υπηρεσίες σε καινούργιες αγορές με αποτέλεσμα την αύξηση των θέσεων εργασίας και την γενικότερη ανάπτυξη του τουρισμού η οποία συμβαδίζει με τις προσπάθειες διατήρησης και προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος.

Το 1998 χρηματοδοτήθηκαν δράσεις και πρωτοβουλίες που αφορούσαν την ανάπτυξη και ενδυνάμωση του τοπικού κοινωνικού κεφαλαίου αναγνωρίζοντας την ανάγκη για μεγαλύτερη και καλύτερη υποστήριξη των Στόχων 1 και 3 των Διαρθρωτικών Ταμείων για την περίοδο 2000-2006 οι οποίοι προβλέπουν την χρηματοδότηση μη-κυβερνητικών οργανώσεων και άλλων τοπικών συνεταιρισμών. Η πιλοτική εφαρμογή του Άρθρου 6 στον τομέα της ενδυνάμωσης του τοπικού κοινωνικού κεφαλαίου ως ενός διαμεσολαβητή ο οποίος ενεργεί και δραστηριοποιείται σε τοπικό ή και περιφερειακό επίπεδο, ικανός να παράσχει υποστήριξη σε κοινές πρωτοβουλίες με στόχο την εφαρμογή και ολοκλήρωση «μικρο-προγραμμάτων» που προωθούν την απασχολησιμότητα και την κοινωνική συνοχή. Τα προγράμματα αυτά χωρίστηκαν σε 3 κατηγορίες:

- i. Προγράμματα με στόχο την επίτευξη κοινωνικής συνοχής διασφαλίζοντας τη συνεργασία και την κοινωνική αλληλεγγύη*
- ii. Προγράμματα με στόχο την ενδυνάμωση τοπικών δικτύων και επίσημες και ανεπίσημες ομάδες που αποβλέπουν στην ένταξη αποκλεισμένων ομάδων από την εργασία*

- iii. Προγράμματα με τον άμεσο στόχο της προσφοράς μικρής κλίμακας βοήθειας για την δημιουργία καινούργιων μικρο-επιχειρήσεων και συνεταιρισμών

Είναι εμφανές ότι το «τοπικό» και η «συνεργασία» αποτελούν πολύ σημαντικές έννοιες στο Άρθρο 6 και διατρέχουν και τους 3 κύκλους προγραμμάτων της περιόδου 1994-1999 και οι οποίες ισχύουν και για την περίοδο 2000-2006, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση σε τοπικές συνεργασίες, σε συνεργασίες μεταξύ μεγάλων και μικρών εταιριών καθώς και πρωτοβουλιών που περιλαμβάνουν όλους τους κοινωνικούς εταίρους.

I. Πρωτοβουλία RISI

Τέλος, σχετικά με την Περιφερειακή Πρωτοβουλία για την Κοινωνία της Πληροφορίας, (RISI) -η οποία στόχευε στην ενσωμάτωση και συντονισμό της Κοινωνίας της Πληροφορίας με στις προσπάθειες για οικονομική ανάπτυξη και τη βελτίωση των πολιτικών για την απασχόληση στις λιγότερες ευνοημένες περιοχές της Ε.Ε.- χωρίστηκε σε τρεις φάσεις αρχής γενομένης το 1996 με το πρόγραμμα RISI I που αφορούσε την ανάπτυξη μιας στρατηγικής για την ΚτΠ σε περιφερειακό επίπεδο και στο οποίο εντάχθηκαν 8 προτάσεις. Την ίδια χρονιά είχαμε το RISI II που αφορούσε προγράμματα διαπεριφερειακής συνεργασίας που στόχευαν στην ανάπτυξη καλών πρακτικών και εφαρμογών στη χρήση της νέας τεχνολογίας της πληροφορικής και των επικοινωνιών στο οποίο εντάχθηκαν 2 προτάσεις και τέλος το RISI+ που ξεκίνησε το 1999 και αφορούσε την επέκταση των προγραμμάτων του RISI I.

Συμπερασματικά, οι πρωτοβουλίες που αναπτύχθηκαν κατά την περίοδο εφαρμογής 1994-1999 διαφέρουν σημαντικά στην επιχειρησιακή διάσταση των στόχων, του χαρακτήρα και των δράσεων του προγράμματος ORPHEAS. Κατά τη διαδικασία επιλογής εντοπίστηκαν αποσπασματικές δράσεις που συγκλίνουν στη λογική του παρόντος προγράμματος, όχι όμως σε βαθμό που να δικαιολογείται η ένταξη τους στη διαδικασία βαθμολόγησης. Εξάιρεση αποτέλεσαν 2 περιπτώσεις που συμπεριλήφθηκαν στη διαδικασία, οι οποίες όμως πέτυχαν χαμηλή βαθμολογία στο σύνολο τους.

Το Άρθρο 6 στην περίοδο 2000-2006

Για τη 2^η περίοδο 2000-2006, ο στόχος των πρωτοβουλιών του Άρθρου 6 ήταν και πάλι η αξιοποίηση των ευκαιριών που προκύπτουν από την εφαρμογή καινοτόμων ενεργειών που θα προωθήσουν νέες προσεγγίσεις και θα αναδείξουν καλές πρακτικές, που οι οποίες θα υποστηρίξουν τις βασικές λειτουργίες του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Η έννοια της καινοτομίας όπως αυτή

ερμηνεύεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αφορά πρώτον, την καινοτομία ως μια διαδικασία η οποία περιλαμβάνει την δημιουργία νέων μεθόδων, εργαλείων και προσεγγίσεων καθώς και την βελτίωση των υφιστάμενων μεθόδων, δεύτερο, την στοχευόμενη καινοτομία η οποία αποσκοπεί στην ανάδειξη νέων στόχων οι οποίοι περιλαμβάνουν την κατάδειξη νέων προσόντων και το άνοιγμα νέων περιοχών απασχόλησης, και τρίτο, καινοτομία που αφορά κυρίως το πλαίσιο της πολιτικής και η οποία αναφέρεται στην ανάπτυξη και εκσυγχρονισμό των πολιτικών και θεσμικών πλαισίων της πολιτικής για την απασχόληση και την ανεργία.

Η διαφορά των προγραμμάτων της 2^{ης} περιόδου από τα αντίστοιχα της 1^{ης}, έγκειται κυρίως στην έμφαση που δίνεται σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες, κάτι που σημαίνει ότι οι προτάσεις σε αυτή τη περίοδο έχουν πιο αυστηρά προσδιορισμένους στόχους. Επίσης, τα προγράμματα της 2^{ης} περιόδου δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στην ανάγκη για διακρατική συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ των εταίρων αναγνωρίζοντας την ανάγκη για καλύτερη συμμετοχή περισσότερων κοινωνικών εταίρων. Επιπρόσθετα, δίνεται περισσότερη έμφαση στην συνεχιζόμενη παρακολούθηση της προόδου των προγραμμάτων από πλευράς του ΕΚΤ μέσω ειδικών επιτροπών παρακολούθησης και των ετήσιων Αναφορών προς την Επιτροπή καθώς επίσης και της καλύτερης επικοινωνίας μεταξύ Ευρωπαϊκών, εθνικών, τοπικών και κοινωνικών εταίρων.

Οι πρωτοβουλίες της προγραμματικής περιόδου 2000-2006 χωρίστηκαν σε δυο κύριες ενότητες:

- n Προσαρμοστικότητα στη νέα οικονομία στα πλαίσια του κοινωνικού διαλόγου
- n Τοπικές στρατηγικές για την απασχόληση και καινοτομία
- n Προσαρμοστικότητα στη νέα οικονομία στα πλαίσια του κοινωνικού διαλόγου

Όσο αφορά την πρώτη ενότητα στην οποία εντάχθηκαν 35 προτάσεις, αυτή χωρίστηκε σε πέντε υποκατηγορίες ως εξής:

- § Προσαρμογή στην οικονομική και κοινωνική αλλαγή
- § Χρήση νέων τεχνολογιών της κοινωνίας της πληροφορίας στα πλαίσια του κοινωνικού διαλόγου
- § Νέες προσεγγίσεις στην επιχειρηματική, συλλογική κοινωνική ευθύνη
- § Εκσυγχρονισμός των εργασιακών οργανισμών
- § Προώθηση της δια βίου μάθησης

Θα πρέπει να αναφέρουμε ότι ιδιαίτερη αναφορά έγινε για δύο ζητήματα τα οποία αποτελούν κεντρικό στόχο της Ευρωπαϊκής πολιτικής για την απασχόληση, την επίτευξη ίσων ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών καθώς και της ενσωμάτωση των ατόμων με ειδικές ανάγκες, διαστάσεις οι οποίες θα πρέπει να ληφθούν υπόψη όλων των χρηματοδοτούμενων πρωτοβουλιών.

Τοπικές στρατηγικές για την απασχόληση και καινοτομία

Στο πλαίσιο της δεύτερης ενότητας, την προώθηση Τοπικών Στρατηγικών για την Απασχόληση και Καινοτομία, στην οποία εντάσσεται και το πρόγραμμα ORPHEAS της ΠΒΑ Βορείου Αιγαίου, πραγματοποιούνται 44 προτάσεις. Η δεύτερη ενότητα χωρίστηκε σε δύο περιόδους εφαρμογής με δύο καταληκτικές ημερομηνίες υποβολής προτάσεων, η πρώτη στις 22 Φεβρουαρίου 2002 και η δεύτερη στις 31 Ιανουαρίου 2003 με στόχο την συνέχιση των προγραμμάτων σε μεγαλύτερο χρονικό πλαίσιο.

Ο κύριος στόχος αυτής της πρωτοβουλίας είναι η υποστήριξη καινοτόμων πρακτικών στην ανάπτυξη τοπικών στρατηγικών για την απασχόληση, ικανών να υποστηρίξουν την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής πολιτικής για την απασχόληση σε τοπικό επίπεδο. Στη πλειοψηφία τους, τα προγράμματα περιλαμβάνουν δράσεις όπως για παράδειγμα την ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης της απασχολησιμότητας και της ανεργίας σε τοπικό επίπεδο, την ανάπτυξη και προώθηση συνεργασιών μεταξύ φορέων από διαφορετικούς τομείς της οικονομίας και της κοινωνίας, την διεξαγωγή ερευνητικών έργων για την προετοιμασία της τοπικής στρατηγικής για την απασχόληση, την ανάπτυξη και εφαρμογή αυτών των τοπικών στρατηγικών, την συνεχιζόμενη παρακολούθηση και αξιολόγηση των πρωτοβουλιών και τέλος, την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και εμπειριών, τη διάχυση αλλά και την δικτύωση των εταίρων.

Τα προγράμματα τα οποία χρηματοδοτούνται αυτή τη στιγμή υλοποιούνται στις περιοχές NUTS II και NUTS III και αποτελούν μια προσπάθεια καλύτερης εφαρμογής των προτεραιοτήτων των ΕΣΔ και της ΕΣΑ για την απασχόληση σε μια συγκεκριμένη περιοχή με τη μορφή των τοπικών στρατηγικών. Χωρίζονται σε δύο κατηγορίες, μια η οποία αναφέρεται στην ανάπτυξη μιας στρατηγικής σε μία περιοχή επιπέδου NUTS II ή NUTS III (29 προτάσεις) και δεύτερο, μια στρατηγική η οποία αναφέρεται στην ανάπτυξη μιας σειράς από εξειδικευμένες στρατηγικές για ένα κατώτερο επίπεδο χωρικής εφαρμογής σε τοπικό επίπεδο (15 προτάσεις). Οι στρατηγικές οι οποίες αναπτύσσονται, χαρακτηρίζονται από την ύπαρξη μιας σειράς από κοινά χαρακτηριστικά, όπως για παράδειγμα την ανάγκη ανάπτυξης και εφαρμογής της στρατηγικής από συγκεκριμένες συνεργασίες οι οποίες περιλαμβάνουν εκπροσώπους όλων των εμπλεκόμενων φορέων, την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης της απασχόλησης της τοπικής αγοράς εργασίας, την συνέργια με τους τέσσερις πυλώνες της Ευρωπαϊκής Πολιτικής για την Απασχόληση, την ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας των δύο φύλων καθώς επίσης και την δικτύωση με άλλες κοινοτικές και εθνικές πρωτοβουλίες στους ίδιους τομείς.

Όλα τα προγράμματα τα οποία επιλέχθηκαν για χρηματοδότηση αναφέρονται και στους τέσσερις πυλώνες της Ευρωπαϊκής Πολιτικής για την Απασχόληση αλλά φαίνεται να υπάρχει μια έμφαση στον πυλώνα της απασχόλησης, με τον πυλώνα της προσαρμοστικότητας να ακολουθεί με μικρή διαφορά, ενώ, με λιγότερες

συμμετοχές, ακολουθεί ο πυλώνας της επιχειρηματικότητας. Η διάσταση του φύλου είναι ενσωματωμένη σε όλα τα προγράμματα με διαφοροποιήσεις όμως ως προς την έμφαση και την κεντρικότητα αυτής της διάστασης από πρόταση σε πρόταση ανάλογα και με την υφιστάμενη κατάσταση στις περιοχές εφαρμογής.

Συμπερασματικά και σε σχέση με την αναζήτηση «καλών πρακτικών», τα προγράμματα της περιόδου 2000-2006 συγκροτούν ένα σημαντικό πυρήνα περιπτώσεων που συγκεντρώνει πολλά κοινά χαρακτηριστικά με το παρόν πρόγραμμα, καθώς προέρχονται από την ίδια δέσμη δράσεων. Παρά το γεγονός ότι δεν υπάρχουν ακόμη τεκμηριωμένα αποτελέσματα, η ένταξη τους στη διαδικασία βαθμολόγησης και επιλογής κρίθηκε αναγκαία, διότι η περιοχή εφαρμογής του ΟΡΦΕΑΣ (ΠΒΑ) υστερεί σημαντικά σε θέματα τοπικών πρωτοβουλιών για την απασχόληση. Σε αυτή τη λογική, οι παρόμοιες παρεμβάσεις που υλοποιούνται ταυτόχρονα σε πιο αναπτυγμένες περιοχές της ΕΕ αποτελούν χρήσιμους οδηγούς για την απόκτηση χρήσιμων εμπειριών και θέτουν τα στάνταρτ για την επιτυχία του παρόντος προγράμματος. Επιλέχθηκαν 5 περιπτώσεις για την τελική διαδικασία βαθμολόγησης.

Σύντομη Παρουσίαση Επιλογών προς Βαθμολόγηση

Πρώτη Προγραμματική Περίοδος

Όσο αφορά τα προγράμματα του Άρθρου 6 της πρώτης προγραμματικής περιόδου και στα πλαίσια της ενότητας για Τόνωση της Απασχόλησης και Επαγγελματικής Κατάρτισης 1994-1995, ιδιαίτερης προσοχής αξίζουν τα προγράμματα που έγιναν στην περιοχή του Storstrom στη Δανία με αντικείμενο την περιβαλλοντική εκπαίδευση και την περιβαλλοντική διαχείριση καθώς επίσης και η πρωτοβουλία στην Ιρλανδία με θέμα την οργάνωση των νέων μορφών εργασίας.

Storstrom

Η πρωτοβουλία που ολοκληρώθηκε από την Κομητεία του Στόρστρομ, στη Δανία, αποτέλεσε μια πιλοτική και πειραματική εφαρμογή στον τομέα της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας στον τομέα της οικολογίας, της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και της περιβαλλοντικής διαχείρισης σε απομακρυσμένες αγροτικές περιοχές. Το πρόγραμμα επικεντρώθηκε κυρίως στις γυναίκες και τους νέους άνεργους οι οποίοι δεν είχαν μέχρι τώρα τα κατάλληλα κίνητρα για μια πιο 'θεωρητική' εκπαίδευση στους τομείς αυτούς.

Keywords: Περιβάλλον, Γυναικεία και νεανική Απασχόληση, Αειφορία

IBEC, ICTV & IPC

Η πρωτοβουλία των πιο πάνω προαναφερθέντων οργανισμών της Ιρλανδίας, αποσκοπούσε στην οργάνωση της νέας μορφής εργασιακών συνθηκών και

επικεντρώθηκε στο θέμα της συνεχιζόμενης προσαρμοστικότητας των απασχολουμένων, των εργατικών ομοσπονδιών και συνδικάτων καθώς και των εργοδοτών στις νέες μορφές οργάνωσης της εργασίας, με ιδιαίτερη έμφαση στην ανάγκη εμφύτευσης μιας νοοτροπίας συνεχιζόμενης εκπαίδευσης σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

Keywords: Κατάρτιση, Οργάνωση εργασίας

Δεύτερη Προγραμματική Περίοδος

Από τη δεύτερη περίοδο εφαρμογής του Άρθρου 6 και συγκεκριμένα στην κατηγορία των Τοπικών Στρατηγικών Απασχόλησης και Καινοτομία στην οποία εμπίπτει και η παρούσα πρωτοβουλία του προγράμματος Orpheas, αξίζουν ιδιαίτερης προσοχής τα προγράμματα ALE-GRA, Litore Attivo, S.L.O CS και το πρόγραμμα Seeds.

ALE-GRA

Η πρωτοβουλία που υλοποιείτε στην Γρανάδα της Ισπανίας με τη συμμετοχή 19 εταίρων από 168 Δήμους της Περιφέρειας και έχει ως στόχο την κινητοποίηση των δημόσιων και των κοινωνικών εταίρων και φορέων που δραστηριοποιούνται στον κοινωνικό και οικονομικό τομέα με στόχο τη δημιουργία μιας Τοπικής Στρατηγικής Απασχόλησης η οποία θα είναι συμβατή με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης της Ισπανίας και της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση. Στοχεύει επίσης στον συντονισμό των πολιτικών προώθησης στην απασχόληση, όπως επίσης της ανάπτυξης υποστηρικτικών μηχανισμών σχεδιασμού και υλοποίησης τοπικών πολιτικών. Επιπρόσθετα, στόχος του είναι η προώθηση πιλοτικών εφαρμογών των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΣΑ και του Εθνικού Σχεδίου Δράσης της Ισπανίας, τη διάχυση των πολιτικών απασχόλησης και ισότητας σε όλες τις τοπικές δράσεις και πολιτικές, καθώς και η διάχυση των αποτελεσμάτων σε περιφερειακούς και εθνικούς φορείς που είναι υπεύθυνοι για τη σύνταξη των ετήσιων εθνικών σχεδίων δράσης.

Ως μέσα υλοποίησης των σκοπών αυτών, επιλέχθηκε μια μεθοδολογία η οποία βασίζεται σε τρία μέρη: πρώτο, στη διάγνωση της υφιστάμενης κατάστασης της αγοράς εργασίας με έμφαση στις γυναίκες και άλλες αποκλεισμένες ομάδες, τη διάγνωση και ανάλυση των τοπικών πολιτικών απασχόλησης και τη σχέση τους με άλλες πολιτικές, δεύτερο, στον σχεδιασμό και τη προετοιμασία του στρατηγικού σχεδίου δράσης από διάφορες ομάδες εργασίας που απαρτίζονται από όλους τους εταίρους με τη συμμετοχή και δημόσιων φορέων, και τρίτο, την ανάπτυξη προγραμμάτων τα οποία θα ενσωματώνουν την τοπική στρατηγική τόσο στην εθνική όσο και στην ευρωπαϊκή διάσταση.

Keywords: Ένταξη ΕΣΑ, Γυναίκες, Τοπική Στρατηγική Απασχόλησης

Litorale Attivo

Η πρωτοβουλία αυτή υλοποιείται και συντονίζεται από την Περιφέρεια του Λάτσιο με τη συμμετοχή άλλων 4 φορέων. Στόχο έχει τον σχεδιασμό την εφαρμογή μιας τοπικής στρατηγικής για την απασχόληση ως αποτέλεσμα του συντονισμού όλων των ενδιαφερομένων φορέων σε τοπικό επίπεδο. Αυτή αποτελείται από ένα ολοκληρωμένο πακέτο καινοτόμων μέτρων και δράσεων που είναι άμεσα συνυφασμένα με την τοπική οικονομία, τη κοινωνία και το θεσμικό πλαίσιο. Ακόμη, το πρόγραμμα σχεδιάζει τη δημιουργία μιας πλατφόρμας για την υλοποίηση πιλοτικών προγραμμάτων τα οποία θα μπορούν να εφαρμοστούν σε περιοχές με υψηλή εποχική εργασία οι οποίες χαρακτηρίζονται από τάσεις εγκατάλειψης και τον αποκλεισμό συγκεκριμένων ομάδων. Η εφαρμογή καινοτόμων παρεμβάσεων έχει ως απώτερο σκοπό την εξεύρεση λύσεων σε δύο σημαντικά προβλήματα της περιοχής τα οποία επηρεάζουν σε πολύ μεγάλο βαθμό τις δυνατότητες ανάπτυξης της περιοχής που είναι η εποχική φύση της εργασίας στους Δήμους των παραλιακών περιοχών λόγω του καλοκαιρινού τουρισμού, καθώς επίσης και του προβλήματος της αδήλωτης εργασίας και του κοινωνικού αποκλεισμού που υφίσταται σε συγκεκριμένες περιοχές. Το δίκτυο συνεργασίας περιλαμβάνει τόσο τους τοπικούς και κρατικούς φορείς όσο και ομάδες από την κοινωνία των πολιτών που σκοπό έχουν να δημιουργήσουν -με το τέλος της πρωτοβουλίας- μιας πλατφόρμας για την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη των παραλιακών περιοχών που θα στηρίζει τη δημιουργία μικρών επιχειρήσεων, κοινωνικών συνεταιρισμών καθώς και την εκπαίδευση και ενημέρωση των επιχειρηματιών και θα βελτιώσει τις χρηματοδοτικές προοπτικές των τοπικών επιχειρήσεων.

Οι μέθοδοι για την επίτευξη του στόχου περιλαμβάνουν καταρχάς, μια τοπική καταγραφή και αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης, τη διεξαγωγή μιας SWOT ανάλυσης, την έρευνα σχετικά με τις υφιστάμενες πολιτικές καθώς επίσης και μια συγκριτική μελέτη άλλων περιοχών και των αναπτυξιακών τους στρατηγικών . Σε δεύτερο στάδιο, προγραμματίζεται η έναρξη των προγραμμάτων κατάρτισης, συμβουλευτικής, δικτύωσης και συντονισμού των ενεργειών σε όλα τα επίπεδα παρέμβασης και σε τελικό στάδιο, την διάχυση των αποτελεσμάτων σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και την τελική αξιολόγηση του προγράμματος.

Keywords: Ένταξη ΕΣΑ, Τοπική Στρατηγική Απασχόλησης, Αιφόρος Ανάπτυξη, Εποχική Εργασία

S.L.O CS

Το πρόγραμμα συντονίζεται από την Περιφέρεια της Cosenza με τη συμμετοχή ακόμη 4 εταίρων και αποσκοπεί στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου τοπικού σχεδίου δράσης για την απασχόληση στην περιοχή της Καλαβρίας το οποίο θα δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην τόνωση της απασχόλησης μέσω νέων μορφών εργασίας στους τομείς του τουρισμού, του πολιτισμού και του περιβάλλοντος σε συνδυασμό και με την εκμετάλλευση των νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας. Η έμφαση δίνεται στην ανάδειξη των ειδικών προοπτικών της περιοχής και των κύριων φορέων που δραστηριοποιούνται προς την κατεύθυνση της ενδυνάμωσης και της τόνωσης της διαδικασίας προσαρμογής της τεχνολογίας και των ανθρώπινων πόρων στις ανάγκες των τοπικών επιχειρήσεων και της

τοπικής κοινωνίας. Σκοπός του προγράμματος είναι η ανάδειξη των προοπτικών για αειφόρο ανάπτυξη, η εξέταση των επιπτώσεων από τη εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής σε τοπικό επίπεδο, η αναγνώριση καλών πρακτικών και η ανταλλαγή τεχνογνωσίας με άλλες πρωτοβουλίες που επίσης έδωσαν έμφαση στον τομέα του πολιτιστικού τουρισμού και της αειφόρου ανάπτυξης. Επιπρόσθετα, σκοπό έχει την εξέταση της αποτελεσματικότητας της ΕΣΑ σε τοπικό επίπεδο, την αναγνώριση και ανάδειξη καλών πρακτικών στον τομέα των τοπικών στρατηγικών για καινοτόμες εφαρμογές σε νέες μορφές απασχόλησης στον τομέα του τουρισμού και της αειφόρου ανάπτυξης. Ακόμη, αποσκοπεί στον ορισμό και στην εφαρμογή νέων μεθόδων παρέμβασης στην τοπική αγορά εργασίας και στην ανάπτυξη νέων εργαλείων για την προώθηση της τεχνολογικής καινοτομίας στις τοπικές επιχειρήσεις, την έμφαση στην ποιότητα και τέλος, στη συμμετοχή όλων των τοπικών φορέων στον σχεδιασμό και εφαρμογή τοπικών πολιτικών στα πλαίσια της αειφόρου ανάπτυξης.

Τα μέσα για την υλοποίηση των στόχων αυτών περιλαμβάνουν την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, την ανάπτυξη συνεργασιών σε τοπικό επίπεδο, την ανάπτυξη και εφαρμογή τοπικών δράσεων προβολής προϊόντων και καινοτόμων διαδικασιών, την συνεχιζόμενη παρακολούθηση της ζήτησης και της προσφοράς σχετικά με νέες μορφές εργασίας και την ανταλλαγή πληροφοριών και μεθοδολογιών σε περιφερειακό, εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Keywords: Ένταξη ΕΣΑ, Τοπική Στρατηγική Απασχόλησης, Αειφόρος Ανάπτυξη

SEEDS

Το πρόγραμμα εφαρμόζεται στην Νοτιοανατολική Ιρλανδία και αποσκοπεί στην διαμόρφωση κατάλληλα προσαρμοσμένων και αναλυτικών ορισμών της κατάστασης της απασχόλησης και της αγοράς εργασίας στην περιοχή, τη δημιουργία πυκνών και τακτικών επαφών και σχέσεων εργασίας μεταξύ των εταίρων, τη δημιουργία κοινής στρατηγικής η οποία επικεντρώνεται σε κατάλληλα στοχευόμενες παρεμβάσεις στην αγορά εργασίας και στη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων φορέων σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

Η εφαρμογή του στηρίζεται στη δημιουργία πρότυπου συστήματος διαχείρισης και παρακολούθησης, την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης στην περιοχή, την ανάλυση ευρωπαϊκών καλών πρακτικών. Ακόμη, προβλέπει την ανάπτυξη νέων εργαλείων παρακολούθησης και ανάλυσης των επιπτώσεων της οικονομικής αλλαγής και την οργάνωση τομεακών ομάδων εργασίας για την τροφοδότηση της ανάπτυξης και του σχεδιασμού στρατηγικής. Το πρόγραμμα προχώρησε αρχικά στη σύνταξη προκαταρκτικού σχεδίου δράσεως το οποίο τέθηκε υπο διαβούλευση και στη συνέχεια και βάση των αναλύσεων και των παρατηρήσεων των εταίρων, υιοθετήθηκε και εφαρμόζεται στις περιοχές δράσης.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει επίσης δράσεις που στόχευαν στην ανάδειξη του κατάλληλου ορισμού της 'απασχόλησης', στην ενδυνάμωση των σχέσεων και των δικτύων μεταξύ των τοπικών φορέων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα και γενικότερα, την δημιουργία μιας 'από κάτω προς τα πάνω' πολιτικής για την απασχόληση σε τοπικό επίπεδο. Ως αποτέλεσμα των παρεμβάσεων του έργου, θα συνταχθεί εκτενή αναφορά για την υφιστάμενη κατάσταση στην περιοχή, θα

δημιουργηθεί ένα αναβαθμισμένο επίπεδο διαλόγου και επικοινωνίας μεταξύ των φορέων και τέλος, θα δημιουργηθεί μια ολοκληρωμένη τοπική στρατηγική για την Απασχόληση.

Keywords: Τοπική Στρατηγική, Εταιρική Συνεργασία

EDA (Employability, Development and Adaptability)

Το πρόγραμμα υλοποιείται στην Σαρδηνία που προσομοιάζει σε πολλά βασικά χαρακτηριστικά με τα νησιά που αποτελούν την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου και συντονίστηκε από την Περιφερειακή Υπηρεσία Εργασίας της Σαρδηνίας. Έχει ως κύριο του στόχο τη δημιουργία μιας τοπικής στρατηγικής για την απασχόληση προσαρμοσμένης στις ιδιαίτερες συνθήκες της περιοχής η οποία να αποτελεί παράλληλα και το μέσο διασύνδεσης με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης και με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση. Πιο συγκεκριμένα το πρόγραμμα επιδιώκει τη δημιουργία και εφαρμογή ενός λειτουργικού μοντέλου για την εφαρμογή των στρατηγικών απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο και στις 4 περιοχές της Περιφέρειας. Η επίτευξη των στόχων αυτών περνάει μέσα από τη ενεργή εμπλοκή όλων των ενδιαφερομένων φορέων (27 εταίροι), τόσο των χρηστών όσο και των τελικών ωφελουμένων, την πιλοτική εφαρμογή δράσεων που στόχο έχουν την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών στην απασχόληση και την κοινωνική ενσωμάτωση μειονεκτούντων ομάδων, τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ όλων των τοπικών φορέων, τη δημιουργία ενός οργανικού και λειτουργικού πλαισίου που να υποστηρίζει και βελτιώνει τη συνεργασία μεταξύ των τοπικών και περιφερειακών φορέων και υπηρεσιών καθώς επίσης και την βελτίωση της αποτελεσματικότητας των υφιστάμενων εργαλείων, διαδικασιών και πολιτικών. Τα τελικά αποτελέσματα από την εφαρμογή της πρωτοβουλίας αυτής θα περιλαμβάνουν τη δημιουργία ενός κοινού μοντέλου αξιολόγησης και υπολογισμού των κοινωνικών επιπτώσεων των πολιτικών απασχόλησης και των επιπτώσεων που θα προκύψουν από την εφαρμογή της, τη δημιουργία τεσσάρων κοινωνικών επιχειρησιακών προγραμμάτων -ένα για κάθε περιοχή της περιφέρειας, ένα εγχειρίδιο καλών πρακτικών στον τομέα της κοινωνικής ενσωμάτωσης, τη δημιουργία δικτυακής πύλης και βάσης δεδομένων σε ζητήματα απασχόλησης και ανεργίας καθώς επίσης και τη διαμόρφωση ξεχωριστών στρατηγικών σχεδίων δράσης για την απασχόληση για κάθε μια από τις τέσσερις περιοχές της Σαρδηνίας.

Keywords: Δημιουργία Τοπικής Στρατηγικής, Ένταξη ΕΣΑ

Βαθμολόγηση Περιπτώσεων 1^{ης} και 2^{ης} Ομάδας Κριτηρίων

Παρακάτω παρατίθενται η αναλυτική βαθμολόγηση και τα αποτελέσματα των περιπτώσεων που αναφέρονται στην 1^η και 2^η Ομάδα Κριτηρίων. Η βαθμολογία έγινε σε κλίμακα από το 1 ως το 10 με το μεγαλύτερο βαθμό να αντιπροσωπεύει τον μεγαλύτερο βαθμό επιλεξιμότητας:

Πίνακας 1: Βαθμολογία Επιλεξιμότητας ΤΣΔ – 1^η Προγραμματική Περίοδος – Μέτρο 1⁵

Προγράμματα	1 ^η Ομάδα Κριτηρίων – Κριτήρια Χωρικών και Θεσμικών Δεδομένων					2 ^η Ομάδα Κριτηρίων – Κριτήρια Επιχειρησιακού Σχεδιασμού και Διαδικασιών				Τελική Βαθμολογία
	Χωρικά Χαρακτηριστικά	Θεσμικά Χαρακτηριστικά	Απασχόληση	Ανεργία	Γενική Βαθμολογία Κριτηρίου	Πρότυπο Ειδικών Επιχειρησιακών Στόχων	Πρότυπο Καινοτόμων Διαδικασιών & Μεθόδων	Πρότυπο Εταιρικής & Δικτύωσης	Γενική Βαθμολογία Κριτηρίου	
TEELA (B)	7,5	7	5	5	24,5	9	9	10	28	52,5
LANE (D)	6	6	5,5	5,5	23	7	8	8	23	46
LEP-NET (D)	6,5	7,5	6	6	26,5	9	9	9	27	53,5
Pilot Action for the Promotion of Employment at Local Level (GR)	7,5	10	9	9	35,5	8	7	8	24	58,5
L'ANCILOTTO (I)	7	6	7	7	27	8	10	8	26	53
PLEYADE (S)	6,5	6	7	7	26,5	8,5	8	9	25,5	52

⁵ με * σημειώνονται τα διακρατικά προγράμματα

Πίνακας 2: Βαθμολογία Επιλεξιμότητας ΤΣΔ – 2η Προγραμματική Περίοδος – Μέτρο 16

Προγράμματα	1 ^η Ομάδα Κριτηρίων – Κριτήρια Χωρικών και Θεσμικών Δεδομένων					2 ^η Ομάδα Κριτηρίων – Κριτήρια Επιχειρησιακού Σχεδιασμού και Διαδικασιών				Τελική Βαθμολογία
	Χωρικά Χαρακτηριστικά	Θεσμικά Χαρακτηριστικά	Απασχόληση	Ανεργία	Γενική Βαθμολογία Κριτηρίου	Πρότυπο Ειδικών Επιχειρησιακών Στόχων	Πρότυπο Καινοτόμων Διαδικασιών & Μεθόδων	Πρότυπο Εταιρικής & Δικτύωσης	Γενική Βαθμολογία Κριτηρίου	
ELPEP* (D)	75	5	6	6	24	9	10	10	29	53
ABEA (I)*	7,56	6	5,5	5,5	24,5	9	10	9	28	52,5
Local Periphery (S)*	8	7,5	6,5	7	29	8	10	9	27	56
IELE (S)*	8,5	8,5	8	8	32	7,5	8	7	22,5	54,5

⁶ με * σημειώνονται τα διακρατικά προγράμματα

Πίνακας 3: Βαθμολογία Επιλεξιμότητας Προγραμμάτων Άρθρου 6 – 1η Προγραμματική Περίοδος⁷

Προγράμματα	1 ^η Ομάδα Κριτηρίων – Κριτήρια Χωρικών και Θεσμικών Δεδομένων					2 ^η Ομάδα Κριτηρίων – Κριτήρια Επιχειρησιακού Σχεδιασμού και Διαδικασιών				Τελική Βαθμολογία
	Χωρικά Χαρακτηριστικά	Θεσμικά Χαρακτηριστικά	Απασχόληση	Ανεργία	Γενική Βαθμολογία Κριτηρίου	Πρότυπο Ειδικών Επιχειρησιακών Στόχων	Πρότυπο Καινοτόμων Διαδικασιών & Μεθόδων	Πρότυπο Εταιρικής & Δικτύωσης	Γενική Βαθμολογία Κριτηρίου	
Storstrom County (D)	9	5	6	6	26	8	8	7	23	49
IBEC – ICTV – IPC (IR)	7	6	6	6	25	6	7	7	19	44

⁷ με * σημειώνονται τα διακρατικά προγράμματα

Πίνακας 4: Βαθμολογία Επιλεξιμότητας Προγραμμάτων Άρθρου 6 – 2η Προγραμματική Περίοδος⁸

Προγράμματα	1 ^η Ομάδα Κριτηρίων – Κριτήρια Χωρικών και Θεσμικών Δεδομένων					2 ^η Ομάδα Κριτηρίων – Κριτήρια Επιχειρησιακού Σχεδιασμού και Διαδικασιών				Τελική Βαθμολογία
	Χωρικά Χαρακτηριστικά	Θεσμικά Χαρακτηριστικά	Απασχόληση	Ανεργία	Γενική Βαθμολογία Κριτηρίου	Πρότυπο Ειδικών Επιχειρησιακών Στόχων	Πρότυπο Καινοτόμων Διαδικασιών & Μεθόδων	Πρότυπο Εταιρικής & Δικτύωσης	Γενική Βαθμολογία Κριτηρίου	
ALE-GRA (S)	7	6	8	8	30	8,5	7	10	25,5	55,5
Litorale Attivo (I)	8	7	8	9	33	9	8	8	25	58
S.L.O CS (I)	8	7	8	8	31	7	7	7	21	52
SEEDS (IR)	7	6	7	8	29	9	7,5	10	27	55,5
EDA (I)	9,5	7	8	9	33,5	9,5	7	9	26,5	59

⁸ με * σημειώνονται τα διακρατικά προγράμματα

Πίνακας 5: Κατάταξη Προγραμμάτων – Πρωτοβουλιών με βάση τη συγκεντρωτική τους βαθμολογία στις Ομάδες Κριτηρίων 1 & 29

A/A	Προγράμματα – Πρωτοβουλίες	Κατηγορία Προγράμματος	Τελική Βαθμολογία
1	EDA (I)	Άρθρο 6 – 2000-2006	59
2	Pilot Action for the Promotion of Employment at Local Level (GR)	ΤΣΔ – Μέτρο 1 – 2000	58,5
3	Litorale Attivo (I)	Άρθρο 6 – 2000-2006	58
4	Local Periphery (S)*	ΤΣΔ – Μέτρο 1 – 2001	56
5	SEEDS (IR)	Άρθρο 6 – 2000-2006	55,5
6	ALE-GRA (S)	Άρθρο 6 – 2000-2006	55,5
7	IELE (S)*	ΤΣΔ – Μέτρο 1 – 2001	54,5
8	LEP-NET (D)	ΤΣΔ – Μέτρο 1 – 2000	53,5
9	ELPEP* (D)	ΤΣΔ – Μέτρο 1 – 2001	53
10	L'ANCILOTTO (I)	ΤΣΔ – Μέτρο 1 – 2000	53
11	TEELA (B)	ΤΣΔ – Μέτρο 1 – 2000	52,5
12	ABEA (I)*	ΤΣΔ – Μέτρο 1 – 2001	51
13	PLEYADE (S)	ΤΣΔ – Μέτρο 1 – 2000	52
14	S.L.O CS (I)	Άρθρο 6 – 2000-2006	52
15	Storstrom County (D)	Άρθρο 6 – 1994-1999	49
16	LANE (D)	ΤΣΔ – Μέτρο 1 – 2000	46
17	IBEC – ICTV – IPC (IR)	Άρθρο 6 – 1994-1999	44

⁹ με * σημειώνονται τα διακρατικά προγράμματα

Πλαίσιο και Παρουσίαση επιλογών 3^{ης} Ομάδας Κριτηρίων

Πλαίσιο Επιλογών

Το πλαίσιο επιλογής «καλών πρακτικών» για την παρούσα κατηγορία κριτηρίων διαφοροποιείται σημαντικά από τα προηγούμενα δύο. Και αυτό γιατί αφορά αυστηρά ποιοτικές παραμέτρους και δεδομένα που μπορούν να ποσοτικοποιηθούν και να ενταχθούν σε μεθόδους βαθμολόγησης. Σε αυτή τη λογική η αναζήτηση έγινε με ελεύθερη διαδικασία και επικεντρώθηκε στην αναλυτική μελέτη των υποψήφιων περιπτώσεων για τον εντοπισμό των κρίσιμων παραμέτρων που όρισαν τα κριτήρια επιλογής. Ο βασικός συντελεστής βαρύτητας για την τελική επιλογή ήταν η εμπειριστατωμένη ωριμότητα του φορέα και η αποδεδειγμένη κατοχή τεχνογνωσίας στα παρακάτω ειδικά θέματα:

- n Θέματα κινητοποίησης κοινωνικού κεφαλαίου

- n Δημιουργίας, εδραίωσης και διαχείρισης εταιρικών σχέσεων

- n Θεσμικού πλαισίου για την απασχόληση σε τοπικό και εθνικό επίπεδο

- n Ευαισθητοποίησης και κινητοποίησης του ιδιωτικού τομέα σε θέματα απασχόλησης και προσφοράς εργασίας

Τα αποτελέσματα της αρχικής αναζήτησης κατέδειξαν 10 περιπτώσεις από τις οποίες τελικά επιλέγησαν 3, για τις οποίες πρόκειται να διενεργηθούν επαφές, ώστε να δημιουργηθεί ένα δίκτυο επικοινωνίας. Μετά την ενημέρωση των επιλεγμένων φορέων για τους στόχους και τις ανάγκες του προγράμματος ΟΡΦΕΑΣ και εφόσον υπάρξει η σχετική συμφωνία συνεργασίας για τη μεταφορά τεχνογνωσίας, θα αναζητηθούν οι μέθοδοι και οι μηχανισμοί υποστήριξης της διαδικασίας αυτής.

Σύντομη Παρουσίαση Τελικών Επιλογών

Οι τρεις περιπτώσεις που αποτελούν τις τελικές επιλογές της 3ης Ομάδας κριτηρίων είναι:

The Copenhagen Centre – TCC

Το TCC είναι ένας αυτόνομος, διεθνής οργανισμός που δημιουργήθηκε και υποστηρίζεται χρηματοδοτικά από την κυβέρνηση της Δανίας, σε συνέχεια της Παγκόσμιας Διάσκεψης του ΟΗΕ για την Κοινωνική Ανάπτυξη (1995) και του Συνεδρίου με θέμα "New Partnership for Social Cohesion " (Δανία, 1997). Οι βασικοί του στόχοι είναι ο εντοπισμός, η ανάπτυξη και η παραγωγή υψηλού επιπέδου γνώσης για τα θέματα της έννοιας της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης,

του κοινωνικού κεφαλαίου και των εταιρικών σχέσεων μεταξύ φορέων σε τοπικό και υπερτοπικό επίπεδο.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ανάπτυξη νέων μορφών κοινωνικών συμμαχιών και συμπράξεων. Το ΤCC ασχολείται με τη συστηματική έρευνα και τη διάδοση των αποτελεσμάτων της για τα παραπάνω θέματα. Ειδικότερα, παρέχει πληροφόρηση για τα κίνητρα, τις απόψεις, τις δυναμικές, τα όρια, τα προβλήματα και τα ειδικά θέματα που αφορούν τη διαδικασία θεμελίωσης και λειτουργίας εταιρικών συμπράξεων με αντικείμενο τα θέματα κοινωνικής ευαισθησίας και ανάπτυξης. Ειδικός στόχος του είναι ο εντοπισμός των παραμέτρων συνεργασίας των θεσμικών και πολιτικών οργάνων με τον ιδιωτικό τομέα και την κοινωνία των πολιτών για την κοινή δράση σε θέματα κοινωνικού χαρακτήρα. Για την επίτευξη του παραπάνω στόχου, το ΤCC υποστηρίζει ενεργά τη δημιουργία εθελοντικών συμπράξεων μεταξύ των παραπάνω φορέων, έτσι ώστε να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για την κοινωνική ένταξη των αποκλεισμένων και ευπαθών ομάδων πολιτών. Αποδέχεται τις βασικές αξίες της κοινωνικής βιωσιμότητας και της αειφόρου ανάπτυξης και υποστηρίζει ενεργά δίκτυα και προγράμματα με σχετικά αντικείμενα.

Πρόσφατα το ΤCC ολοκλήρωσε έρευνα με αντικείμενο το θέμα των τοπικών συμπράξεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο (Local Partnerships In Europe). Στο πλαίσιο του έργου ερευνήθηκαν 6 προγράμματα κοινωνικής παρέμβασης από διάφορες περιοχές της ΕΕ (Εσθονία, Δανία, Ολλανδία, Ιρλανδία, Ισπανία και Γερμανία) με που βασίζονταν στη δημιουργία και αξιοποίηση τοπικών εταιρικών συμπράξεων και είχαν ως βασικό στόχο την ανάπτυξη μέσα από την απασχόληση, την ανταγωνιστικότητα της τοπικής οικονομίας και την κοινωνική ένταξη αποκλεισμένων και ευπαθών ομάδων. Παρήχθησαν μελέτες και αναλύσεις που αναλύουν τα χαρακτηριστικά των παραπάνω θεματικών περιοχών αλλά και προτάσεις για την ενίσχυση των διαδικασιών για τη μεγιστοποίηση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων αντίστοιχων και μελλοντικών παρεμβάσεων. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα αποτελεί ένα παράδειγμα των εφαρμογών και δράσεων που αναπτύσσονται στο ΤCC και επιδεικνύει τον υψηλό βαθμό τεχνογνωσίας και διεθνούς εμπειρίας στη διαχείριση και υποστήριξη αντίστοιχων θεμάτων. Σε αυτή τη λογική το ΤCC αποτέλεσε την ιδανικότερη περίπτωση που εντοπίστηκε στη διαδικασία αναζήτησης στο πλαίσιο της παρούσας Ομάδας Κριτηρίων και απαντά με επιτυχία σε όλες τις παραμέτρους επιλεξιμότητας που έθεσε η ομάδα έρευνας.

ΙΝΕ/ΓΣΕΕ

Το Ινστιτούτο Εργασίας της Γ.Σ.Ε.Ε. αποτελεί εξέλιξη του ΚΕΜΕΤΕ (Κέντρο Έρευνας, Μελετών, Τεκμηρίωσης και Εκπαίδευσης) και της Γραμματείας Συνδικαλιστικής Εκπαίδευσης και Επαγγελματικής Κατάρτισης της Γ.Σ.Ε.Ε. Ιδρύθηκε το Δεκέμβριο του 1990, με στόχο τη συμβολή του στην επιστημονικά τεκμηριωμένη παρέμβαση του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος που αφορά:

- n Την έρευνα, τη μελέτη και την τεκμηρίωση θεμάτων που ενδιαφέρουν τη Γ.Σ.Ε.Ε., τις συνδικαλιστικές οργανώσεις μέλη της και τους εργαζόμενους.

- n Το σχεδιασμό, υλοποίηση και ανάπτυξη προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης και το συντονισμό και στήριξη των αντίστοιχων ενεργειών που πραγματοποιούνται από τις οργανώσεις μέλη της Γ.Σ.Ε.Ε.

- n Την ανάπτυξη συστήματος συνδικαλιστικής εκπαίδευσης - επιμόρφωσης.

Το ΙΝ.Ε/Γ.Σ.Ε.Ε. είναι εταιρεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, του οποίου εταίροι είναι ο εκάστοτε πρόεδρος και γενικός γραμματέας της Γ.Σ.Ε.Ε. Το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ αποτελεί θεσμοθετημένο όργανο των θεσμικών οργάνων των συνομοσπονδιών εργαζομένων και σε αυτή τη λογική αποτελεί το κατάλληλο όργανο συμβουλευτικής και μεταφοράς τεχνογνωσίας για την ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων με τις περιφερειακές και τοπικές οργανώσεις εργαζομένων για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων και την προστασία των εργαζομένων στο πλαίσιο σύνταξης του Στρατηγικού Σχεδίου για την Απασχόληση της ΠΒΑ αλλά και την επίλυση ειδικών θεμάτων θεσμικού πλαισίου για τη υιοθέτηση των προτάσεων του προγράμματος από τις εθνικές και περιφερειακές πολιτικές για την απασχόληση. Συνεργάτες του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ παρέστησαν στις εργασίες του 1^{ου} Συνεδρίου του προγράμματος ΟΡΦΕΑΣ (Ιούνιος 2003) και δημιουργήθηκαν οι βάσεις για μια πιο συστηματική συνεργασία στο άμεσα μέλλον.

ΠΑΕΠ (ΟΑΕΔ)

Το «Παρατηρητήριο Απασχόλησης Ερευνητική – Πληροφορική Α.Ε.» αποτελεί μία από τις δύο θυγατρικές εταιρείες του Ο.Α.Ε.Δ, η οποία προέκυψε από την συγχώνευση δύο Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου, του «Εθνικού Παρατηρητηρίου Απασχόλησης» και του «Εθνικού Ινστιτούτου Εργασίας». Το Παρατηρητήριο Απασχόλησης Ερευνητική – Πληροφορική Α.Ε. ιδρύθηκε τον Απρίλιο του 2002 με την 190598 Κ.Υ.Α. των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Ανάπτυξης. Η ανώνυμη αυτή εταιρεία είναι μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, λειτουργεί χάριν του δημοσίου συμφέροντος και τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του Ο.Α.Ε.Δ. Στο Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας μετέχουν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, του Ο.Α.Ε.Δ. καθώς και εκπρόσωποι των Εργοδοτών και των Εργαζομένων. Η Π.Α.Ε.Π. Α.Ε. καλύπτει ένα ευρύτατο φάσμα δράσεων, στο οποίο περιλαμβάνεται ερευνητικό και μελετητικό έργο για την αγορά εργασίας, ανάπτυξη πληροφοριακού συστήματος, το οποίο εξυπηρετεί το σύνολο των λειτουργιών του Ο.Α.Ε.Δ. και των θυγατρικών του, παρακολούθηση των εθνικών, ευρωπαϊκών και διεθνών εξελίξεων και προοπτικών στους τομείς της αγοράς εργασίας, εξέλιξη των επαγγελματιών και διάγνωση των αναγκών της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης.

Η εταιρεία αναπτύσσει ερευνητικό και μελετητικό έργο για την αγορά εργασίας, καθώς και παρέχει υπηρεσίες πληροφορικής και τεχνικής υποστήριξης προς τον Ο.Α.Ε.Δ. και τις εταιρείες Επαγγελματικής Κατάρτισης και Ειδική Υπηρεσία Κέντρων Προώθησης Απασχόλησης. Για την εκπλήρωση του σκοπού της η εταιρεία αναπτύσσει δράσεις σε τρεις βασικούς τομείς: τον τομέα του σχεδιασμού και της εφαρμογής ολοκληρωμένων πληροφοριακών συστημάτων, τον τομέα της έρευνας και μελέτης των δεδομένων της αγοράς εργασίας καθώς και τον τομέα παρακολούθησης και αξιολόγησης ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης. Οι παραπάνω δράσεις υποστηρίζονται στη λειτουργία τους από την διεύθυνση οικονομικών και διοικητικών υπηρεσιών.

Η ΠΑΕΠ ΑΕ αποτελεί το πιο σύγχρονο ημι-δημόσιο θεσμικό όργανο υπηρεσιών υποστήριξης για την παρακολούθηση και οργάνωση των δεδομένων της αγοράς εργασίας και των πολιτικών απασχόλησης. Η συνεργασία των συντελεστών του ΟΡΦΕΑΣ με την ΠΑΕΠ ΑΕ θα προσδώσει τη δυνατότητα υιοθέτησης σύγχρονων μεθόδων στην παρακολούθηση της τοπικής αγοράς εργασίας και θα βοηθήσει στην επίλυση ζητημάτων ενσωμάτωσης των προτάσεων πολιτικής σε εθνικό και τοπικό επίπεδο.

Πλαίσιο και Παρουσίαση επιλογών 4^{ης} Ομάδας Κριτηρίων

Τοπικά Σύμφωνα Απασχόλησης¹⁰

Πλαίσιο Προγραμμάτων

Τα Τοπικά Σύμφωνα Απασχόλησης (ΤΣΑ) αποτελούν μέτρο παρέμβασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το οποίο είχε επιλεγεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Φλωρεντίας ως ένα από τα μέσα που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην ένταση των προσπαθειών για την απασχόληση. Αυτή η προσέγγιση αναφέρεται πλέον ρητά στην νέα κανονιστική ρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων. Η Επιτροπή, στην Ανακοίνωσή της «Δράση για την απασχόληση: το Σύμφωνο εμπιστοσύνης» είχε διατυπώσει συγκεκριμένες προτάσεις που αποσκοπούσαν στην ένταση των σχετικών προσπαθειών. Είχε, ιδίως, ενθαρρύνει την προώθηση των Τοπικών Συμφώνων Απασχόλησης, που ήταν το αντίστοιχο μέτρο. Ο στόχος των Τοπικών Συμφώνων Απασχόλησης είναι η υλοποίηση παραδειγματικών δράσεων. Κύριος στόχος τους είναι η προσέλκυση ενός μεγάλου αριθμού περιφερειακών ή τοπικών εταίρων «μεμυημένων» σε αυτό το επίπεδο, ούτως ώστε να καταστεί εφικτό να:

- n εκφραστούν τα προβλήματα, οι ανησυχίες και οι προοπτικές καθενός από τους τοπικούς παράγοντες οι οποίοι έχουν κάποια αρμοδιότητα όσον αφορά την απασχόληση
- n κινητοποιηθούν όλοι οι διαθέσιμοι πόροι υπέρ μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής η οποία θα είναι αποδεκτή από όλους τους ενδιαφερομένους, θα έχει ως γνώμονα τις πραγματικές τους ανάγκες και η οποία θα επισημοποιηθεί μέσω μιας δέσμευσης η οποία θα ονομάζεται: Τοπικό Σύμφωνο Απασχόλησης
- n βελτιωθεί η ένταξη και ο συντονισμός των δράσεων για την απασχόληση

¹⁰ Το υλικό παρουσίασης των ΤΣΑ προέρχεται από την Αναφορά: Οδηγός Τοπικών Συμφώνων Απασχόλησης 2000-2006, Έγγραφο των υπηρεσιών της Επιτροπής, Νοέμβριος 1999

- n πραγματοποιηθούν υποδειγματικές δράσεις και μέτρα υπέρ της απασχόλησης.

Τα βασικά κριτήρια της Επιτροπής για την αξιολόγηση των Συμφώνων που της έχουν υποβληθεί από τα κράτη μέλη είναι:

- n Προσέγγιση από «τη βάση προς την κορυφή» («bottom-up») Η πρωτοβουλία πρέπει να ξεκινά από το τοπικό επίπεδο, και να μην επιβάλλεται από μια ανώτερη αρχή.
- n Εταιρική σχέση διευρυμένη και αποτελεσματική Θα ήταν ιδεώδες αν όλοι οι εταίροι οι οποίοι ενδιαφέρονται για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης σε μια συγκεκριμένη περιοχή, συνέβαλαν στην διαμόρφωση και την υλοποίηση του Συμφώνου. Μια τέτοια εταιρική σχέση προϋποθέτει, επομένως, εκπροσώπους των επιχειρήσεων, των συνδικάτων και των λοιπών κοινωνικο-οικονομικών τοπικών παραγόντων. Η συμμετοχή τους δεν μπορεί να είναι τυπική μόνο, αλλά απαιτεί συγκεκριμένη παρέμβαση στο πρόγραμμα εργασίας ή στην χρηματοδότησή του.
- n Ολοκληρωμένη και καινοτόμος στρατηγική. Τα μέτρα τα οποία συνεπάγεται μια τέτοια στρατηγική πρέπει να συντονίζονται και να εντάσσονται σε ένα σχέδιο δράσης. Πρέπει επίσης να είναι καινοτόμα σε σχέση με τα τοπικά δεδομένα, επειδή τα Σύμφωνα αυτά αποσκοπούν στη δοκιμή νέων προσεγγίσεων για την αντιμετώπιση του ενδημικού προβλήματος της ανεργίας.

Σύμφωνα με τις οδηγίες της ΕΕ, ένα ΤΣΑ μπορεί να προωθείται στο περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, στο πλαίσιο πόλεων ή περιοχών απασχόλησης, των οποίων τα κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά αποδεικνύεται ότι είναι παρόμοια. Πρόκειται για γεωγραφικές ενότητες στις οποίες το πρόβλημα της ανεργίας είναι σημαντικό και, επομένως, επιλέξιμες για τους διάφορους στόχους των διαρθρωτικών πολιτικών της Ένωσης. Στον προβληματισμό ο οποίος αποσκοπεί στη διαμόρφωση ενός Τοπικού Συμφώνου Απασχόλησης μπορούν να συμμετέχουν:

- n οι εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές και διοικητικές υπηρεσίες
- n ο ιδιωτικός τομέας: μεγάλες επιχειρήσεις, εκπρόσωποι των ΜΜΕ, κοινωνικές και οικονομικές οργανώσεις, χρηματοοικονομικά ιδρύματα, κλπ
- n οι πρόεδροι των επιτροπών παρακολούθησης των διαρθρωτικών παρεμβάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- n οι σύλλογοι/σωματεία/ενώσεις για την ανάπτυξη ή τη μετατροπή της εν λόγω περιοχής
- n οι κοινωνικοί εταίροι

- n οι εκπρόσωποι του συλλογικού και συνεταιριστικού κόσμου, οι κινήσεις πολιτών

- n οι επαγγελματικοί σύλλογοι, τα εμπορικά επιμελητήρια

Σε γενικές γραμμές, τα ΤΣΑ αποτελούν παραδείγματα ολοκληρωμένων δράσεων, αν και διαφοροποιούνται σημαντικά από τις δράσεις του Άρθρου 6, λόγω του διαφορετικού εύρους τους, της επιχειρησιακής τους δομής και των στόχων τους. Τα ΤΣΑ αποτελούν κυρίως πρωτοβουλίες εφαρμογής ενεργών πολιτικών για την απασχόληση και την καταπολέμηση της ανεργίας παρά δράσεις σχεδιασμού και διάδοσης στρατηγικής. Δεν συμπεριλήφθηκαν λοιπόν στη διαδικασία βαθμολόγησης με βάση τα κριτήρια επιλογής, διότι δεν πληρούν βασικά στοιχεία των παραμέτρων κριτηρίων επιλεξιμότητας. Όμως, η εξέταση τους βοήθησε στον εντοπισμό εξαιρετικών παραδειγμάτων «καλών πρακτικών» σε θέματα σχεδίων δράσης και καινοτόμων πρωτοβουλιών, που αναφέρονται σε θέματα αειφόρου ανάπτυξης, τόνωσης της απασχόλησης και καταπολέμησης του αποκλεισμού από την αγορά εργασίας. Για το λόγο αυτό, παρατίθενται 7 (2 γενικά σχέδια και 5 ειδικές παρεμβάσεις) παραδείγματα δράσεων που έχουν χαρακτηριστεί ως «καλές πρακτικές» από την ΕΕ και τα οποία άμεσα συσχετίζονται με τις θεματικές παρεμβάσεις που θα αναπτυχθούν στο πλαίσιο του στρατηγικού σχεδίου της ΠΒΑ.

Σύντομη Παρουσίαση Επιλογών ανά Θεματική Κατηγορία Ειδικού Ενδιαφέροντος

Αειφόρος Ανάπτυξη

Valorisation of the territorial heritage- Typical local productions Tourism and Environment. - Ιταλία

Το πρόγραμμα «Ανάδειξη της Τοπικής Κληρονομιάς –παραδοσιακά προϊόντα, τουρισμός και περιβάλλον» υλοποιήθηκε στην Ιταλία, τη περιοχή του Matese και επεκτάθηκε σε 45 οικισμούς¹¹ Στόχος του ήταν η αναβάθμιση του κοινωνικού και οικονομικού επιπέδου μικρών χωριών και η συγκράτηση του πληθυσμού στις αγροτικές περιοχές αφού η συνεχιζόμενη πληθυσμιακή συρρίκνωση πολλών χωριών οδηγεί στην εγκατάλειψη πολλών κτιρίων και την φυγή των νεότερων κατοίκων τους προς τα αστικά κέντρα ακυρώνοντας έτσι τις περισσότερες πιθανότητες για την οικονομική ανάκαμψη αυτών των περιοχών. Τα μέσα για την επίτευξη αυτού του στόχου ήταν η επιδιόρθωση ιστορικών κτισμάτων που

¹¹ Η περιοχή είναι περιοχή του Στόχου 1 με συνολικό πληθυσμό περίπου 140,000 και υψηλά ποσοστά ανεργίας που αγγίζουν το 20%. Χαρακτηρίζεται από τη μεγάλη συνεισφορά του αγροτικού τομέα και των υπηρεσιών στο σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων και αποτελείται από πολύ μικρά χωριά με προβλήματα πρόσβασης, με πληθυσμιακή συρρίκνωση και γήρανση.

βρίσκονται σε κεντρικά σημεία ιστορικών οικισμών τα οποία μετατρέπονται σε κέντρα υποδοχής επισκεπτών που παρέχουν εξειδικευμένες πληροφορίες για τα πολιτιστικά και φυσικά αξιοθέατα της περιοχής, η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών που ενεργοποιούνται στους τομείς της ανάδειξης της ιστορικής κληρονομιάς, η ενίσχυση νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε νέους τομείς των υπηρεσιών τουρισμού όπως είναι ο πολιτισμός και το περιβάλλον και τα οποία αναφέρονται σε πιο εξειδικευμένους επισκέπτες και όχι στον μαζικό τουρισμό, καθώς επίσης και η αναβίωση και προώθηση παραδοσιακών προϊόντων. Ο στόχος είναι να επιτευχθεί ο ιδανικότερος συνδυασμός όλων των στρατηγικών στοιχείων και δυνατοτήτων σε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο πολιτικής εφαρμογής το οποίο θα προβάλλει μια θετική και ολοκληρωμένη εικόνα της περιοχής εκμεταλλευόμενη το καθαρό περιβάλλον και τον ιστορικό πολιτιστικό πλούτο της περιοχής ο οποίος παραμένει σε μεγάλο βαθμό ανεκμετάλλευτος.

Κορσική - Sustainable job creation by developing the environmental heritage - Γαλλία

Το πρόγραμμα έχει ως σκοπό την κινητοποίηση ιδιωτικών και δημόσιων κονδυλίων με σκοπό τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας σχετικές με τη προστασία και χρήση του φυσικού και οικιστικού πλούτου της περιοχής ο οποίος παραμένει ανεκμετάλλευτος. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στον τομέα της πυροπροστασίας, τη διαχείριση λυμάτων και την ανάπτυξη φυσικών και οργανικών προϊόντων έτσι ώστε να αναπτυχθεί μια προσφορά εργατικού δυναμικού στον τομέα αυτό. Βασικά χαρακτηριστικά της παρέμβασης αυτής ήταν η εμπλοκή μη κυβερνητικών οργανισμών και των τοπικών δημόσιων φορέων στη διασφάλιση νέων θέσεων εργασίας μέσω ενός ολοκληρωμένου προγράμματος «πράσινης εργασίας» που ξεκίνησε το 1994 με σκοπό την εκμετάλλευση ενός τομέα με πολύ καλές προοπτικές ανάπτυξης. Το πρόγραμμα βασίστηκε σε 27 κέντρα κατάρτισης που σκοπό είχαν την προετοιμασία του ανθρώπινου δυναμικού και ειδικότερα των ανέργων και την κατάρτιση τους σε ζητήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης και την ενθάρρυνση της δημιουργίας νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στον τομέα του περιβάλλοντος. Υιοθετήθηκε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση η οποία βασίστηκε στην κινητοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών που δρουν σε τοπικό επίπεδο καθώς και άλλων μη κυβερνητικών οργανισμών και ενώσεων. Συνολικά συμμετέχουν 44 εταιρείες και ο στόχος ήταν το πρόγραμμα να διαρκέσει για δύο χρόνια εκ των οποίων οι 8 μήνες αφορούσαν την προετοιμασία μιας περιφερειακής και τοπικής στρατηγικής και οι υπόλοιποι 16 μήνες στην εφαρμογή των πιλοτικών δράσεων, στη συνέχεια όμως αποφασίστηκε η επέκταση του μέχρι το τέλος του 1999. Οι μηχανισμοί υλοποίησης του έργου περιλάμβαναν την αναγνώριση των επιχειρηματικών δράσεων, την βοήθεια στη σύνταξη και αξιολόγηση επενδυτικών σχεδίων και την παρακολούθησή τους για περίοδο 12 μηνών. Επίσης, δημιουργήθηκε μια πλατφόρμα τοπικής πρωτοβουλίας η οποία παρείχε την κατάλληλη χρηματική υποστήριξη για τις νέες επιχειρήσεις στον τομέα του περιβάλλοντος και τη δημιουργία μικρο-προγραμμάτων εφαρμογής, ένα μηχανισμό επικοινωνίας καθώς και μηχανισμό συνεχιζόμενης παρακολούθησης. Επίσης, μέσω της εφαρμογής του, δημιουργήθηκαν δυναμικές παρεμβάσεις σε 8 περιοχές του νησιού βασισμένες στη συνεργασία μεταξύ μη κυβερνητικών οργανισμών και των τοπικών δημόσιων φορέων καθώς επίσης και δύο άλλα προγράμματα τα οποία είχαν ως περιοχή στόχου ολόκληρο το νησί με συγκεκριμένο αντικείμενο την

βιολογική καλλιέργεια και τη τόνωση περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων στις παράλιες περιοχές.

Ο τελικός στόχος του προγράμματος ήταν η δημιουργία, ενδυνάμωση και ανάπτυξη δραστηριοτήτων στον τομέα του τουρισμού, στην ανάπτυξη μιας νέας αγροτικής οικονομίας βασισμένης στην πολυαπασχόληση, την πιλοτική ανάπτυξη και εφαρμογή μιας αναπτυξιακής μεθοδολογίας η οποία να μπορεί να εφαρμοστεί και μετά το τέλος του προγράμματος, η κινητοποίηση και ενδυνάμωση του επιχειρηματικού πνεύματος, τη δικτύωση και τη παροχή τεχνικής βοήθειας για τη δημιουργία νέων δραστηριοτήτων και επιχειρηματικών δράσεων και τέλος, τη διασύνδεση με Ευρωπαϊκά δίκτυα ανταλλαγής μεθοδολογιών, εργαλείων και εμπειριών. Ως αποτέλεσμα της εφαρμογής του ΤΣΑ, δημιουργήθηκαν 60 νέες θέσεις εργασίας εκ των οποίων 10 μόνιμες και 25 θέσεις εργασίας για νέους ενώ ως αποτέλεσμα των παρεμβάσεων εκτιμάται ότι μέσα στα επόμενα χρόνια θα είχαν δημιουργηθεί συνολικά 200 νέες θέσεις εργασίας.

Επιχειρηματικότητα

TEP: Bahia de Cadiz – Support to Enterprises – enterprise creation and diffusion/ New sources of employment; Equal opportunities - Ισπανία

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε στη περιοχή του Gadiz 12 στην Ισπανία και αφορούσε την ανάπτυξη και εμπέδωση μιας εργασιακής κουλτούρας και ενός επιχειρησιακού πνεύματος λήψεως πρωτοβουλιών από πλευράς του τοπικού πληθυσμού με τη δημιουργία νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε νέους τομείς όπου υπάρχει κοινωνική και κοινοτική ανάγκη η οποία δεν έχει ακόμα καλυφθεί. Τέτοιοι τομείς είναι π.χ., ο πολιτισμός, το περιβάλλον, οι κοινωνικές υπηρεσίες και ο αγροτουρισμός. Το μεγαλύτερο μέρος της βοήθειας δόθηκε στη τόνωση της γυναικείας επιχειρηματικότητας και σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς και περιλάμβανε την παροχή υπηρεσιών και προϊόντων στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών.

Women's Entrepreneurship - Αυστρία

Η πρωτοβουλία για την ενίσχυση της γυναικείας επιχειρηματικότητας έγινε στη Βιέννη υπό την επίβλεψη του οργανισμού FAST και απευθυνόταν σε γυναίκες με πολύ χαμηλά προσόντα τα οποία τους δημιουργούν μεγάλα προβλήματα στην προσπάθειά τους για εύρεση εργασίας.¹³ Το πρόγραμμα περιλάμβανε

¹² Η περιοχή είναι περιοχή του Στόχου 1 με συνολικό πληθυσμό περίπου 600,000 με πολύ υψηλά ποσοστά ανεργίας γύρω στο 17% και με μεγαλύτερη οικονομική δραστηριότητα στον τομέα της παροχής υπηρεσιών.

¹³ Το πρόγραμμα είχε μεγάλο βαθμό επιτυχίας αφού περίπου το 65% των γυναικών που συμμετείχαν κατάφεραν να αποκτήσουν εργασία μετά το τέλος της κατάρτισης και της εμπύχωσης τους.

συμβουλευτική υποστήριξη, ψυχοκοινωνική στήριξη και επαγγελματική κατάρτιση, τον σχεδιασμό ατομικών σχεδίων σταδιοδρομίας, βελτίωση των προσωπικών δεξιοτήτων και προσόντων, την άμεση βοήθεια σε ανέργους οι οποίοι βρίσκονται σε αναζήτηση εργασίας καθώς επίσης και την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών και καθοδήγησης κατά τον πρώτο μήνα εργασίας. Στο πρόγραμμα συμμετέχουν τόσο κρατικοί όσο και μη κερδοσκοπικοί φορείς. Η βασική του αρχή είναι ότι οι γυναίκες είναι πιο ευάλωτες από τους άνδρες όσο αφορά την ανεργία και ειδικότερα την μακροχρόνια ανεργία λόγω της έλλειψης προσόντων και γνώσεων που να είναι συμβατά με τη ζήτηση εργατικού δυναμικού. Το πρόγραμμα δίνει έμφαση στην απόκτηση γνώσεων σχετικών με τη χρήση των νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας καθώς επίσης και στον τομέα παροχής υπηρεσιών φροντίδας και κοινωνικών υπηρεσιών, ενώ βασική του διάσταση αποτελεί η θεσμοθετημένη συνεργασία την οποία το πρόγραμμα στηρίζει μεταξύ των γυναικών και της επιχειρηματικής κοινότητας. Επιπρόσθετα, δίνεται έμφαση και στην ψυχολογική στήριξη των γυναικών οι οποίες πολλές φορές και λόγω της παρατεταμένης αποχής τους από το εργασιακό περιβάλλον συναντούν μεγάλες δυσκολίες επανένταξης.

Άλλες Δράσεις Ειδικού Ενδιαφέροντος

Γερμανία, περιοχή Chemnitz¹⁴

Φορέας υλοποίησης του προγράμματος ήταν η Stadmission Chemnitz e.V και περιοχή εφαρμογής η περιφέρεια Chemnitz. Το πρόγραμμα βασίστηκε στη διαμόρφωση της συνεργασίας μεταξύ εταιρών όπως το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο, δημόσιους φορείς όπως σχολεία και δημόσιες υπηρεσίες. Σκοπός του προγράμματος ήταν να εξασφαλιστεί η ένταξη νέων σε θέσεις μαθητείας σε επιχειρήσεις οι οποίες να καλύπτουν τα ενδιαφέροντα και τις προτιμήσεις τους παρέχοντας εξατομικευμένες υπηρεσίες και θα εγγυώνται την παραμονή των νέων κάτω των 25 ετών στην εργασία για σημαντικό χρονικό διάστημα. Οι δράσεις, πέραν της εξασφάλισης θέσεων μαθητείας σε επιχειρήσεις, περιλαμβάνουν επίσης και την δημιουργία κέντρου συμβουλευτικής νέων δίνοντας ένα χαρακτήρα πρόληψης στην εφαρμογή του προγράμματος όπου ο νέος άνεργος λαμβάνει συμβουλευτική υποστήριξη και επαγγελματικό προσανατολισμό και έρχεται σε επαφή με τους εργοδότες. Το κέντρο συμβουλευτικής παρέχει επίσης υποστήριξη σε μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μέσα από ειδικές ομάδες εργασίας οι οποίες καθορίζουν τους στόχους, την κατάρτιση σε κοινωνικές και επικοινωνιακές δεξιότητες σε εξατομικευμένη και μακροπρόθεσμη βάση και παρέχουν συνεχή υποστήριξη ακόμα και μετά την εύρεση εργασίας. Επίσης γίνονται σεμινάρια επαγγελματικού προσανατολισμού, συναντήσεις γονέων και διδασκόντων, ενώ κεντρικό σημείο της πρωτοβουλίας αποτελεί επίσης η συνεχής επαφή με τους εταίρους της περιφέρειας και τις τοπικές επιχειρήσεις. Ακόμη, το πρόγραμμα έδωσε έμφαση στη γυναικεία απασχόληση μέσω προσπάθειών ενίσχυσης της αυτοπεποίθησης

¹⁴ Η περιοχή αποτελεί περιοχή Στόχου 1 των νέων κρατιδίων της Γερμανίας και χαρακτηρίζεται ως μια αγροτική-αστική περιοχή με υψηλά ποσοστά ανεργίας που αγγίζουν το 20%.

τους και ενίσχυση της κινητοποίησης μέσω δράσεων εξοικείωσης με την αγορά εργασίας. Ως καινοτομικά στοιχεία του προγράμματος μπορούμε να αναφέρουμε τον προληπτικό χαρακτήρα των δράσεων, την εξατομικευμένη υποστήριξη, τη συνεχιζόμενη παρακολούθηση και υποστήριξη, τη δημιουργία στενών σχέσεων συνεργασίας σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο καθώς και τις εξατομικευμένες επαφές και συνεργασία με τις επιχειρήσεις της περιφέρειας.

Ιρλανδία, Σύμφωνο Απασχόλησης Westmeath¹⁵

Η πρωτοβουλία αυτή επικεντρώνεται στην ανάπτυξη πολιτικών στρατηγικών και συνεργασιών με στόχο τη μείωση της ανεργίας και του κοινωνικού αποκλεισμού σε τοπικό επίπεδο και περιλαμβάνει καινοτομικές πιλοτικές δράσεις. Οι ομάδες στόχοι της πρωτοβουλίας είναι κυρίως οι μακροχρόνια άνεργοι που ζουν σε αγροτικές και αστικές περιοχές, νέοι προερχόμενοι από αγροτικές οικογένειες με χαμηλά εισοδήματα, νέοι που έχουν εγκαταλείψει το σχολείο, μονογονεϊκές οικογένειες, άτομα με ειδικές ανάγκες, αθίγγανοι, άστεγοι και άτομα διαφορετικής εθνικής προέλευσης. Οι δράσεις του περιλαμβάνουν την ένταξη στην αγορά εργασίας μετά από κατάρτιση και εκπαίδευση, ο προσδιορισμός μέσω ειδικευμένης έρευνας των ομάδων στόχου και των ιδιαίτερων αναγκών της κάθε μιας, την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων, την αντιμετώπιση προβλημάτων που προκύπτουν στην τοπική αγορά εργασίας, την ανάπτυξη εναλλακτικών ευκαιριών απασχόλησης καθώς και την ανάπτυξη σχέσεων με τους εργοδότες για την καλύτερη διασύνδεση των ανέργων με την τοπική αγορά εργασίας.

Το Πρόγραμμα υλοποίησε δράσεις όπως η δημιουργία ενός δικτύου (WEP) με στόχο τη δικτύωση και παροχή υπηρεσιών στους ανέργους, τη θεραπεία «πραγματικότητας» η οποία αποτελεί μια πιλοτική εφαρμογή που αποσκοπεί στην έγκαιρη αντιμετώπιση ψυχολογικών προβλημάτων που είναι πολλές φορές άμεσα συνυφασμένες με την ανεργία, στο γεφύρωμα του χάσματος μεταξύ των ανέργων και των εργοδοτών, την προώθηση καλών πρακτικών, τη συνεχιζόμενη έρευνα στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας και έρευνα εργοδοτών, την προώθηση στην απασχόληση σε μακροχρόνια ανέργους για διάστημα πέραν των 3 χρόνων, τη διοργάνωση του φόρουμ εργοδοτών καθώς επίσης και την ανταλλαγή δεξιοτήτων τη δημιουργία του κέντρου κατάρτισης αθίγγανων. Το δίκτυο συμμετέχει στο Νομαρχιακό Συμβούλιο Ανάπτυξης του Westmeath, στην ομάδα δράσης της κοινότητας Athlone και στον Εθνικό Οργανισμό Κατάρτισης και Απασχόλησης. Ως καινοτομικά στοιχεία του έργου, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε την εφαρμογή της πρωτοβουλίας «ανοικτή πόρτα», τη δημιουργία του γραφείου δικτύωσης και του δικτύου αναφοράς καθώς επίσης και την

¹⁵ Η Κομητεία του Weastmeath έχει πληθυσμό 65,000 εκ των οποίων οι μισοί είναι κάτοικοι αγροτικών περιοχών οι οποίες υποφέρουν από αγροτική υπανάπτυξη και φυγή του νεανικού πληθυσμού προς τα αστικά κέντρα. Τα ποσοστά ανεργίας είναι πολύ υψηλά και φτάνουν το 15% με το 40% να είναι μακροχρόνια άνεργοι για περίοδο πάνω από ένα χρόνο.

ολοκληρωμένη αγροτική ανάπτυξη και την ανάπτυξη του κατάλληλου νομικού πλαισίου που να υποβοηθάει την τοπική οικονομική ανάπτυξη.

I.R.D Kiltimagh, County of Mayo¹⁶

Το πρόγραμμα αυτό σκοπό είχε την ολοκληρωμένη ανάπτυξη των οικονομικών δυνατοτήτων του Kiltimagh και της ευρύτερης περιοχής με τέτοιο τρόπο ώστε τα οφέλη που θα προκύψουν να μπορούν να επιδράσουν θετικά στο σύνολο της περιοχής. Ο κοινοτικός οργανισμός ανάπτυξης IRD στον οποίο συμμετέχουν ο Εθνικός Οργανισμός Κατάρτισης και Απασχόλησης, η εταιρία Enterprise Ireland που παρέχει βοήθεια σε νέες επιχειρήσεις καθώς και το Νομαρχιακό Συμβούλιο του Mayo. Συγκεκριμένα, οι δράσεις περιλάμβαναν την αποκατάσταση της κεντρικής πλατείας και την προστασία και ανάδειξη των ποταμών της περιοχής έτσι ώστε να αποτελέσουν πόλο έλξης τουριστών. Δημιουργήθηκαν επίσης ομάδες τουρισμού, ιδρύθηκε μια νέα αναπτυξιακή εταιρία ενώ σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο της Ιρλανδίας σχεδιάστηκε η καινοτομική εφαρμογή της πρωτοβουλίας Τοπικής Γνώσης. Επίσης, αναπτύχθηκε ένα επιχειρηματικό κέντρο και δημιουργήθηκαν σχέσεις με αρμόδιες υπηρεσίες προκειμένου να αναπτυχθούν νέες επιχειρήσεις. Επιπρόσθετα, οι δράσεις περιλάμβαναν την ανανέωση χωριών και την αποκατάσταση ετοιμόρροπων κτιρίων, τη δημιουργία Μουσείου και Εκθεσιακού Κέντρου καθώς επίσης και την δημιουργία πάρκου γλυπτικής και μεταλλικών κατασκευών, ένα θέατρο και ένα «καταφύγιο καλλιτεχνών». Περαιτέρω, προσφέρθηκε βοήθεια σε 200 άτομα τα οποία εντάχθηκαν στην αγορά εργασίας, κατασκευάστηκαν 3 μονάδες Κοινωνικής Στέγης και ένα πάρκο για τροχόσπιτα όπως επίσης και ένα κέντρο παροχής πληροφοριών στους τουρίστες. Ακόμα, αναπτύχθηκε το σχέδιο προσέλκυσης νέων επιχειρηματιών που έδωσε νέα πνοή στην επιχειρηματική δραστηριότητα σε τοπικό επίπεδο.

Συνολικά ως αποτέλεσμα των εφαρμογών που προγράμματος, δημιουργήθηκαν 400 θέσεις εργασίας, 53 επιχειρήσεις στον τομέα του Τουρισμού, της επιπλοποιίας, των τροφίμων, της πληροφορικής, της μηχανικής, των υπηρεσιών, των διανομών και του λιανικού εμπορίου. Οι επιπτώσεις ήταν πολύ καλές αφού μετά τη δραστηριοποίηση του Kiltimagh, διαπιστώθηκε ότι υπήρξε αύξηση του πληθυσμού κατά 14%, ετήσια αύξηση της τοπικής οικονομικής δραστηριότητας κατά 30%, ετήσια αύξηση του αριθμού των παιδιών που φοιτούν σε σχολεία κατά 6%, ενώ οι τοπικές αρχές απέκτησαν περιουσία αξίας 6 εκ. Ευρώ. Ως καινοτομικά χαρακτηριστικά θα μπορούσαμε να αναφέρουμε τον ολοκληρωμένο χαρακτήρα του σχεδίου, τη συμμετοχή του συνόλου της κοινωνίας, την ευρεία δικτύωση καθώς επίσης και την ενσωμάτωση της κοινωνικής εταιρικής ευθύνης στις στρατηγικές οικονομικής ανάπτυξης και απασχόλησης.

¹⁶ Η Κομητεία του Mayo αποτελεί μια αγροτική περιοχή η οποία βρίσκεται σε φάση ανανέωσης και η οποία μαστίζεται από την φυγή, κυρίως των νέων λόγω της υψηλής ανεργίας. Μετά από έρευνα διαπιστώθηκε ότι το 40% των κτιρίων της πόλης έπρεπε να κατεδαφιστούν και το άλλο 60% έπρεπε να ανακαινιστεί.

Πορτογαλία - Interjovem και Reage

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν επίσης και οι πρωτοβουλίες Interjovem και Reage (που συμμετείχαν στην πρωτοβουλία Peer Review¹⁷) που έγιναν στη Πορτογαλία και υλοποιήθηκαν σε εθνικό επίπεδο από το Ινστιτούτο Απασχόλησης και Επαγγελματικής Κατάρτισης. Σκοπός τους ήταν να επιτύχουν την καλύτερη δυνατή προώθηση των στόχων 1 και 2 της Ευρωπαϊκής Πολιτικής για την Απασχόληση μέσω της αναβάθμισης και αναδιάρθρωσης των δημόσιων υπηρεσιών προώθησης στην Απασχόληση δίνοντας έμφαση στην απασχολησιμότητα των νέων ανέργων κάτω των 25 ετών και των ενηλίκων που παραμένουν χωρίς εργασία για χρόνο περισσότερο από ένα χρόνο και την προώθηση τους σε σταθερές θέσεις απασχόλησης σε βάθος χρόνου και όχι ο περιορισμός τους στην προσωρινή τους ένταξη στην εργασία. Όσο αφορά τη διαδικασία εφαρμογής του, κεντρικό ρόλο έπαιξε η συνεχιζόμενη και με λεπτομέρειες ενημέρωση των βιογραφικών και των αναγκών των ανέργων από τη μια, καθώς και των αναγκών των επιχειρήσεων από την άλλη και η θέσπιση συγκεκριμένων χρονικών ορίων απάντησης στους χρήστες τα οποία ήταν λιγότερο από 6 μήνες για τους νέους (Interjovem) και λιγότερο από 12 μήνες για τους ενήλικες (Reage). Οι πρωτοβουλίες αυτές παρομοιάζουν σε σημαντικά χαρακτηριστικά τους με τις προσπάθειες που γίνονται στην Ελλάδα με τη αναδιάρθρωση των υπηρεσιών του ΟΑΕΔ και την δημιουργία των Κέντρων Προώθησης στην Απασχόληση και όπως σημειώθηκε και από τους σχολιαστές στα πλαίσια του προγράμματος αξιολόγησης, αποτέλεσε μια πολύ καλή και ολοκληρωμένη προσπάθεια βελτίωσης των υπηρεσιών ευρέσεως εργασίας που αξίζει να μελετηθεί και από άλλες χώρες.

Τέλος, σημειώνεται ότι πέρα των προγραμμάτων που αναφέραμε πιο πάνω, η ερευνητική ομάδα του προγράμματος ORPHEAS, θα έρθει σε επαφή και με τις πρωτοβουλίες των ΤΣΑ οι οποίες έχουν γίνει στην Ελλάδα με στόχο την ανάπτυξη τακτικών επαφών και επικοινωνίας με τους αντίστοιχους φορείς υλοποίησης για την ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας. Τέτοιες περιπτώσεις αποτελούν η πρωτοβουλία «Ολοκληρωμένη Παρέμβαση κατά της Ανεργίας στο Νομό Γρεβενών», το «Τοπικό Σύμφωνο Απασχόλησης Ημαθίας» και το «Τοπικό Σύμφωνο Απασχόλησης Μαγνησίας».

¹⁷ Ο στόχος της πρωτοβουλίας Peer Review η οποία ξεκίνησε το 1999 ήταν να προωθήσει την αναγνώριση και ανταλλαγή καλών πρακτικών στον τομέα της απασχόλησης και τις δυνατότητες που υπάρχουν για πιθανή εφαρμογή τους σε άλλα κράτη μέλη. Η αναγνώριση των καλών πρακτικών γίνεται στη βάση των πληροφοριών οι οποίες αναφέρονται από τα κράτη μέλη στα Ετήσια Εθνικά Σχέδια Δράσης για την Απασχόληση η οποία περιλαμβάνει από 8 μέχρι 10 περιπτώσεις. Στη συνέχεια και μετά από την έγκριση της Επιτροπής Απασχόλησης γίνονται οι συναντήσεις όπου παρουσιάζονται τα προγράμματα ή οι πρωτοβουλίες στην παρουσία 2-5 εμπειρογνομώνων από διάφορα κράτη μέλη τα οποία έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον για την εξέταση της συγκεκριμένης πρακτικής και αξιολογούνται με τη βοήθεια και ανεξάρτητων αξιολογητών.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ «ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ»

Σε συμπέρασμα της διαδικασίας έρευνας και επιλογής «καλών πρακτικών», η ομάδα έρευνας κατέληξε σε:

- n 17 προτάσεις «καλών πρακτικών» για την 1^η και 2^η Ομάδα Κριτηρίων, οι οποίες εντάχθηκαν σε τελική διαδικασία βαθμολόγησης και από την οποία προέκυψε σειρά κατάταξης.

- n 3 προτάσεις «καλών πρακτικών» για την 3^η Ομάδα Κριτηρίων.

- n 8 προτάσεις «καλών πρακτικών» για την 4^η Ομάδα Κριτηρίων.

Σε συνέχεια αυτών των επιλογών, η ομάδα έρευνας θα παρουσιάσει τα αποτελέσματα της παρούσας αναφοράς στην Συντονιστική Επιτροπή του προγράμματος όπου και θα αποφασιστούν οι τελικές επιλογές για την πραγματοποίηση των εκπαιδευτικών ταξιδιών (3) αλλά και οι λοιπές ενέργειες επαφών με τα υπόλοιπα προγράμματα και τους αρμόδιους φορείς.